Library of
Princeton University.
Presented by
Robert W. Patterson, Esq.
Class of '76.

PTT
2865
.1630s

FLAC
OPER

CONSVLTISSIMO DOMINO

D. IACOBO ROELANDTS

I.V. LICENTIATO,

Politioris litteraturæ ſtudioſiſſimo fautori.

AVſus eſt, Conſultiſſi Domine, Venuſi hic olor (ut ipſe *lib* *ode* .20. de ſe præd Horatius) ad Te v omnis liberalis elegantiæ pat num, à meo prælo advolare. Sed acciſis, inquies, plumis. Nempe, cùm quædã ſuis ille ſcriptis aſperſerit, quæ juvenili caſtimoniæ labem aliquam poſſint adſpirare, ea ſunt à viro erudito, tui amantiſſimo eraſa; ſed eâ tamen moderatione, ut nihil dempſerit, niſi quod ſcurrilitatis ſpeciem haberet aliquam, aut mollitiei illecebram; cetera etſi de Cupidinibus, Gratiiſque cantata, quibus paria per-

multa in Virgilio reperiantur, nihil læſerit. Vel ſic tamen gratũ Tibi futurum hoc munus, quia multis utilius, exiſtimavit. Novit enim Tuam illam boni publici ſtudioſam indolem, à magno Tuo hauſtam parente, patrui ſanctiſſimo convictu confirmatam; Vo-[illegible]rque ut ſicut illius eximiam [illegible]chlinienſis curia prudentiam [illegible]miratur, hujus induſtriam ex-[illegible] quoque nationes experiun-[illegible] utriuſque fidem ac virtutem [illegible]gica amplectitur univerſa: ita [illegible]ntuerpia noſtra ſingulari Tuâ eruditione ac humanitate recreetur. Quod ut nobis proprium eſſe jubeat, ac perpetuum, Deum Opt. Max. obteſtor. Antuerpiæ 25. Martij 1630.

Conſultiſſimæ Dominationis Tuæ

Humilis Cliens

Ioannes Cnobbarus.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM

LIBER I.

AD MÆCENATEM.

ODE PRIMA.

Alios aliis rebus duci: ſe lyricorum [illegible] ſuum ſtudio teneri.

MÆCENAS atavis edite regibu[s],
O & præſidium, & dulce decus me[um]:
Sunt quos curriculo pulverẽ Olym[picum]
Collegiſſe juvat, metáque fervidis
Evitata rotis, palmáque nobilis
Terrarum Dominos evehit ad Deos.
Hunc, ſi mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus:
Illum, ſi proprio condidit horreo
Quicquid de Libycis verritur areis.
Gaudentem patrios findere ſarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Numquam dimoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta ſecet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium, & oppidi
Laudat rura ſui: mox reficit rates
Quaſſas, indocilis pauperiem pati.
Eſt, qui nec veteris pocula Maſſici,
Nec partem ſolido demere de die
Spernit, nunc viridi membra ſub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput ſacræ.
Multos caſtra juvant, & lituo tubæ
Permiſtus ſonitus, bellaque matribus
Deteſtata. manet ſub Iove frigido
Venator, teneræ conjugis immemor,
Seu viſa eſt catulis cerva fidelibus,

Seu rupit teretes Marſus aper plagas.
Me doctarum hederæ præmia frontium
Diis miſcent ſuperis : me gelidum nemus,
Nymphárumque leves cum Satyris chori
Secernunt populo ; ſi neque tibias
Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
Quod ſi me Lyricis vatibus inſeris,
Sublimi feriam ſidera vertice.

AD AVGVSTVM CÆSAREM.

ODE II.

Deos omnes iratos eſſe Romanis, ob Cæſaris cædem : unam imperij ſpem in Auguſto nſtitutam.

m ſatis terris nivis, atque diræ
andinis miſit pater, & rubente
terâ ſacras jaculatus arces,
Terruit urbem :
it gentes, grave ne rediret
um Pyrrhæ nova monſtra queſtæ.
e cùm Proteus pecus egit altos
Viſere montes,
iſcium & ſummâ genus hæſit ulmo,
Nota quæ ſedes fuerat columbis :
Et ſuperjecto pavidæ natarunt
Æquore damæ.
Vidimus flavum Tiberim retortis
Litore Etruſco violenter undis,
Ire dejectum monumenta regis,
Templáque Veſtæ :
Iliæ dum ſe nimium querenti
Iactat ultorem, vagus & ſiniſtrâ
Labitur ripâ, Iove non probante, u-
xorius amnis.
Audiet, cives acuiſſe ferrum,
Quo graves Perſæ meliùs perirent :
Audiet pugnas, vitio parentum
Rara juventus.
Quem vocet Divûm populus, ruentis
Imperî rebus ? prece quâ fatigent
Virgines ſanctæ minùs audientem
Carmina Veſtam ?
Cui dabit partes ſcelus expiandi

Iuppiter ? tandem venias precamur,
Nube candentes humeros amictus
Augur Apollo :
Sive tu mavis Erycina ridens,
Quam jocus circumvolat, & Cupido,
Sive neglectum genus, & nepotes
Reſpicis auctor,
Heu nimis longo ſatiate ludo :
Quem juvat clamor, galeæque leves,
Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus in hoſtem.
Sive mutatâ juvenem figurâ,
Ales in terris imitaris, almæ
Filius Majæ, patiens vocari
Cæſaris ultor :
Serus in cœlum redeas, diúque
Lætus interſis populo Quirini :
Néve te noſtris vitiis iniquum
Ocyor aura
Tollat : hîc magnos potiùs triumphos,
Hîc ames dici pater, atque princeps :
Neu ſinas Medos equitare inultos
Te duce, Cæſar.

AD VIRGILIVM, ATHENAS VIGANTEM. Ode III.

Secundam ei navigationem precatur : eáq occaſione hominum audaciam deteſtatur.

SIC te diva potens Cypri,
Sic fratres Helenæ, lucida ſidera,
Ventorúmque regat pater,
Obſtrictis aliis, præter Iapyga :
Navis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium, finibus Atticis
Reddas incolumem precor :
Et ſerves animæ dimidium meæ.
Illi robur, & æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commiſit pelago ratem
Primus, nec timuit præcipitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec triſtes Hyadas, nec rabiem Noti,
Quo non arbiter Adriæ
Major, tollere ſeu ponere vult freta.
Quem mortis timuit gradum,
Qui ſiccis oculis monſtra natantia,

Qui vidit mare turgidum, &
Infames ſcopulos Acroceraunia?
Nequicquam Deus abſcidit
Prudens Oceano diſſociabili
Terras, ſi tamen impiæ
Non tangenda rates tranſiliunt vada.
Audax omnia perpeti
Gens humana, ruit per vetitum nefas.
Audax Iapeti genus
Ignem fraude malâ gentibus intulit.
Poſt ignem ætheriâ domo
Subductum, macies, & nova febrium
Terris incubuit cohors:
Semotíque priùs tarda neceſſitas
thi, corripuit gradum.
xpertus vacuum Dædalus aëra
nis non homini datis.
rrupit Acheronta Herculeus labor.
mortalibus arduum eſt.
cœlum ipſum petimus ſtultitiâ: neque
noſtrum patimur ſcelus
unda Iovem ponere fulmina.

D P. SEXTIVM CONSVLAREM. ODE IV.

dventu veris, & communi moriendi conditione propoſitâ, ad lætitiam invitat.

Solvitur acris hyems gratâ vice veris, & Favonî:
Trahúntque ſiccas machinæ carinas:
Ac neq; jam ſtabulis gaudet pecus, aut arator igni:
Nec prata canis albicant pruinis.
Iam Cytherea choros ducit Venus, imminẽte Lunâ:
Iunctæque Nymphis Gratiæ decentes
Alterno terram quatiunt pede, dum graves Cyclopū
Vulcanus ardens urit officinas.
Nũc decet aut viridi nitidū caput impedire myrto,
Aut flore, terræ quem ferunt ſolutæ.
Nunc & in umbroſis Fauno decet immolare lucis,
Seu poſcat agnâ, ſive malit hædo.
Pallida mors æquo pulſat pede pauperū tabernas,
Regúmque turres, ô beate Sexti,
Vitæ ſumma brevis ſpe nos vetat inchoare longâ.
Iam te premet nox, fabulæque manes,
Et domus exilis Plutonia, quò ſimul meâris,
Non regna vini ſortiêre talis.

AD PYRRHAM. ODE V.

Eius inconſtantiam perſtringit.

Cui flavam religas comam
Simplex munditiis? heu, quoties fidem,
Mutatóſque Deos flebit, & aſpera
Nigris æquora ventis
Emirabitur inſolens,
Qui nunc te fruitur credulus aureâ:
Qui ſemper vacuam, ſemper amabilem
Sperat, neſcius auræ
Fallacis! miſeri, quibus
Intentata nites. me tabulâ ſacer
Votivâ paries indicat, uvida
Suſpendiſſe potenti
Veſtimenta maris Deo.

AD VIPSANIVM AGRIPPA
ODE VI.

Bella ab eo ge a ario cantatum iri: con viviis tantùm deſcribendis aptum eſſe.

Scribêris Vario fortis, & hoſtium
Victor, Mæonij carminis alite,
Quam rem cumque ferox navibus, aut equis
Miles te duce geſſerit.
Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec gravem
Pelidæ ſtomachum cedere neſcij,
Nec curſus duplicis per mare Vlyſſeï,
Nec ſævam Pelopis domum
Conamur, tenues grandia: dum pudor,
Imbelliſque lyræ muſa potens vetat
Laudes egregij Cæſaris, & tuas
Culpâ deterere ingenî.
Quis Martem tunicâ tectum adamantinâ
Dignè ſcripſerit? aut pulvere Troico
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydiden Superis parem?
Nos convivia, nos prœlia virginum
Sectis in juvenes unguibus acrium
Cantamus vacui, ſive quid urimur,
Non præter ſolitum leves.

AD

AD MVNATIVM PLANCVM CONSVLAREM. ODE VII.

Alias aliis: ſibi Tiburtinam regionem placere.

LAudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen:
Aut Epheſum, bimariſve Corinthi
Mœnia, vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos
Inſignes, aut Theſſala Tempe.
Sunt quibus unum opus eſt, intactæ Palladis urbem
Carmine perpetuo celebrare, &
Vndique decerptam fronti præponere olivam.
Plurimus in Iunonis honorem
tum dicit equis Argos, ditéſque Mycenas.
Me nec tam patiens Lacedæmon,
tam Lariſſæ percuſſit campus opimæ,
Quàm domus Albuneæ reſonantis,
præceps Anio, & Tiburni lucus, & uda
obilibus pomaria rivis.
us ut obſcuro detergit nubila cœlo
Sæpè Notus, neque pa[illegible] imbres
rpetuos: ſic tu ſapiens finire memento
Triſtitiam, vitæque labores
olli, Plance, mero; ſeu te fulgentia ſignis
Caſtra tenent, ſeu denſa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina, patrémque
Cùm fugeret, tamen uda Lyæo
Tempora populeâ fertur vinxiſſe coronâ,
Sic triſtes affatus amicos:
Quo-nos-cumque feret melior fortuna parente,
Ibimus ô ſocij, comitéſque.
Nil deſperandum Teucro duce, & auſpice Teucro.
Certus enim promiſit Apollo,
Ambiguam tellure novâ Salamina futuram.
O fortes, pejoráque paſſi
Mecum ſæpè viri, nunc vino pellite curas:
Cras ingens iterabimus æquor.

AD

AD LYDIAM. ODE VIII.

Obſcurè iuvenem quendam, quem Sybarin vocat, ignavia accuſat.

LYdia dic, per omnes
Te Deos oro: Sybarin cur properes amando
Perdere: cur apricum
Oderit campum patiens pulveris, atque ſolis.
Cur neque militaris
Inter æquales equitet: Gallica nec lupatis
Temperet ora frenis.
Cur timet flavum Tiberim tangere? cur olivum
Sanguine viperino
Cautiùs vitat? neque jam livida geſtat armis
Brachia, ſæpè diſco,
Sæpè trans finem jaculo nobilis expedito?
Quid latet, ut marinæ
Filium dicunt Thetidis ſub lacrymoſa Trojæ
Funera, ne virilis
Cultus in cædem, & Lycias proriperet catervas.

AD THALIARCHVM. ODE IX.

Ad lautiorem vitam hyeme ducendam hortatur.

VIdes, ut altâ ſtet nive candidum
Soracte: nec jam ſuſtineant onus
Silvæ laborantes: geluque
Flumina conſtiterint acuto.
Diſſolve frigus, ligna ſuper foco
Largè reponens: atque benigniùs
Deprome quadrimum Sabinâ
O Thaliarche, merum diotâ.
Permitte Divis cætera: qui ſimul
Stravère ventos æquore fervido
Deprœliantes, nec cupreſſi,
Nec veteres agitantur orni.
Quid ſit futurum cras, fuge quærere: &
Quem ſors dierum-cumque dabit, lucro
Appone: nec dulces camœnas
Sperne puer, neque tu choreas.

Donec

Donec virenti canities abeſt
Moroſa, nunc & campus, & areæ,
Lenéſque ſub noctem ſuſurri
Compoſitâ repetantur horâ:
Nunc & latentis proditor intimo
Gratus juventæ riſus ab angulo:
Pignúſque dereptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

IN MERCVRIVM.

ODE X.

Mercurij laudes.

MErcuri, facunde nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentûm
Voce formaſti catus, & decoræ
More palæſtræ:
[illegible]canam magni Iovis, & Deorum
[illegible]ntium, curvæque lyræ parentem,
[illegible]llidum, quicquid placuit, jocoſo
Condere furto.
[illegible] boves olim niſi reddidiſſes
[illegible] dolum amotas, puerum minaci
[illegible]ce dum terret, viduus pharetrâ
Riſit Apollo.
Quin & Atridas, duce te, ſuperbos
Ilio dives Priamus relicto,
Theſſalóſque ignes, & iniqua Trojæ
Caſtra fefellit.
Tu pias lætis animas reponis
Sedibus: virgâque levem coërces
Aureâ turbam, Superis Deorum
Gratus, & imis.

AD LEVCONOEN.

ODE XI.

Futurorum ſollicitudinem dimittendam.

TV ne quæſieris ſcire (nefas) quē mihi, quē tib[illegible]
Finem Dî dederint, Leuconoë: nec Babyloni[illegible]
Tētaris numeros, ut meliùs, quicquid erit, pati[illegible]
Seu plures hyemes, ſeu tribuit Iuppiter ultimam,
Quæ nunc oppoſitis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum: ſapias, vina liques: & ſpatio brevi[illegible]
Spem longā reſeces. dum loquimur, fugerit invid[illegible]
Ætas, carpe diem, quàm minimùm credula poſter[illegible]

AD AVGVSTVM.

ODE XII.

Diis, heroibus, viriſq; aliquot claris laudatis, poſtremò Auguſtum commendat.

QVem virum, aut heroa lyrâ, vel acri
Tibiâ, ſumes celebrare Clio?
Quem Deum? cujus recinet jocoſa
Nomen imago,
Aut in umbroſis Heliconis oris,
Aut ſuper Pindo, gelidóve in Hæmo?
Vnde vocalem temerè inſecutæ
Orphea ſilvæ,
Arte maternâ rapidos morantem
Fluminum lapſus, celeréſque ventos,
Blandum & auritas fidibus canoris
Ducere quercus.
Quid priùs dicam ſolitis parentum
Laudibus: qui res hominum ac Deorum,
Qui mare & terras, variíſque mundum
Temperat horis?
Vnde nil majus generatur ipſo:
Nec viget quicquam ſimile, aut ſecundum:
Proximos illi tamen occupavit
Pallas honores.
Præliis audax neque te ſilebo
Liber, & ſævis inimica virgo
Belluis: nec te metuende certâ
Phœbe ſagittâ.
Dicam & Alciden, puerósque Ledæ,
Hunc equis, illum ſuperare pugnis
Nobilem: quorum ſimul alba nautis
Stella refulſit,
Defluit ſaxis agitatus humor:
Concidunt venti, fugiúntque nubes:
Et minax (ſic Dî voluêre) ponto
Vnda recumbit.
Romulum poſt hos priùs, an quietum
Pompilî regnum memorem, an ſuperbos
Tarquinî faſces, dubito, an Catonis
Nobile lethum.
Regulum, & Scauros, animæque magnæ
Prodigum Paullum, ſuperante Pœno,
[illegible] inſigni referam camœnâ,
Fabriciúmque:

Hunc, & incomptis Curium capillis
Vtilem bello tulit, & Camillum
Sæva paupertas, & avitus apto
Cum lare fundus.
Creſcit, occulto velut arbor ævo,
Fama Marcelli : micat inter omnes
Iulium ſidus, velut inter ignes
Luna minores.
Gentis humanæ pater atque cuſtos
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæſaris fatis data : tu ſecundo
Cæſare regnes.
Ille, ſeu Parthos Latio imminentes
Egerit juſto domitos triumpho,
Sive ſubjectos Orientis oris
Seras & Indos ;
minor latum reget æquus orbem :
gravi curru quaties Olympum :
parum caſtis inimica mittes
Fulmina lucis.

AD LYDIAM. ODE XIII.

Ab eâ præ ſe Telephum laudari queritur.

CVM tu, Lydia, Telephi
Cervicem roſeam, cerea Telephi
Laudas brachia ; væ, meum
Fervens difficili bile tumet jecur.
Tunc nec mens mihi, nec color
Certâ ſede manent. humor & in genas
Furtim labitur, arguens
Quàm lentis penitùs macerer ignibus.
Non, ſi me ſatis audias,
Speres perpetuum, dulcia qui malè
Tennit carmina, quæ Venus
Quintâ parte ſui nectaris imbuit.
Felices ter, & ampliùs,
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Divulſus querimoniis,
Supremâ citiùs ſolvet amor die.

IN BRVTVM, BELLVM CIVILE REPARANTEM. ODE XIV.

O Navis, referent in mare te novi
Fluctus. ô quid agis ? fortiter occupa
Portum. nónne vides, ut
Nudum remigio latus,
Et malus celeri ſaucius Africo,
Antennæque gemant, ac ſine funibus
Vix durare carinæ
Poſſint imperioſius
Æquor ? non tibi ſunt integra lintea :
Non Dî, quos iterùm preſſa voces malo :
Quamvis Pontica pinus,
Silvæ filia nobilis
Iactes & genus, & nomen inutile :
Nil pictis timidus navita puppibus
Fidit. tu, niſi ventis
Debes ludibrium, cave.
Nuper ſollicitum quæ mihi tædium,
Nunc deſiderium curáque non levis,
Interfuſa nitentes
Vites æquora Cycladas.

NEREI VATICINIVM DE RVINA TROIÆ. ODE XV.

PAſtor cùm traheret per freta navibus
Idæis Helenam perfidus hoſpitam :
Ingrato celeres obruit otio
Ventos, ut caneret fera
Nereus fata : malâ ducis avi domum,
Quam multo repetet Græcia milite,
Conjurata tuas rumpere nuptias,
Et regnum Priami vetus.
Eheu, quantus equis, quantus adeſt viris
Sudor ! quanta moves funera Dardanæ
Genti ! jam galeam Pallas, & Ægida,
Curruſque, & rabiem parat.
Nequicquam Veneris præſidio ferox,
Pectes cæſariem : gratáque fœminis
Imbelli citharâ carmina divides.
Nequicquam thalamo graves
Haſtas, & calami ſpicula Cnoſſij
Vitabis, ſtrepitúmque, & celerem ſequi
Ajacem. tamen, heu ! ſerus adulteros
Crines pulvere collines,

Non Laërtiaden, exitium tuæ
Gentis, non Pylium Neſtora reſpicis?
Vrgent impavidi te Salaminius
  Teucérque & Sthenelus ſciens
Pugnæ, ſive opus eſt imperitare equis,
Non auriga piger. Merionen quoque
Noſces. ecce furit te reperire atrox
  Tydides, melior patre:
Quem tu cervus uti vallis in alterâ
Viſum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies mollis anhelitu,
  Non hoc pollicitus tuæ.
Iracunda diem proferet Ilio,
Matroniſque Phrygum claſſis Achillei.
Poſt certas hyemes uret Achaicus
  Ignis Iliacas domos.

PALINODIA.
ODE XVI.

Tyndaride, quam mordacibus ſcriptis læſerat, veniam precatur.

O Matre pulchrâ filia pulchrior,
Quem criminoſis cumque voles modum
  Pones iambis; ſive flammâ,
    Sive mari libet Adriano.
Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem ſacerdotum incola Pythius,
  Non Liber æquè: non acuta
    Sic geminant Corybantes æra,
Triſtes ut iræ: quas neque Noricus
Deterret enſis, nec mare naufragum,
  Nec ſævus ignis, nec tremendo
    Iuppiter ipſe ruens tumultu.
Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
  Deſectam, & inſani leonis
    Vim ſtomacho appoſuiſſe noſtro.
Iræ Thyeſten exitio gravi
Stravêre: & altis urbibus ultimæ
  Stetêre cauſæ, cur perirent
    Funditùs, imprimerétque muris
Hoſtile aratrum exercitus inſolens.
Compeſce mentem: me quoque pectoris
  Tentavit in dulci iuventâ
    Fervor, & in celeres iambos

Miſit furentem. nunc ego mitibus
Mutare quæro triſtia, dum mihi
  Fias recantatis amica
    Opprobriis, animúmque reddas.

AD TYNDARIDEM.
ODE XVII.

De laudibus agri Sabini, & montis Lucretilis.

VElox amœnum ſæpè Lucretilem
Mutat Lycæo Faunus: & igneam
  Defendit æſtatem capellis
    Vſque meis, pluvióſque ventos.
Impunè tutum per nemus arbutos
Quærunt latentes, & thyma deviæ
  Olentis uxores mariti.
    Nec virides metuunt colubros,
Nec Martiales hædilia lupos:
Vtcumque dulci, Tyndari, fiſtulâ
  Valles, & Vſticæ cubantis
    Levia perſonuêre ſaxa.
Dî me tuentur: Dîs pietas mea,
Et Muſa cordi eſt. hinc tibi copia
  Manabit ad plenum benigno
    Ruris honorum opulenta cornu.
Hic in reductâ valle, caniculæ
Vitabis æſtus: & fide Teiâ
  Dices laborantes in uno
    Penelopen, vitreámque Circen.
Hic innocentis pocula Lesbij
Duces ſub umbrâ: nec Semeleïus
  Cum Marte confundet Thyoneus
    Prœlia: nec metues protervum
Suſpecta Cyrum; ne malè diſpari
Incontinentes injiciat manus,
  Et ſcindat hærentem coronam
    Crinibus, immeritámque veſtem.

AD QVINCTILIVM VARVM.
ODE XVIII.

Vino potâ moderato hilarari animum: immoderato rixas excitari.

NVllam, Vare, ſacrâ vite priùs ſeveris arborem
Circa mite ſolum Tiburis, & mœnia Catyli.

Siccis omnia nam dura Deus propoſuit : neque
Mordaces aliter diffugiunt ſollicitudines.
Quis poſt vina gravẽ militiam, aut pauperiẽ crepat
Quis nõ te potiùs, Bacche pater, téq; decens Venu
At, ne quis modici tranſiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa ſuper mero
Debellata : monet Sithoniis non levis Evius :
Cùm fas atque nefas exiguo fine libidinum
Diſcernunt avidi. non ego te, candide Baſſareu,
Invitum quatiam : nec variis obſita frondibus
Sub dium rapiam. ſæva tene cum Berecynthio
Cornu tympana : quæ ſubſequitur cæcus amor ſui
Et tollens vacuum plùs nimio gloria verticem,
Arcaníque fides prodiga, perlucidior vitro.

DE GLYCERA.
ODE XIX.

Immodicum ſuum erga eam affectum declarat.

MAter ſæva Cupidinum,
Thebanæque jubet me Semeles puer,
Et laſciva licentia
nitis animum reddere amoribus.
Vrit me Glyceræ nitor
Splendentis Pario marmore puriùs :
Vrit grata protervitas,
Et vultus nimiùm lubricus aſpici.
In me tota ruens Venus
Cyprum deſeruit : nec patitur Scythas,
Et verſis animoſum equis
Parthum dicere : nec quæ nihil attinent.
Hîc vivum mihi ceſpitem, hîc
Verbenas pueri ponite, thuráque
Bini cum paterâ meri.
Mactatâ veniet lenior hoſtiâ.

AD MÆCENATEM.
ODE XX.

Invitat eum ad convivium minimè ſumptuoſum.

VIle potabis modicis Sabinum
Cantharis, Græcâ quod ego ipſe teſtâ
Conditum levi, datus in theatro
Cùm tibi plauſus,

Care Mæcenas, eques : ut paterni
Fluminis ripæ, ſimul & jocoſa
Redderet laudes tibi Vaticani
Montis imago.
Cæcubum, & prælo domitam Caleno
Tu bibes uvam. mea nec Falernæ
Temperant vites, neque Formiani
Pocula colles.

IN DIANAM, ET APOLLINEM.
ODE XXI.

Sæculare Carmen.

DIanam teneræ dicite virgines,
Intonſum pueri dicite Cynthium,
Latonámque ſupremo
Dilectam penitùs Iovi.
Vos lætam fluviis, & nemorum comâ,
Quæcumque aut gelido prominet Algido,
Nigris aut Erymanthi
Silvis, aut viridis Cragi :
Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalémque mares Delon Apollinis,
Inſignémque pharetrâ,
Fraternâque humerum lyrâ.
Hic bellum lacrymoſum, hic miſeram famem,
Peſtémque à populo, & principe Cæſare in
Perſas, atque Britannos
Veſtrâ motus aget prece.

AD ARISTIVM.
ODE XXII.

Vitæ integritatem & innocentiam ubique eſſe tutam.

INteger vitæ, ſceleríſque purus,
Non eget Mauri jaculis, nec arcu,
Nec venenatis gravidâ ſagittis,
Fuſce, pharetrâ ;
Sive per Syrtes iter æſtuoſas,
Sive facturus per inhoſpitalem
Caucaſum, vel, quæ loca fabuloſus
Lambit Hydaſpes.
Námque me ſilvâ lupus in Sabinâ,

Dum cano lætas Charites, & ultra
Terminum, curis vagor expeditus,
Fugit inermem:
Quale portentum neque militaris
Daunia in latis alit æſculetis,
Nec Iubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.
Pone me, pigris ubi nulla campis
Arbor æſtivâ recreatur aurâ,
Quod latus mundi nebulæ, malúſque
Iuppiter urget:
Pone ſub curru nimiùm propinqui
Solis, in terrâ domibus negatâ;
Dulcè ridentes Charites amabo,
Dulce loquentes.

AD CHLOEN.
ODE XXIII.

Queritur quòd ſe fugiat.

Vitas hinnuleo me ſimilis, Chloë,
Quærenti pavidam montibus aviis
Matrem, non ſine vano
Aurarum, & filiiæ metu.
Nam ſeu mobilibus vitis inhorruit
Ad ventum foliis, ſeu virides rubum
Dimovêre lacertæ:
Et corde, & genibus tremit.
Atqui non ego te, tigris ut aſpera,
Getulúſve leo frangere perſequor.
Tandem deſine matrem,
Tempeſtiva ſequi viro.

AD VIRGILIVM.
ODE XXIV.

Deflet Quinctilij Vari mortem.

QVis deſiderio ſit pudor, aut modus
Tam cari capitis? præcipe lugubres
Cantus Melpomene: cui liquidam pater
Vocem cum citharâ dedit.
Ergò Quinctilium perpetuus ſopor
Vrget? cui pudor, & juſtitiæ ſoror
Incorrupta fides, nudáque veritas,
Quando ullum invenient parem?

Multis ille quidem flebilis occidit:
Nulli flebilior, quàm tibi, Virgili.
Tu fruſtrà pius, heu, non ita creditum,
Poſcis Quinctilium Deos.
Quòd ſi Threïcio blandiùs Orpheo
Auditam moderêre arboribus fidem:
Non vanæ redeat ſanguis imagini,
Quam virgâ ſemel horridâ
Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi?
Durum: ſed levius fit patientiâ,
Quicquid corrigere eſt nefas.

AD LYDIAM.
ODE XXV.

Inſultat ei, quòd iam ab omnibus contemnatur.

PArciùs junctas quatiunt feneſtras
Ictibus crebris juvenes protervi:
Nec tibi ſomnos adimunt, amátque
Ianua limen:
Quæ priùs multùm faciles movebat
Cardines. audis minùs, & minùs jam,
Thracio bacchante magis ſub inter-
-lunia vento,
Iam tibi flagrans amor, & libido,
Quæ ſolet matres furiare equorum,
Sæviet circa jecur ulceroſum,
Non ſine queſtu:
Læta quòd pubes hederâ virenti
Gaudeat, pullâ magis atque myrto,
Aridas frondes hyemis ſodali
Dedicet Hebro.

DE ÆLIO LAMIA.
ODE XXVI.

Se ſoluto animo velle Lamiam laudare.

MVſis amicus, triſtitiam & metus
Tradam protervis in mare Creticum
Portare ventis, quis ſub arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,
Quid Tiridatem terreat, unicè

Securus. ô, quæ fontibus integris
Gaudes, apricos necte flores,
Necte meo Lamiæ coronam,
Pimplæa dulcis. nil ſine te mei
Poſſunt honores. hunc fidibus novis,
Hunc Lesbio ſacrare plectro,
Téque tuiſque decet ſorores.

AD SODALES.
ODE XXVII.

Monet ne inter pocula rixentur.

NAtis in uſum lætitiæ ſcyphis
Pugnare, Thracum eſt. tollite barbarum
Morem: verecundúmque Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.
Vino & lucernis Medus acinaces
Immane quantùm diſcrepat. impium
Lenite clamorem, ſodales,
Et cubito remanete preſſo.
Vultis ſeveri me quoque ſumere
Partem Falerni? dicat Opuntiæ
Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, quâ pereat ſagittâ.
Ceſſat voluntas? non aliâ bibam
Mercede. quæ te cumque domat Venus,
Non erubeſcendis adurit
Ignibus, ingenuóque ſemper
Amore peccas. quicquid habes, age,
Depone tutis auribus. ah miſer,
Quanta laboras in Charybdi!
Digne puer meliore flammâ.
Quæ ſaga, quis te ſolvere Theſſalis
Magus venenis, quis poterit Deus?
Vix illigatum te triformi
Pegaſus expediet Chimærâ.

IN ARCHYTAM.
ODE XXVIII.

Inducitur Archytas nautæ cuidam reſpondens omnibus eſſe moriendum, oratq; ut ſe inſepultum iacere patiatur: ſed corpori ſuo terram, aut arenam iniiciat.

TE maris, & terræ, numeróque carentis arenæ
Menſorem cohibent, Archyta,

Pulveris exigui prope littus parva Matinum
Munera: nec quicquam tibi prodeſt
Aërias tentaſſe domos, animóque rotundum
Percurriſſe polum morituro.
Occidit & Pelopis genitor, conviva Deorum,
Tithonúſque remotus in auras,
Et Iovis arcanis Minos admiſſus: habéntque
Tartara Panthoiden iterùm Orco
Demiſſum: quamvis clypeo Trojana refixo
Tempora teſtatus, nihil ultra
Nervos atque cutem morti conceſſerat atræ:
Iudice te, non ſordidus auctor
Naturæ, veríque. Sed omnes una manet nox,
Et calcanda ſemel via lethi.
Dant alios Furiæ torvo ſpectacula Marti:
Exitio eſt avidis mare nautis.
Miſta ſenum ac juvenum denſantur funera. nullum
Sæva caput Proſerpina fugit.
Me quoque devexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit undis.
At tu nauta vagæ ne parce malignus arenæ
Oſſibus & capiti inhumato
Particulam dare. ſic, quodcunque minabitur E
Fluctibus Heſperiis, Venuſinæ
Plectantur ſilvæ te ſoſpite: multáque merces
Vnde poteſt, tibi defluat æquo
Ab Iove, Neptunóque ſacri cuſtode Tarenti.
Negligis immeritis nocituram
Poſtmodò te natis fraudem committere. forſan
Debita jura vicéſque ſuperbæ
Te maneant ipſum: precibus non linquar inultis:
Téque piacula nulla reſolvent.
Quamquàm feſtinas, non eſt mora longa: licebit
Injecto ter pulvere curras.

AD ICCIVM.
ODE XXIX.

Eum ridet quòd à philoſophiæ ſtudio ad militiam tranſeat.

ICci, beatis nunc Arabum invides
Gazis, & acrem militiam paras
Non antè devictis Sabeæ
Regibus: horribilíque Medo
Nectis catenas. quæ tibi virginum
Sponſa necato barbara ſerviet?

Puer quis ex aulâ capillis
Ad cyathum ſtatuetur unctis,
Doctus ſagittas tendere Sericas
Arcu paterno? quis neget arduis
Pronos relabi poſſe rivos
Montibus, & Tiberim reverti;
Cùm tu coëmtos undique nobiles
Libros Panætî, Socraticam & domum
Mutare loricis Iberis
Pollicitus meliora, tendis?

AD VENEREM.
ODE XXX.

Venerem cum ſuo comitatu ad ſacrificium invitat.

O Venus regina Cnidi, Paphíque,
Sperne dilectam Cypron, & vocantis
Thure te multo Glyceræ decoram
Transfer in ædem.
[Fer]vidus tecum puer, & ſolutis
[Grati]æ zonis, properéntque Nymphæ,
[Et p]arùm comis ſine te Iuventas,
Mercuriúſque.

ODE XXXI.

Se non opulentiam, ſed tranquillam hilaremq; vitam ab Apolline poſcere.

QVid dedicatum poſcit Apollinem
Vates? quid orat, de paterâ novum
Fundens liquorem? non opimas
Sardiniæ ſegetes feracis,
Non æſtuoſæ grata Calabriæ
Armenta: non aurum, aut ebur Indicum,
Non rura, quæ Liris quietâ
Mordet aquâ, taciturnus amnis.
Premant Calenâ falce, quibus dedit
Fortuna vitem: Dives & aureis
Mercator exſiccet culullis
Vina, Syrâ reparata merce,
Dîs carus ipſis: quippe ter & quater
Anno reviſens æquor Atlanticum
Impunè. me paſcunt olivæ,
Me cichorea, levéſque malvæ.

Fru-

Frui paratis & valido mihi
Latoë dones, &, precor, integrâ
Cum mente: nec turpem ſenectam
Degere, nec citharâ carentem.

ODE XXXII.

Barbiton ſive teſtudinem ſuam commendat.

POſcimus, ſi quid vacui ſub umbrâ
Luſimus tecum, quod & hunc in annum
Vivat, & plures: age, dic Latinum
Barbite carmen,
Lesbio primum modulata civi:
Qui ferox bello, tamen inter arma,
Sive jactatam religârat udo
Littore navim,
Liberum, & Muſas, Venerémque, & illi
Semper hærentem puerum canebat,
Et Lycum nigris oculis, nigróque
Crine decorum.
O decus Phœbi, & dapibus ſupremi
Grata teſtudo Iovis, ô laborum
Dulce lenimen, mihi cumque ſalve
Rite vocanti.

AD ALBIVM TIBVLLVM.
ODE XXXIII.

Ne doleat alios magis, quàm ſe placere.

ALbi, ne doleas plùs nimio memor
Immitis Glyceræ, neu miſerabiles
Decantes elegos, cur tibi junior
Læſâ pœniteat fide.
Inſignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor: Cyrus in aſperam
Declinat Pholoen. ſed priùs Appulis
Iungentur capreæ lupis,
Quàm turpi Pholoë peccet adultero.
Sic viſum Veneri: cui placet impares
Formas, atque animos ſub juga aënea
Sævo mittere cum joco.
Ipſum me melior cùm peteret Venus,
Gratâ detinuit compede Myrtale
Libertina, fretis acrior Adriæ
Curvantis Calabros ſinus.

 ODE

ODE XXXIV.

Pœnitere ſe, quòd dum Epicuream diſcipli-nam ſectaretur, parùm ſtudioſè Deos coluerit.

PArcus Deorum cultor, & infrequens,
Inſanientis dum ſapientiæ
Conſultus erro, nunc retrorſum
Vela dare, atque iterare curſus
Cogor relictos. námque Dieſpiter
Igni coruſco nubila dividens,
Plerumque per purum tonantes
Egit equos, volucrémque currum:
Quo bruta tellus, & vaga flumina,
Quo Styx, & inviſi horrida Tænari
Sedes, Atlanteúſque finis
Concutitur. valet ima ſummis
Mutare, & inſignem attenuat Deus,
Obſcura promens. hinc apicem rapax
Fortunâ cum ſtridore acuto
Suſtulit: hìc poſuiſſe gaudet.

ODE XXXV.

Ad Fortunam: quam orat ut ſervet Cæſa-rem in Britannos ire meditantem.

O Diva, gratum quæ regis Antium,
Præſens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel ſuperbos
Vertere funeribus triumphos:
Te pauper ambit ſollicita prece
Ruris colonus: te dominam æquoris,
Quicumque Bithynâ laceſſit
Carpathium pelagus carinâ.
Te Dacus aſper, te profugi Scythæ,
Vrbéſque, gentéſque, & Latium ferox,
Regúmque matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni:
Injurioſo ne pede proruas
Stantem columnam: neu populus frequens
Ad arma ceſſantes, ad arma
Concitet, imperiúmque frangat.

Te ſemper anteit ſæva neceſſitas,
Clavos trabales, & cuneos manu
Geſtans aena: nec ſeverus
Vncus abeſt, liquidúmque plumbum.
Te Spes, & albo rara Fides colit
Velata panno, nec comitem abnegat,
Vtcumque mutata potentes
Veſte domos inimica linquis.
At vulgus infidum, & meretrix retrò
Perjura cedit. diffugiunt cadis
Cum fæce ſiccatis amici,
Ferre jugum pariter doloſi.
Serves iturum Cæſarem in ultimos
Orbis Britannos, & juvenum recens
Examen Eois timendum
Partibus, Oceanóque rubro.
Eheu! cicatricum, & ſceleris pudet,
Fratrúmque. quid nos dura refugimus
Ætas? quid intactum nefaſti
Liquimus? unde manus juventus
Metu Deorum continuit? quibus
Pepercit aris? ô utinam novâ
Incude diffingas retuſum in
Maſſagetas, Arabáſque ferrum.

IN HONOREM POMPONII NVMIDÆ.

ODE XXXVI.

Ob Numidæ reditum gaudio exſultat.

ET thure, & fidibus juvat
Placare, & vituli ſanguine debito
Cuſtodes Numidæ Deos:
Qui nunc Heſperiâ ſoſpes ab ultimâ
Caris multa ſodalibus,
Nulli plura tamen dividit oſcula,
Quam dulci Lamiæ, memor
Actæ non alio rege puertiæ,
Mutatæque ſimul togæ.
Creſſâ ne careat pulchra dies notâ:
Neu promptæ modus amphoræ,
Neu morem in Salium ſit requies pedum:
Neu multi Damalis meri
Baſſum Threïciâ vincat amyſtide:
Neu deſint epulis roſæ:
Neu vivax apium, neu breve lilium.

AD

AD SODALES.
ODE XXXVII.

Ob victoriam Actiacam, genio indulgendum eſſe.

NVnc eſt bibendum : nunc pede libero
Pulſanda tellus : nunc Saliaribus
Ornare pulvinar Deorum
Tempus erat dapibus, ſodales.
Antehac nefas depromere Cæcubum
Cellis avitis, dum Capitolio
Regina dementes ruinas,
Funus & imperio parabat,
Contaminato cum grege turpium
Morbo virorum, quidlibet impotens
Sperare, fortunâque dulci
Ebria. ſed minuit furorem
Vix una ſoſpes navis ab ignibus :
Mentémque lymphatam Mareotico,
Redegit in veros timores
Cæſar, ab Italiâ volantem
Remis adurgens (accipiter velut
Molles columbas, aut leporem citus
Venator in campis nivalis
Æmoniæ) daret ut catenis
Fatale monſtrum : quæ generoſiùs
Perire quærens, nec muliebriter
Expavit enſem, nec latentes
Claſſe citâ reparavit oras.
Auſa & jacentem viſere regiam
Vultu ſereno fortis, & aſperas
Tractare ſerpentes, ut atrum
Corpore combiberet venenum
Deliberatâ morte ferocior :
Sævis Liburnis ſcilicet invidens
Privata deduci ſuperbo
Non humilis mulier triumpho.

AD PVERVM.
ODE XXXVIII.

Se tenui apparatu gaudere.

PErſicos odi, puer, apparatus :
Diſplicent nexæ philyrâ coronæ :
Mitte ſectari, roſa quò locorum
Sera moretur.
Simplici myrto nihil allabores
Sedulus curo. neque te miniſtrum
Dedecet myrtus, neque me ſub arctâ
Vite bibentem.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM

LIBER II.

AD C. ASINIVM POLLIONEM.
ODE I.

Commendat ſcripta illius, quibus bella civilia complectebatur.

MOTVM ex Metello conſule civicum,
Bellíque cauſas, & vitia, & modos,
Ludúmque Fortunæ, gravéſque
Principum amicitias, & arma
Nondum expiatis uncta cruoribus,
Periculoſæ plenum opus aleæ,
Tractas, & incedis per ignes
Suppoſitos cineri doloſo.
[illegible] ſeveræ Muſa tragœdiæ
[illegible] theatris : mox, ubi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,

Inſigne

Inſigne mœſtis præſidium reis,
Et conſulenti, Pollio, curiæ :
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Iam nunc minaci murmure cornuum
Perſtringis aures : jam litui ſtrepunt :
Iam fulgor armorum fugaces
Terret equos, equitúmque vultus.
Audire magnos jam videor duces
Non indecoro pulvere ſordidos,
Et cuncta terrarum ſubacta ,
Præter atrocem animum Catonis.
Iuno, & Deorum quiſquis amicior
Afris, inultâ ceſſerat impotens
Tellure, victorum nepotes
Rettulit inferias Iugurthæ.
Quis non Latino ſanguine pinguior
Campus, ſepulchris impia prœlia
Teſtatur, auditúmque Medis
Heſperiæ ſonitum ruinæ ?
Qui gurges, aut quæ flumina lugubris
Ignara belli ? quod mare Dauniæ
Non decoloravêre cædes ?
Quæ caret ora cruore noſtro ?
Sed ne, relictis Muſa procax jocis,
Ceæ retractes munera næniæ,
Mecum Dionæo ſub antro
Quære modos leviore plectro.

AD C. SALLVSTIVM CRISPVM

ODE II.

Primo Proculeium laudat ob liberalitatem in fratres; deinde oſtendit, eum qui ſua cupiditates reprimere, pecuniamq; contemnere poſſit, ſolum regem, & beatum eſſe.

NVllus argento color eſt, avaris
Abdito terris, inimice lamnæ
Criſpe Salluſti, niſi temperato
Splendeat uſu.
Vivet extento Proculeius ævo,
Notus in fratres animi paterni.
Illum aget pennâ metuente ſolvi
Fama ſuperſtes.

Latius regnes avidum domando
Spiritum, quàm ſi Libyam remotis
Gadibus jungas, & uterque Pœnus
Serviat uni.
Creſcit indulgens ſibi dirus hydrops :
Nec ſitim pellit, niſi cauſa morbi
Fugerit venis, & aquoſus albo
Corpore languor.
Redditum Cyri ſolio Phraaten
Diſſidens plebi, numero beatorum
Eximit virtus : populúmque falſis
Dedocet uti
Vocibus, regnum & diadema tutum
Deferens uni, propriámque laurum,
Quiſquis ingentes oculo irretorto
Spectat acervos.

AD Q. DELIVM.

ODE III.

Neque demittendum adverſis, neque efferendum ſecundis rebus animum : ſed hilariter viuendum, cùm æqua ſit omnibus moriendi conditio.

Æ Quam memento rebus in arduis
Servare mentem : non ſecùs in bonis
Ab inſolenti temperatam
Lætitiâ, moriture Deli,
Seu mœſtus omni tempore vixeris :
Seu te in remoto gramine per dies
Feſtos reclinatum beâris
Interiore notâ Falerni :
Quà pinus ingens, albáque populus
Vmbram hoſpitalem conſociare amant
Ramis, & obliquo laborat
Lympha fugax trepidare rivo :
Huc vina, & unguenta, & nimiùm breves
Flores amœnæ ferre jube roſæ :
Dum res, & ætas, & ſororum
Fila trium patiuntur atra.
Cedes coemptis ſaltibus, & domo,
Villáque, flavus quam Tiberis lavit,
Cedes : & exſtructis in altum
Divitiis potietur hæres.
Divéſne priſco natus ab Inacho

Nil intereſt, an pauper, & infimâ
De gente ſub dio moreris,
Victima nil miſerantis Orci.
Omnes eodem cogimur: omnium
Verſatur urna: ſeriùs, ocyùs,
Sors exitura: & nos in æter-
num exſilium impoſitura cymbæ.

AD XANTHIAM PHOCEUM.
ODE IV.

Non eſſe cur ancillam ducere uxorem erubeſcat: quæ fortè nobilis ſit, certè ingenuis moribus.

NE ſit ancillæ tibi amor pudori
Xanthia Phoceu. priùs inſolentem
Serva Briſeis niveo colore
Movit Achillem.
Movit Aiacem Telamone natum
Forma captivæ dominum Tecmeſſæ:
Arſit Atrides medio in triumpho
Virgine raptâ:
Barbaræ poſtquàm cecidêre turmæ
Theſſalo victore: & ademtus Hector
Tradidit feſſis leviora tolli
Pergama Grajis.
Neſcias, an te generum beati
Phyllidis flavæ decorent parentes.
Regium certè genus, & penates
Mœret iniquos.
Crede non illam tibi de ſceleſtâ
Plebe delectam: neque ſic fidelem,
Sic lucro averſam, potuiſſe naſci
Matre pudendâ.
Brachia, & vultum, teretéſque ſuras
Integer laudo. fuge ſuſpicari,
Cujus octavum trepidavit ætas
Claudere luſtrum.

ODE V.

Lalages Virginis necdum nubilis mores, & laudes.

NOndum ſubactâ ferre jugum valet
Cervice:

Circa virentes eſt animus tuæ
Campos juvencæ, nunc fluviis gravem
Solantis æſtum, nunc in udo
Ludere cum vitulis ſalicto
Prægeſtientis. tolle cupidinem
Immitis uvæ: jam tibi lividos
Diſtinguet autumnus racemos
Purpureo varius colore.
Jam te ſequetur: currit enim ferox
Ætas: & illi, quos tibi demſerit,
Apponet annos. jam protervâ
Fronte petet Lalage maritum,
Dilecta, quantum non Pholoë fugax,
Non Chloris: albo ſic humero nitens,
Vt pura nocturno renidet
Luna mari, Cnidiúſve Gyges:
Quem ſi puellarum insereres choro,
Mirè ſagaces falleret hoſpites
Diſcrimen obſcurum, ſolutis
Crinibus, ambiguóque vultu.

AD SEPTIMIUM.
ODE VI.

Tiburtinæ, & Tarentinæ regionis amœnitatem laudat.

SEptimi Gades aditure mecum, &
Cantabrum indoctum juga ferre noſtra, &
Barbaras Syrtes, ubi Maura ſemper
Æſtuat unda:
Tibur Argeo poſitum colono
Sit meæ ſedes utinam ſenectæ:
Sit modus laſſo maris, & viarum,
Militiæque.
Vnde ſi Parcæ prohibent iniquæ,
Dulce pellitis ovibus Galeſi
Flumen, & regnata petam Laconi
Rura Phalantho.
Ille terrarum mihi præter omnes
Angulus ridet, ubi non Hymetto
Mella decedunt, viridíque certat
Bacca Venafro:
Ver ubi longum, tepidáſque præbet
Jupiter brumas: & amicus Aulon
Fertili Baccho, minimùm Falernis
Invidet uvis.

Ille te mecum locus, & beatæ
Poſtulant arces : ibi tu calentem
Debitâ ſparges lachrymâ favillam
Vatis amici.

AD POMPEIVM VARVM. ODE VII.

Cui reditum gratulatur.

O Sæpè mecum tempus in ultimum
Deducte Bruto militiæ duce ,
Quis te redonavit Quiritem
Dîs patriis, Italóque cælo,
Pompei meorum prime ſodalium ?
Cum quo morantem ſæpè diem mero
Fregi, coronatus nitentes
Malobathro Syrio capillos.
Tecum Philippos, & celerem fugam
Senſi, relictâ non bene parmulâ :
Cùm fracta virtus, & minaces
Turpe ſolum tetigêre mento.
Sed me per hoſtes Mercurius celer
Denſo paventem ſuſtulit aëre :
Te rurſus in bellum reſorbens
Vnda fretis tulit æſtuoſis.
Ergò obligatam redde Iovi dapem :
Longâque feſſum militiâ latus
Depone ſub lauru meâ : nec
Parce cadis tibi deſtinatis.
Oblivioſo levia Maſſico
Ciboria exple : funde capacibus
Vnguenta de conchis. quis udo
Deproperare apio coronas,
Curátve myrto ? quem Venus arbitrum
Dicet bibendi ? non ego ſaniùs
Bacchabor Edonis. recepto
Dulce mihi furere eſt amico.

IN BARINEN PERIVRAM. ODE VIII.

Virginum iuvenumq́ iuramenta parui ducenda.

VLla ſi juris tibi pejerati
Pœna, Barine, nocuiſſet umquam :
Dente ſi nigro fieres, vel uno
Turpior ungui ;

Crederem. ſed tu, ſimul obligaſti
Perfidum votis caput, eniteſcis
Pulchrior multò, juvenúmque prodis
Publica cura.
Expedit matris cineres opertos
Fallere, & toto taciturna noctis
Signa cum cœlo, gelidâque Divos
Morte carentes.
Ridet hoc, inquam, Venus ipſa : rident
Simplices Nymphæ, ferus & Cupido,
Semper ardentes acuens ſagittas
Cote cruentâ.
Te ſuis matres metuunt juvencis :
Te ſenes parci : miſeræque nuper
Virgines nuptæ ; tua ne retardet
Aura maritos.

AD VALGIVM. ODE IX.

Vt mortuum puerum aliquando flere deſinat.

NOn ſemper imbres nubibus hiſpidos
Manant in agros, aut mare Caſpium
Vexant inæquales procellæ
Vſquè : nec Armeniis in oris,
Amice Valgi, ſtat glacies iners
Menſes per omnes, aut Aquilonibus
Querceta Gargani laborant ,
Et foliis viduantur orni.
Tu ſemper urges flebilibus modis
Myſten ademptum : nec tibi veſpero
Surgente decedunt amores ,
Nec rapidum fugiente ſolem.
At non ter ævo functus amabilem
Ploravit omnes Antilochum ſenex
Annos : nec impubem parentes
Troilon, aut Phrygiæ ſorores
Flevere ſemper. deſine mollium
Tandem querelarum : & potiùs nova
Cantemus Auguſti tropæa
Cæſaris, & rigidum Niphaten,
Medúmque flumen gentibus additum
Victis, minores volvere vortices :
Intráque præſcriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

AD LICINIVM.

ODE X.

Retinendam eſſe mediocritatem, & animi in utrâque fortunâ æquabilitatem.

REctiùs vives, Licini, neque altum
Semper urgendo: neque, dum procellas
Cautus horreſcis, nimiùm premendo
Littus iniquum.
Auream quiſquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obſoleti
Sordibus tecti, caret invidendâ
Sobrius aulâ.
Sæpiùs ventis agitatur ingens
Pinus: & celſæ graviore caſu
Decidunt turres: feriúntque ſummos
Fulmina montes.
Sperat infeſtis, metuit ſecundis
Alteram ſortem benè præparatum
Pectus. informes hyemes reducit
Iuppiter: idem
Summovet. non, ſi malè nunc, & olim
Sic erit. quondam citharâ tacentem
Suſcitat Muſam, neque ſemper arcum
Tendit Apollo.
Rebus anguſtis animoſus, atque
Fortis appare. ſapienter idem
Contrahes vento nimiùm ſecundo
Turgida vela.

AD Q. HIRPINVM.

ODE XI.

Omiſſis curis, iucundè viuendum eſſe.

QVid bellicoſus Cantaber, & Scythes,
Hirpine Quincti, cogitet, Adriâ
Diviſus objecto, remittas
Quærere: nec trepides in uſum
Poſcentis ævi pauca. fugit retrò
Levis Iuventas, & decor, aridâ
Pellente laſcivos amores
Canitie, facilémque ſomnum.

Non ſemper idem floribus eſt honos
Vernis: neque uno Luna rubens nitet
Vultu. quid æternis minorem
Conſiliis animum fatigas?
Cur non ſub altâ vel platano, vel hac
Pinu jacentes ſic temerè, & roſâ
Canos odorati capillos,
Dum licet, Aſſyriâque nardo,
Potamus uncti? diſſipat Evius
Curas edaces. quis puer ocyùs
Reſtinguet ardentis Falerni
Pocula prætereunte lymphâ?
Quis devium ſcortum eliciet domo
Lyden? eburnâ, dic, age, cum lyrâ
Maturet incomptam, Lacænæ
More, comam religata nodo.

AD MÆCENATEM.

ODE XII.

Res graves & tragicas lyricis verſibus non convenire.

NOlis longa feræ bella Numantiæ,
Nec dirum Annibalem, nec Siculum mare
Pœno purpureum ſanguine, mollibus
Aptari citharæ modis;
Nec ſævos Lapithas, & nimium mero
Hylæum, domitóſque Herculeâ manu
Telluris juvenes, unde periculum
Fulgens contremuit domus
Saturni veteris: túque pedeſtribus
Dices hiſtoriis prœlia Cæſaris
Mæcenas meliùs, ductáque per vias
Regum colla minacium.
Me dulces dominæ Muſa Lycimniæ
Cantus, me voluit dicere lucidùm
Fulgentes oculos, & benè mutuis
Fidum pectus amoribus:
Quam nec ferre pedem dedecuit choris:
Nec certare joco, nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus, ſacro
Dianæ celebris die.
Num tu, quæ tenuit dives Achæmenes,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes,
Permutare velis crine Lycimniæ,
Plenas aut Arabum domos?

IN ARBOREM, CVIVS CASV IN AGRO SABINO PÆNE OPPRESSVS EST.

ODE XIII.

Numquam homini ſatis exploratum eſſe, quid vitare debeat. Sapphonis & Alcæi laudes.

ILle & nefaſto te poſuit die,
Quicumque primùm, & ſacrilegâ manu
Produxit arbos, in nepotum
Perniciem, opprobriúmque pagi.
Illum & parentis crediderim ſui
Fregiſſe cervicem, & penetralia
Sparſiſſe nocturno cruore
Hoſpitis : ille venena Colchica
Et quicquid uſquam concipitur nefas
Tractavit, agro qui ſtatuit meo
Te, triſte lignum, te caducum
In domini caput immerentis.
Quid quiſque vitet, numquam homini ſatis
Cautum eſt in horas. navita Boſphorum
Pœnus perhorreſcit, neque ultrà
Cæca timet aliunde fata ;
Miles ſagittas, & celerem fugam
Parthi : catenas Parthus, & Italum
Robur. ſed improviſa lethi
Vis rapuit, rapiétque gentes.
Quàm pænè furvæ regna Proſerpinæ,
Et judicantem vidimus Æacum,
Sedéſque deſcriptas piorum, &
Æoliis fidibus querentem
Sappho puellis de popularibus :
Et te ſonantem pleniùs aureo,
Alcæe, plectro, dura navis,
Dura fugæ mala, dura belli !
Vtrumque ſacro digna ſilentio
Mirantur umbræ dicere : ſed magis
Pugnas, & exactos tyrannos
Denſum humeris bibit aure vulgus.
Quid mirum, ubi illis carminibus ſtupens
Demittit atras bellua centiceps
Aures ? & intorti capillis
Eumenidum recreantur angues ?

Quin & Prometheus & Pelopis parens
Dulci laborum decipitur ſono :
Nec curat Orion leones,
Aut timidos agitare lyncas.

AD POSTVMVM.

ODE XIV.

Mortem vitari non poſſe.

EHeu, fugaces, Poſtume, Poſtume,
Labuntur anni : nec pietas moram
Rugis, & inſtanti ſenectæ
Afferet, indomitæque morti.
Non ſi trecenis, quotquot eunt dies,
Amice places illachrymabilem
Plutona tauris : qui ter amplum
Geryonem, Tityónque triſti
Compeſcit undâ, ſcilicet omnibus,
Quicumque terræ munere veſcimur,
Enaviganda, ſive reges,
Sive inopes erimus coloni.
Fruſtrà cruento Marte carebimus,
Fractíſque rauci fluctibus Adriæ.
Fruſtrà per autumnos nocentem
Corporibus metuemus Auſtrum.
Viſendus ater flumine languido
Cocytus errans, & Danai genus
Infame, damnatúſque longi
Siſyphus Æolides laboris.
Linquenda tellus, & domus, & placens
Vxor : neque harum, quas colis, arborum
Te præter inviſas cupreſſos,
Vlla brevem dominum ſequetur.
Abſumet hæres Cæcuba dignior,
Servata centum clavibus : & mero
Tinget pavimentum ſuperbum,
Pontificum potiore cænis.

IN SVI SÆCVLI LVXVM.

ODE XV.

IAm pauca aratro jugera regiæ
Moles relinquent : undique latiùs
Extenta viſentur Lucrino
Stagna lacu ; platanúſque cælebs

Evincet ulmos: tum violaria, &
Myrtus, & omnis copia narium
Spargent olivetis odorem,
Fertilibus domino priori.
Dum ſpiſſa ramis laurea fervidos
Excludet ictus. non ita Romuli
Præſcriptum, & intonſi Catonis
Auſpiciis, veterúmque normâ.
Privatus illis cenſus erat brevis:
Commune magnum. nulla decempedis
Metata privatis, opacam
Porticus excipiebat Arcton:
Nec fortuitum ſpernere ceſpitem
Leges ſinebant: oppida publico
Sumptu jubentes, & Deorum
Templa novo decorare ſaxo.

AD GROSPHVM.

ODE XVI.

Tranquillitatem animi optari ab omnibus In quo ea ſita ſit.

OTium Divos rogat in patenti
Prenſus Ægæo, ſimul atra nubes
Condidit Lunam, neque certa fulgent
Sidera nautis:
Otium bello furioſa Thrace,
Otium Medi pharetrâ decori,
Groſphe, non gemmis, neque purpura ve-
nale, nec auro.
Non enim gazæ, neque conſularis
Summovet lictor miſeros tumultus
Mentis, & curas laqueata circùm
Tecta volantes.
Vivitur parvo benè, cui paternum
Splendet in menſâ tenui ſalinum,
Nec leves ſomnos timor, aut cupido
Sordidus aufert.
Quid brevi fortes jaculamur ævo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? patriæ quis exſul
Se quoque fugit?
Scandit æratas vitioſa naves
Cura: nec turmas equitum relinquit,
Ocyor cervis, & agente nimbos
Ocyor Euro.

Lætus in præſens animus, quod ultrà eſt
Oderit curare: & amara lento
Temperet riſu. nihil eſt ab omni
Parte beatum.
Abſtulit clarum cita mors Achillem,
Longa Tithonum minuit ſenectus:
Et mihi forſan, tibi quod negârit,
Porriget hora.
Te greges centum, Siculæque circùm
Mugiunt vaccæ: tibi tollit hinnitum
Apta quadrigis equa: te bis Afro
Murice tinctæ
Veſtiunt lanæ. mihi parva rura, &
Spiritum Graiæ tenuem Camœnæ
Parca non mendax dedit, & malignum
Spernere vulgus.

AD MÆCENATEM ÆGROTVM.

ODE XVII.

Negat ſe ei ſuperſtitem velle eſſe.

CVR me querelis exanimas tuis?
Nec Diis amicum eſt, nec mihi, te priùs
Obire, Mæcenas, mearum
Grande decus columénque rerum.
Ah, te meæ ſi partem animæ rapit
Maturior vis, quid moror altera,
Nec carus æquè, nec ſuperſtes
Integer? ille dies utramque
Ducet ruinam: non ego perfidum
Dixi ſacramentum: ibimus, ibimus,
Vtcumque præcedes, ſupremum
Carpere iter comites parati.
Me nec Chimæræ ſpiritus igneæ,
Nec, ſi reſurgat centimanus Gyas,
Divellet umquam. ſic potenti
Iuſtitiæ, placitúmque Parcis.
Seu Libra, ſeu me Scorpius aſpicit
Formidoloſus, pars violentior
Natalis horæ, ſeu tyrannus
Heſperiæ Capricornus undæ:
Vtrumque noſtrum incredibili modo
Conſentit aſtrum. te Iovis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit, volucriſque fati
Tardavit alas, cùm populus frequens

Lætum theatris ter crepuit ſonum :
Me truncus illapſus cerebro
Suſtulerat, niſi Faunus ictum
Dextrâ levaſſet, Mercurialium
Cuſtos virorum. reddere victimas,
Ædémque votivam memento :
Nos humilem feriemus agnam.

ODE XVIII.

In eos, qui vitæ brevitatis immemores diuitijs ſtudent.

NOn ebur, neque aureum
Meâ renidet in domo lacunar :
Non trabes Hymettriæ
Premunt columnas ultimâ reciſas
Africâ : neque Attali ,
Ignotus hæres regiam occupavi :
Nec Laconicas mihi
Trahunt honeſtæ purpuras clientæ.
At fides, & ingenî
Benigna vena eſt : pauperémque dives
Me petit. nihil ſuprà
Deos laceſſo : nec potentem amicum
Largiora flagito ;
Satis beatus unicis Sabinis.
Truditur dies die ,
Novæque pergunt interire Lunæ.
Tu ſecanda marmora
Locas ſub ipſum funus : & ſepulchrî
Immemor ſtruis domos :
Maríſque Bajis obſtrepentis urges
Summovere littora ,
Parùm locuples continente ripâ.
Quid, quòd uſque proximos
Revellis agri terminos ? & ultra
Limites clientium
Salis avarus ? pellitur paternos
In ſinu ferens Deos
Et uxor, & vir, ſordidóſque natos.
Nulla certior tamen
Rapacis Orci ſine deſtinatâ
Aula divitem manet
Herum. quid ultrà tendis ? æqua tellus
Pauperi recluditur ,

Reg

umque pueris : nec ſatelles Orci
Callidum Promethea
vexit auro captus. hic ſuperbum
Tantalum, atque Tantali
enus coërcet. hic levare functum
Pauperem laboribus ,
ocatus atque non vocatus audit.

IN BACCHVM.

ODE XIX.

Eius laudes canit.

BAcchum in remotis carmina rupibus
Vidi docentem (credite poſteri)
Nympháſque diſcentes, & aures
Capripedum Satyrorum acutas.
os, recenti mens trepidat metu ,
lenóque Bacchi pectore turbidum
Lætatur. evœ, parce Liber ,
Parce gravi metuende thyrſo.
s pervicaces eſt mihi Thyadas,
inique fontem, lactis & uberes
Cantare rivos : atque truncis
Lapſa cavis iterare mella.
& beatæ conjugis additum
ellis honorem, tectáque Pentheī
Diſjecta non leni ruinâ ,
Thracis & exitium Lycurgi.
u flectis amnes, tu mare barbarum,
u ſeparatis uvidus in jugis
Nodo coërces viperino
Biſtonidum ſine fraude crines.
u, cùm parentis regna per arduum
ohors Gigantum ſcanderet impia ,
Rhœcum retorſiſti leonis
Vnguibus, horribilíſque malâ :
uamquam choreis aptior & jocis ,
udóque dictus, non ſat idoneus
Pugnæ ferebaris : ſed idem
Pacis eras mediúſque belli.
idit inſons Cerberus aureo
rnu decorum, leniter atterens
Caudam, & recedentis trilingui
Ore pedes tetigítque crura.

AD

AD MÆCENATEM.
ODE XX.

Famam ſuam æternam fore.

NON uſitatâ, nec tenui ferar
Pennâ biformis per liquidum æthera
Vates: neque in terris morabor
Longiùs: invidiâque major
Vrbes relinquam. non ego pauperum
Sanguis parentum: non ego, quem vocas,
Dilecte Mæcenas, obibo,
Nec Stygiâ cohibebor undâ.
Iam jam reſidunt cruribus aſperæ
Pelles: & album mutor in alitem
Superna: naſcuntúrque læves
Per digitos humeróſque plumæ.
Iam Dædaleo ocyor Icaro,
Viſam gementis littora Boſphori,
Syrtéſque Getulas canorus
Ales, Hyperboreóſque campos.
Me Colchus, &, qui diſſimulat metum
Marſæ cohortis Dacus, & ultimi
Noſcent Geloni, me peritus
Diſcet Iber, Rhodanúſque potor.
Abſint inani funere næniæ,
Luctúſque turpes, & querimoniæ:
Compeſce clamorem, ac ſepulchri
Mitte ſupervacuos honores.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBER III.

ODE I.

Vitam beatam ſitam non eſſe in opibus, aut honoribus.

ODI profanum vulgus, & arceo.
Favete linguis. carmina non priùs
Audita, Muſarum ſacerdos,
Virginibus, puerîſque canto.
[illegible] timendorum in proprios greges,
[illegible] in ipſos imperium eſt Iovis
[illegible] Giganteo triumpho,
Cuncta ſupercilio moventis.
[illegible] viro vir latiùs ordinet
[illegible] ſulcis: hic generoſior
[illegible]ſcendat in campum petitor:
Moribus hic, meliórque famâ
[illegible]dat: illi turba clientium
[illegible]jor. æquâ lege neceſſitas
[illegible]rtitur inſignes, & imos,
Omne capax movet urna nomen.
[illegible] enſis cui ſuper impiâ
[illegible] pendet, non Siculæ dapes
[illegible] elaborabunt ſaporem:
Non avium citharæque cantus
[illegible] reducent. ſomnus agreſtium
[illegible] non humiles domos
[illegible] umbroſámque ripam:
Non Zephyris agitata Tempe.
[illegible] quod ſatis eſt, neque
[illegible] ſollicitat mare,
[illegible]vus Arcturi cadentis
[illegible]petus, aut orientis Hædi.
[illegible]ratæ grandine vineæ,
[illegible] mendax, arbore nunc aquas

Culpante,

Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hyemes iniquas.
Contracta piſces æquora ſentiunt,
Iactis in altum molibus. huc frequens
Cæmenta dimittit redemptor
Cum famulis, dominuſque terræ
Faſtidioſus. ſed timor, & minæ
Scandunt eodem, quò dominus : neque
Decedit ærata trireme, &
Poſt equitem ſedet atra cura.
Quòd ſi dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum ſidere clarior
Delenit uſus, nec Falerna
Vitis, Achæmeniúmque coſtum ;
Cur invidendis poſtibus, & novo
Sublimè ritu moliar atrium ?
Cur valle permutem Sabinâ
Divitias operoſiores ?

ODE II.

Pueros vita laborioſæ, militiæ, vi[...] aſſuefaciendos.

ANguſtam, amici, pauperiem pati
Robuſtus acri militiâ puer
Condiſcat : & Parthos feroces
Vexet eques metuendus haſtâ :
Vitámque ſub dio, & trepidis agat
In rebus. illum ex mœnibus hoſticis
Matrona bellantis tyranni
Proſpiciens, & adulta virgo,
Suſpiret : eheu, ne rudis agminum
Sponſus laceſſat regius aſperum
Tactu leonem : quem cruenta
Per medias rapit ira cædes.
Dulce & decorum eſt pro patriâ mori.
Mors & fugacem perſequitur virum,
Nec parcit imbellis juventæ
Poplitibus, timidóque tergo.
Virtus repulſæ neſcia ſordidæ,
Intaminatis fulget honoribus :
Nec ſumit aut ponit ſecures
Arbitrio popularis auræ.
Virtus recludens immeritis mori
Cœlum, negatâ tentat iter viâ ;

[...]tuſque vulgares, & udam
Spernit humum fugiente pennâ.
[...] & fideli tuta ſilentio
[M]erces. vetabo, qui Cereris ſacrum
Vulgârit arcanæ, ſub iiſdem
Sit trabibus, fragilémque mecum
[S]olvat faſelum. ſæpè Dieſpiter
[N]eglectus, inceſto addidit integrum.
Rarò antecedentem ſceleſtum
Deſeruit pede pœna claudo.

ODE III.

[V]irum iuſtum non facilè induci ad malum. Oratio Iunonis de Troiæ excidio, & imperio Romano.

[I]uſtum, & tenacem propoſiti virum,
Non civium ardor prava jubentium,
Non vultus inſtantis tyranni
Mente quatit ſolidâ, neque Auſter,
[D]ux inquieti turbidus Adriæ,
[N]ec fulminantis magna Iovis manus.
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinæ.
[H]ac arte Pollux, & vagus Hercules
[E]nixus, arces attigit igneas :
Quos inter Auguſtus recumbens
Purpureo bibet ore nectar.
[H]ac te merentem, Bacche pater, tuæ
[V]exêre tigres, indocili jugum
Collo trahentes : hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit,
Gratum elocuta conſiliantibus
[Iu]none Divis. Ilion, Ilion
Fatalis, inceſtúſque judex,
Et mulier peregrina vertit
[In p]ulverem, ex quo deſtituit Deos
[Merce]de pactâ Laomedon, mihi,
[Caſt]æque damnatum Minervæ
[Cum] populo, & duce fraudulento.
[Iam nec] Lacænæ ſplendet adulteræ
[Fam]oſus hoſpes : nec Priami domus
[Per]jura pugnaces Achivos
Hectoreis opibus refringit :

Noſtriſque

Noſtrísque ductum ſeditionibus
Bellum reſedit. protinus & graves
Iras, & inviſum nepotem,
Troica quem peperit ſacerdos
Marti redonabo. illum ego lucidas
Inire ſedes, ducere nectaris
Succos, & adſcribi quietis
Ordinibus patiar Deorum.
Dum longus inter ſæviat Ilion
Romámque pontus ; qualibet exſules
In parte regnanto beati.
Dum Priami Paridíſque buſto
Inſultet armentum, & catulos feræ
Celent inultæ ; ſtet Capitolium
Fulgens, triumphatíſque poſſit
Roma ferox dare jura Medis.
Horrenda latè, nomen in ultimas
Extendat oras, quà medius liquor
Secernit Europen ab Afro ;
Quà tumidus rigat arva Nilus.
Aurum irrepertum, & ſic meliùs ſitum,
Cùm terra celat, ſpernere fortior,
Quàm cogere humanos in uſus,
Omne ſacrum rapiente dextrâ.
Quicunque mundi terminus obſtitit,
Hunc tangat armis, viſere geſtiens,
Quâ parte debacchentur ignes :
Quâ nebulæ, pluviíque rores.
Sed bellicoſis fata Quiritibus
Hac lege dico, ne nimiùm pij,
Rebúſque fidentes, avitæ
Tecta velint reparare Trojæ :
Trojæ renaſcens alite lugubri
Fortuna, triſti clade iterabitur ;
Ducente victrices catervas
Conjuge me Iovis, & ſorore.
Ter ſi reſurgat murus aheneus
Auctore Phœbo ; ter pereat meis
Exciſus Argivis, ter uxor
Capta virum puerόſque ploret.
Non hæc jocoſæ conveniunt lyræ.
Quò Muſa tendis ? deſine pervicax
Referre ſermones Deorum, &
Magna modis tenuare parvis.

AD CALLIOPEN.

ODE IV.

Muſas invocat, quarum ope multa pericula vitârit. Neminem impunè Dijs repugnare.

DEſcende cœlo, & dic, age, tibiâ
Regina longum, Calliope, melos ;
Seu voce nunc mavis acutâ,
Seu fidibus, citharâve Phœbi.
uditis ? an me ludit amabilis
ſania ? audire, & videor pios
Errare per lucos, amœnæ
Quos & aquæ ſubeunt, & auræ.
e fabuloſæ Vulture in Appulo,
tricis extra limen Apuliæ,
Ludo, fatigatúmque ſomno,
Fronde novâ puerum palumbes
exêre : mirum quod foret omnibus,
icumque celſæ nidum Acherontiæ,
Saltúſque Bantinos, & arvum
Pingue tenent humilis Ferenti,
tuto ab atris corpore viperis
ormirem, & urſis : ut premerer ſacrâ
Lauróque, collatâque myrto,
Non ſine Diis animoſus infans.
ſter, Camœnæ, veſter in arduos
llor Sabinos : ſeu mihi frigidum
Præneſte, ſeu Tybur ſupinum,
Seu liquidæ placuêre Bajæ.
amicum fontibus, & choris,
Philippis verſa acies retro,
non extinxit arbor,
Sicula Palinurus undâ.
mecum vos eritis ; libens
navita Boſphorum
abo, & arentes arenas
Littoris Aſſyrij viator.
Britannos hoſpitibus feros,
equino ſanguine Concanum.
pharetratos Gelonos,
Scythicum inviolatus amnem.

Vos Cæſarem altum, militiâ ſimul
Feſſas cohortes abdidit oppidis;
Finire quærentem labores
Pierio recreatis antro.
Vos lene conſilium & datis, & dato
Gaudetis almæ. ſcimus, ut impios
Titanas, immanémque turmam
Fulmine ſuſtulerit caduco,
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventoſum, & urbes, regnáque triſtia:
Divóſque, mortaléſque turbas
Imperio regit unus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Iovi
Fidens, juventus horrida, brachiis:
Fratréſque tendentes opaco
Pelion impoſuiſſe Olympo.
Sed quid Typhoeûs, & validus Mimas,
Aut quid minaci Porphyrion ſtatu,
Quid Rhœtus, evulſiſque truncis
Enceladus jaculator audax,
Contra ſonantem Palladis Ægida
Poſſent ruentes? hinc avidus ſtetit
Vulcanus: hinc matrona Iuno, &
Numquam humeris poſiturus arcum,
Qui rore puro Caſtaliæ lavit
Crines ſolutos: qui Lyciæ tenet
Dumeta, natalémque ſilvam,
Delius, & Patareus Apollo.
Vis conſilî expers mole ruit ſuâ:
Vim temperatam Dî quoque provehunt
In majus: iidem odêre vires
Omne nefas animo moventes.
Teſtis mearum centimanus Gyas
Sententiarum notus, & integræ
Tentator Orion Dianæ,
Virgineâ domitus ſagittâ.
Injecta monſtris terra dolet ſuis:
Moerétque partus fulmine luridum
Miſſos ad orcum: nec peredit
Impoſitam celer ignis Ætnam:
Incontinentis nec Tityi jecur
Relinquit ales, nequitiæ additus
Cuſtos. amatorem trecentæ
Pirithoum cohibent catenæ.

AVGVSTI LAVDES.

ODE V.

Reguli conſtantia, & oratio de non permutandis captiuis.

CÆlo tonantem credidimus Iovem
Regnare: præſens Divus habebitur
Auguſtus, adjectis Britannis
Imperio, gravibúſque Perſis.
Miléſne Craſſi conjuge barbarâ
Turpis maritus vixit? & hoſtium
(Prò curia, inverſique mores!)
Conſenuit ſocerorum in armis,
Sub rege Medo Marſus, & Appulus,
Anciliorum nominis, & togæ
Oblitus, æternæque Veſtæ,
Incolumi Iove, & urbe Româ?
Hoc caverat mens provida Reguli,
Diſſentientis conditionibus
Foedis, & exemplo trahenti
Perniciem veniens in ævum,
Si non periret immiſerabilis
Captiva pubes. Signa ego Punicis
Affixa delubris, & arma
Militibus ſine cæde, dixit,
Derepta vidi. vidi ego civium
Retorta tergo brachia libero,
Portáſque non clauſas, & arva
Marte coli populata noſtro.
Auro repenſus ſcilicet acrior
Miles redibit. flagitio additis
Damnum: neque amiſſos colores
Lana refert medicata fuco:
Nec vera virtus, cùm ſemel excidit,
Curat reponi deterioribus.
Si pugnat extricata denſis
Cerva plagis, erit ille fortis,
Qui perfidis ſe credidit hoſtibus:
Et Marte Poenos proteret altero,
Qui lora reſtrictis lacertis
Senſit iners, timuítque mortem.
Hic unde vitam ſumeret inſcius,
Pacem duello miſcuit. O pudor!
O magna Carthago, probroſis
Altior Italiæ ruinis!

Fertur pudicæ conjugis oſculum,
Parvóſque natos, ut capitis minor,
Ab ſe removiſſe, & virilem
Torvus humi poſuiſſe vultum,
Donec labantes conſilio patres
Firmaret auctor numquam aliàs dato:
Intérque mœrentes amicos
Egregius properaret exſul.
Atqui ſciebat, quæ ſibi barbarus
Tortor pararet: non aliter tamen
Dimovit obſtantes propinquos,
Et populum reditus morantem,
Quàm ſi clientum longa negotia
Dijudicatâ lite relinqueret;
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

AD ROMANOS.

ODE VI.

Inuehitur in corruptos ætatis ſuæ mores.

DElicta majorum immeritus lues,
Romane, donec templa refeceris,
Ædéſque labentes Deorum, &
Fœda nigro ſimulacra fumo.
Dîs te minorem quod geris, imperas:
Hinc omne principium, huc refer exitum.
Dî multa neglecti dederunt
Heſperiæ mala luctuoſæ.
Iam bis Monæſes, & Pachori manus,
Non auſpicatos contudit impetus
Noſtros: & adjeciſſe prædam
Torquibus exiguis renidet.
Pænè occupatam ſeditionibus
Delevit urbem Dacus, & Æthiops:
Hic claſſe formidatus, ille
Miſſilibus melior ſagittis.
Fœcunda culpæ ſæcula, nuptias
Primùm inquinavêre, & genus, & domos,
Hoc fonte derivata clades
In patriam populúmque fluxit.
Motus doceri gaudet Ionicos
Matura virgo: & fingitur artubus
Iam nunc, & inceſtos amores
De tenero meditatur ungui.

Mox juniores quærit adulteros
Inter mariti vina: neque eligit,
Cui donet impermiſſa raptim
Gaudia luminibus remotis:
Sed juſſa coràm non ſine conſcio
Surgit marito, ſeu vocat inſtitor,
Seu navis Hiſpanæ magiſter,
Dedecorum pretioſus emptor.
Non his juventus orta parentibus
Infecit æquor ſanguine Punico:
Pyrrhúmque, & ingentem cecîdit
Antiochum, Annibalémque dirum,
Sed ruſticorum maſcula militum
Proles, Sabellis docta ligonibus
Verſare glebas: & ſeveræ
Matris ad arbitrium reciſos
Portare fuſtes, ſol ubi montium
Mutaret umbras: & juga demeret
Bobus fatigatis, amicum
Tempus agens abeunte curru.
Damnoſa quid non imminuit dies?
Ætas parentum pejor avis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitioſiorem.

AD ASTERIEN.

ODE VII.

Eam de viri ſui abſentiâ conſolatur. hortatur ut ei fidelis maneat.

QVid fles, Aſterie, quem tibi candidi
Primo reſtituent vere Favonij,
Thynâ merce beatum,
Conſtanti juvenem fide
Gygen? ille Notis actus ad Oricum
Poſt inſana Capræ ſidera, frigidas
Noctes, non ſine multis
Inſomnis lacrymis agit.
Atqui ſollicitæ nuntius hoſpitæ
Suſpirare Chloen, & miſeram tuis
Dicens ignibus uri,
Tentat mille vafer modis.
Ut Prœtum mulier perfida credulum
Falſis impulerit criminibus, nimis
Caſto Bellerophonti
Maturare necem, refert.

Narrat pænè datum Pelea Tartaro,
Magneſſam Hippolyten dum fugit abſtinens:
Et peccare docentes
Fallax hiſtorias monet.
Fruſtrà. nam ſcopulis ſurdior Icari
Voces audit adhuc integer. at, tibi
Ne vicinus Enipeus
Plus juſto placeat, cave:
Quamvis non alius flectere equum ſciens
Æquè conſpicitur gramine Martio:
Nec quiſquam citus æquè
Tuſco denatat alveo.
Primâ nocte domum claude: neque in vias
Sub cantum querulæ deſpice tibiæ:
Et te ſæpè vocanti
Duram, difficilis mane.

AD MÆCENATEM.

ODE VIII.

Kalendas Martias ſibi feſtas eſſe ob pe[riculum] ex quo eo die ſit ereptus. invit[at] Mæcenatem ut ſecum genio indulgeat.

MArtiis cælebs quid agam Kalendis,
Quid velint flores, & acerra turis
Plena, miraris, poſitúſque carbo in
Ceſpite vivo,
Docte ſermones utriuſque linguæ:
Voveram dulces epulas, & album
Libero caprum propè funeratus
Arboris ictu.
Hic dies, anno redeunte feſtus,
Corticem aſtrictum pice demovebit
Amphoræ, fumum bibere inſtitutæ
Conſule Tullo.
Sume Mæcenas cyathos amici
Soſpitis centum: & vigiles lucernas
Perfer in lucem: procul omnis eſto
Clamor, & ira.
Mitte civiles ſuper urbe curas:
Occidit Daci Cotiſonis agmen:
Medus infeſtus ſibi luctuoſis
Diſſidet armis:

[S]ervit Hiſpanæ vetus hoſtis oræ
Cantaber, ſerâ domitus catenâ:
Iam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.
Negligens, ne quà populus laboret,
Parce privatus nimiùm cavere: ac
Dona præſentis rape lætus horæ: &
Linque ſevera.

ODE IX.

Dialogus Horatij & Lydiæ.

HO. DOnec gratus eram tibi,
Perſarum vigui Rege beatior.
LY. Donec non aliâ magis
Arſiſti, neque erat Lydia poſt Chloën;
Multi Lydia nominis
Romanâ vigui clarior Iliâ.
HO. Me nunc Threſſa Chloë regit,
Dulces docta modos, & citharæ ſciens:
Pro quâ non metuam mori,
Si parcent animæ fata ſuperſtiti.
LY. Me torret face mutuâ
Thurini Calais filius Ornithi:
Pro quo bis patiar mori,
Si parcent puero fata ſuperſtiti.
HO. Quid, ſi priſca redit Venus?
Diductóſque jugo cogit aheneo?
Si flava excutitur Chloë?
Rejectæque patet janua Lydiæ?
LY. Quamquam ſidere pulchrior
Ille eſt, tu levior cortice, & improbo
Iracundior Adriâ;
Tecum vivere amem: tecum obeam libens.

IN LYCEN.

ODE X.

Rogat in domum ſæviente tempeſtate admitti.

EXtremum Tanaïm ſi biberes Lyce,
Sævo nupta viro: me tamen aſperas
Porrectum ante fores objicere incolis
Plorares Aquilonibus.

Audis, quo ſtrepitu janua, quo nemus
Inter pulchra ſitum tecta remugiat
Ventis? & poſitas ut glaciet nives
Puro numine Iuppiter?
Ingratam Veneri pone ſuperbiam:
Ne currente retrò funis eat rotâ.
Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.
O, quamvis neque te munera, nec preces,
Nec tinctus violâ pallor amantium,
Nec vir Pieriâ pellice ſaucius
Curvat, ſupplicibus tuis
Parcas, nec rigidâ mollior æſculo,
Nec Mauris animum mitior anguibus:
Non hoc ſemper erit liminis aut aquæ
Cæleſtis patiens latus.

AD MERCVRIVM.
ODE XI.

Vt cantus ſibi dictet, quibus Lyde ſpon[ſo] concilietur. Danaidum fabula.

Mercuri: nam te docilis magiſtro
Movit Amphion lapides, canendo:
Túque teſtudo reſonare ſeptem
Callida nervis:
(Nec loquax olim, neque grata, nunc &
Divitum menſis, & amica templis)
Dic modos, Lyde quibus obſtinatas
Applicet aures.
Quæ, velut latis equa trima campis,
Ludit exſultim: metuítque tangi,
Nuptiarum expers, & adhuc protervo
Cruda marito.
Tu potes tigres comitéſque ſilvas
Ducere, & rivos celeres morari.
Ceſſit immanis tibi blandienti
Ianitor aulæ
Cerberus, quamvis furiale centum
Muniant angues caput ejus, atque
Spiritus teter, ſaniéſque manet
Ore trilingui.
Quin & Ixion, Tityóſque vultu
Riſit invito. ſtetit urna paullùm
Sicca, dum grato Danai puellas
Carmine mulces.

Audiat Lyde ſcelus, atque notas
Virginum pœnas, & inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo,
Seráque fata:
Quæ manent culpas etiam ſub Orco.
Impiæ: nam quid potuêre majus?
Impiæ ſponſos potuêre duro
Perdere ferro.
Vna de multis face nuptiali
Digna, perjurum fuit in parentem
Splendidè mendax, & in omne virgo
Nobilis ævum:
Surge, quæ dixit juveni marito:
Surge: ne longus tibi ſomnus, unde
Non times, detur: ſocerum, & ſceleſtas
Falle ſorores,
Quæ, velut nactæ vitulos leænæ,
Singulos, eheu, lacerant. ego illis
Mollior, nec te feriam: nec intra
Clauſtra tenebo.
Me pater ſævis oneret catenis,
Quod viro clemens miſero peperci:
Me vel extremos Numidarum in agros
Claſſe releget.
I, pedes quò te rapiunt, & auræ,
Dum favet nox, & Venus: i ſecundo
Omine: & noſtri memorem ſepulchro
Sculpe querelam.

AD NEOBVLEN.
ODE XII.

Hebri adoleſcentis laudes.

Miſerarum eſt, neque amori dare ludum,
Neque dulci mala vino lavere: aut ex-
Animari metuentes patruæ verbera linguæ.
Tibi qualum Cythereæ puer ales,
Tibi telas, operoſæque Minervæ
Studium aufert, Neobule, Liparæi nitor Hebri.
Eques ipſo melior Bellerophonte:
Neque pugno, neque ſegni pede victus,
Simul unctos Tyberinis humeros lavit in undis:
Catus idem per apertum fugientes
Agitato grege cervos jaculari: &
Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.

AD FONTEM BLANDVSIAM.
ODE XIII.

Commendat eius amœnitatem.

O Fons Blanduſiæ ſplendidior vitro,
Dulci digne mero, non ſine floribus;
Cras donaberis hædo:
Cui frons turgida cornibus
Primis, & Venerem, & prœlia deſtinat,
Fruſtrà: nam gelidos inficiet tibi
Rubro ſanguine rivos,
Laſcivi ſoboles gregis.
Te flagrantis atrox hora Caniculæ
Neſcit tangere: tu frigus amabile
Feſſis vomere tauris
Præbes, & pecori vago.
Fies nobilium tu quoque fontium,
Me dicente cavis impoſitam ilicem
Saxis: unde loquaces
Lymphæ deſiliunt tuæ.

ODE XIV.

Ob victoris Auguſti reditum, exultat.

HErculis ritu modò dictus, ô plebs,
Morte venalem petiiſſe laurum,
Cæſar, Hiſpanâ repetit Penates
Victor ab orâ.
Vnico gaudens mulier marito
Prodeat juſtis operata Divis:
Et ſoror clari ducis, & decoræ
Supplice vittâ
Virginum matres, juvenúmque nuper
Soſpitum: vos ô pueri, & puellæ
Iam virûm expertæ, malè nominatis
Parcite verbis.
Hic dies verè mihi feſtus atras
Eximet curas. ego nec tumultum,
Nec mori per vim metuam, tenente
Cæſare terras.
I, pete unguentum, puer, & coronas,
Et cadum Marſi memorem duelli:
Spartacum ſi qua potuit vagantem
Fallere teſta.

Dic & argutæ, properet, Neæræ,
Myrrheum nodo cohibere crinem.
Si per inviſum mora janitorem
Fiet, abito.
Lenit albeſcens animos capillus,
Litium, & rixæ cupidos protervæ.
Non ego hoc ferrem calidus juventâ,
Conſule Planco.

IN CHLORIM.
ODE XV.

Vetulam monet ut iam ſit modeſta.

VXor pauperis Ibici,
Tandem nequitiæ fige modum tuæ,
Famoſiſque laboribus.
Maturo propior deſine funeri
Inter ludere virgines,
Et ſtellis nebulam ſpargere candidis.
Non, ſi quid Pholoën ſatis,
Et te, Chlori, decet. filia rectiùs
Expugnat juvenum domos:
Pulſo Thyas uti concita tympano.
Illam cogit amor Nothi
Laſcivæ ſimilem currere capreæ.
Te lanæ prope nobilem
Tonſæ Luceriam, non citharæ, decent,
Nec flos purpureus roſæ,
Nec poti vetulam fæce tenus cadi.

AD MÆCENATEM.
ODE XVI.

Quanta vis ſit auri. Eius cupiditatem creſcere creſcente copiâ.

INcluſam Danaën turris ahenea,
Robuſtæque fores, & vigilum canum
Triſtes excubiæ munierant ſatis
Nocturnis ab adulteris:
Si non Acriſium, virginis abditæ
Cuſtodem pavidum, Iuppiter, & Venus
Riſiſſent: fore enim tutum iter, & patens,
Converſo in pretium Deo.
Aurum per medios ire ſatellites,
Et perrumpere amat ſaxa potentiùs
Ictu fulmineo. concidit auguris
Argivi domus, ob lucrum

Demerſa

Demerſa excidio. diffidit urbium
Portas vir Macedo, & ſubruit æmulos
Reges muneribus. munera navium
Sævos illaqueant duces.
Creſcentem ſequitur cura pecuniam,
Majorúmque fames. jure perhorrui
Latè conſpicuum tollere verticem,
Mæcenas, equitum decus.
Quantò quiſque ſibi plura negaverit,
A Dîs plura feret. nil cupientium
Nudus caſtra peto : & transfuga, divitum
Partes linquere geſtio,
Contemptæ dominus ſplendidior rei,
Quàm ſi, quicquid arat impiger Appulus,
Occultare meis dicerer horreis ;
Magnas inter opes inops.
Puræ rivus aquæ, ſilváque jugerum
Paucorum, & ſegetis certa fides meæ,
Fulgentem imperio fertilis Africæ
Fallit, ſorte beatior.
Quanquàm nec Calabræ mella ferunt apes :
Nec Læſtrygoniâ Bacchus in amphorâ
Langueſcit mihi ; nec pinguia Gallicis
Creſcunt vellera paſcuis :
Importuna tamen pauperies abeſt :
Nec, ſi plura velim, tu dare deneges.
Contracto meliùs parva cupidine
Vectigalia porrigam ;
Quàm ſi Mygdoniis regnum Halyattici
Campis continuem. multa petentibus,
Deſunt multa. benè eſt, cui Deus obtulit
Parcâ, quod ſatis eſt, manu.

AD ÆLIVM LAMIAM.

ODE XVII.

Eius nobilitatem laudat. inuitat ad genialiter transigendum inſerenum diem.

ÆLi vetuſto nobilis ab Lamo,
Quando & priores hinc Lamias ferunt
Denominatos, & nepotum
Per memores genus omne faſtos :
Auctore ab illo ducis originem,
Qui Formiarum moenia dicitur
Princeps, & innantem Maricæ
Littoribus tenuiſſe Lyrim,

tyrannus : cras foliis nemus
ultis, & algâ littus inutili
Demiſſa tempeſtas ab Euro
Sternet ; aquæ niſi fallit augur
nnoſa cornix. dum potes, aridum
Compone lignum : cras Genium mero
Curabis, & porco bimeſtri,
Cum famulis operum ſolutis.

AD FAVNVM.

ODE XVIII.

Orat ut per agros ſuos lenis tranſeat.

FAune, Nympharum fugientûm amator,
Per meos fines, & aprica rura
Lenis incedas : abeáſque parvis
Æquus alumnis.
Si tener pleno cadit hædus anno,
Larga nec deſunt Veneris ſodali
Vina crateræ, vetus ara multo
Fumat odore :
Ludit herboſo pecus omne campo,
Dum tibi nonæ redeunt Decembres,
Feſtus in pratis vacat otioſo
Cùm bove pagus :
Inter audaces lupus errat agnos,
Spargit agreſtes tibi ſilva frondes,
Gaudet inviſam pepuliſſe foſſor
Ter pede terram.

Ad Telephum, ob Murenam Augurem factum, eſſe compotandum.

ODE XIX.

Ab hiſtoriarum ſtudio ad genialis vitæ curam reuocat.

QVantùm diſtet ab Inacho
Codrus, pro patriâ non timidus mori,
Narras, & genus Æaci,
Et pugnata ſacro bella ſub Ilio :
Quo Chium pretio cadum
Mercemur, quis aquam temperet ignibus,
Quo præbente domum, & quota
Pelignis caream frigoribus, taces.
Da lunæ properè novæ,

Da noctis mediæ : da, puer, auguris
Murenæ. tribus aut novem
Miſcentur cyathis pocula commodis.
Qui Muſas amat impares,
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates. tres prohibet ſuprà,
Rixarum metuens tangere Gratia,
Nudis juncta ſororibus.
Inſanire juvat. cur Berecynthiæ
Ceſſant flamina tibiæ?
Cur pendet tacitâ fiſtula cum lyrâ?
Parcentes ego dexteras
Odi : ſparge roſas, audiat invidus
Dementem ſtrepitum Lycus:
Et vicina ſeni non habilis Lyco.
Spiſsâ te nitidum comâ,
Puro te ſimilem Telephe Veſpero,
Tempeſtiva petit Chloë,
Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

AD PYRRHVM.

ODE XX.

Periculum denuntiat ſerenti inter amicos odia.

NOn vides, quanto moveas periclo
Pyrrhe, Getulæ catulos leænæ?
Dura pòſt paullò fugies inaudax
Prœlia raptor:
Cùm per obſtantes juvenum catervas
Ibit, inſignem reperens Nearchum;
Grande certamen, tibi præda cedat
Major, an illi.
Interim dum tu celeres ſagittas
Promis, hæc dentes acuit timendos;
Arbiter pugnæ poſuiſſe nudo
Sub pede palmam
Fertur, & leni recreare vento
Sparſum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquoſâ
Raptus ab Idâ.

ODE

ODE XXI.

AD AMPHORAM

Eodem ſecum anno natam, ut in Coruini gratiam vinum vetuſtum promat. vini laudes.

O Nata mecum conſule Manlio,
Seu tu querelas, ſive geris jocos,
Seu rixam, & inſanos amores,
Seu facilem pia teſta ſomnum;
Quocunque lectum nomine Maſſicum
Servas, moveri digna bono die;
Deſcende, Corvino jubente,
Promere languidiora vina.
Non ille, quanquàm Socraticis madet
Sermonibus, te negliget horridus.
Narratur & priſci Catonis
Sæpè mero caluiſſe virtus.
Tu lene tormentum ingenio admoves
Plerunque duro : tu ſapientium
Curas, & arcanum jocoſo
Conſilium retegis Lyæo:
Tu ſpem reducis mentibus anxiis,
Viréſque, & addis cornua pauperi,
Poſt te, neque iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.
Te, Liber, & ſi læta aderit Venus,
Segnéſque nodum ſolvere Gratiæ,
Vivæque producent lucernæ,
Dum rediens fugat aſtra Phœbus.

IN DIANAM.

ODE XXII.

Ei pinum in fundo ſuo conſecrat.

MOntium cuſtos, nemorúmque virgo,
Quæ laborantes utero puellas
Ter vocata audis, adimíſque letho
Diva triformis:
Imminens villæ tua pinus eſto:
Quam per exactos ego lætus annos,
Verris obliquum meditantis ictum,
Sanguine donem.

AD

AD PHIDILEN
ODE XXIII.

Suadet, ut Deos puris manibus, & bonâ conſcientiâ colat.

CÆlo ſupinas ſi tuleris manus
Naſcente lunâ, ruſtica Phidile,
Si thure placâris, & hornâ
Fruge Lares, avidâque porcâ;
Nec peſtilentem ſentiet Africum
Fœcunda vitis, nec ſterilem ſeges
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifero grave tempus anno.
Nam, quæ nivali paſcitur Algido
Devota, quercus inter, & ilices:
Aut creſcit Albanis in herbis
Victima, pontificum ſecures
Cervice tinget, te nihil attinet
Tentare multâ cæde bidentium
Parvos coronantem marino
Rore Deos, fragilíque myrto.
Immunis aram ſi tetigit manus,
Non ſumptuoſâ blandior hoſtiâ,
Mollibit averſos Penates
Farre pio, & ſaliente micâ.

IN AVAROS.
ODE XXIV.

Auaritiam, luxumq́; ſui ſæculi inſectatur.

INtactis opulentior
Theſauris Arabum, & divitis Indiæ,
Cæmentis licet occupes
Tyrrhenum omne tuis, & mare Ponticum:
Si figit adamantinos
Summis verticibus dira neceſſitas
Clavos: non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput.
Campeſtres meliùs Scythæ,
Quorum plauſtra vagas ritè trahunt domos,
Vivunt, & rigidi Getæ:
Immetata quibus jugera liberas
Fruges, & Cererem ferunt.
Nec cultura placet longior annuâ:
Defunctúmque laboribus
Æquali recreat ſorte vicarius.

Illic matre carentibus
Privignis mulier temperat innocens:
Nec dotata regit virum
Conjux, nec nitido fidit adultero.
Dos eſt magna, parentium
Virtus, & metuens alterius viri
Certo fœdere caſtitas:
Et peccare nefas, aut pretium eſt mori.
O, quiſquis volet impias
Cædes, & rabiem tollere civicam;
Si quæret pater urbium
Subſcribi ſtatuis, indomitam audeat
Refrænare licentiam,
Clarus pòſt genitis: quatenus (heu nefas)
Virtutem incolumem odimus,
Sublatam ex oculis quærimus invidi.
Quid triſtes querimoniæ,
Si non ſupplicio culpa reciditur?
Quid leges ſine moribus
Vanæ proficiunt, ſi neque fervidis
Pars incluſa caloribus
Mundi, nec Boreæ finitimum latus,
Duratæque ſolo nives
Mercatorem abigunt? horrida callidi
Vincunt æquora navitæ.
Magnum pauperies opprobrium, jubet
Quidvis & facere, & pati.
Virtutíſque viam deſerit arduæ.
Vel nos in Capitolium
Quò clamor vocat, & turba faventium:
Vel nos in mare proximum
Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
Summi materiam mali,
Mittamus, ſcelerum ſi benè pœnitet.
Eradenda Cupidinis
Pravi ſunt elementa: & teneræ nimis
Mentes, aſperioribus
Formandæ ſtudiis. neſcit equo rudis
Hærere ingenuus puer.
Venaríque timet, ludere doctior;
Seu Græco jubeas trocho,
Seu malis vetitâ legibus aleâ.
Cùm perjura patris fides
Conſortem ſocium fallat, & hoſpitem:
Indignóque pecuniam
Hæredi properet. ſcilicet improbæ
Creſcunt divitiæ, tamen
Curtæ neſcio quid ſemper abeſt rei.

AD BACCHVM. ODE XXV.

Se Bacchi afflatu laudes Auguſti canere velle.

QVò me, Bacche, rapis tui
Plenum? quæ in nemora, aut quos agor in ſpecus,
Velox mente novâ? quibus
Antris egregij Cæſaris audiar
Æternum meditans decus
Stellis inſerere, & concilio Iovis?
Dicam inſigne, recens, adhuc
Indictum ore alio. non ſecùs in jugis
Ex ſomnis ſtupet Evias,
Hebrum proſpiciens, & nive candidam
Thracen, ac pede barbaro
Luſtratam Rhodopen. ut mihi devio
Rupes, & vacuum nemus
Mirari libet! ô Naiadum potens,
Baccharúmque valentium
Proceras manibus vertere fraxinos:
Nil parvum, aut humili modo,
Nil mortale loquar: dulce periculum eſt,
O Lænæe, ſequi Deum
Cingentem viridi tempora pampino.

ODE XXVI.

Lyram Veneri conſecrat.

VIxi Camœnis nuper idoneus
Et militavi non ſine gloriâ.
Nunc arma, defunctúmque bello
Barbiton hic paries habebit,
Lævum marinæ qui Veneris latus
Cuſtodit. hîc, hîc ponite lucida
Funalia, & vectes, & arcus
Oppoſitis foribus minaces.
O, quæ beatam Diva tenes Cyprum, &
Memphin carentem Sithoniâ nive,
Regina, ſublimi flagello
Tange Chloën ſemel, arrogantem.

AD GALATEAM NAVIGATVRAM ODE XXVII.

Deterret eam, præcipue exemplo Europæ.

IMpios parræ recinentis omen
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Rava decurrens lupa Lanuvino,
Fœtáque vulpes.
Rumpat & ſerpens iter inſtitutum,
Si per obliquum ſimilis ſagittæ
Terruit mannos. ego cui timebo
Providus auſpex?
Antè quàm ſtantes repetat paludes
Imbrium divina avis imminentûm;
Oſcinem corvum prece ſuſcitabo
Solis ab ortu.
Sis licet felix, ubicumque mavis,
Et memor noſtri, Galatea, vivas:
Téque nec lævus vetat ire picus,
Nec vaga cornix.
Sed vides, quanto trepidet tumultu
Pronus Orion. ego, quid ſit ater
Adriæ, novi, ſinus? & quid albus
Peccet Iapyx.
Hoſtium uxores pueríque cæcos
Sentiant motus orientis Hædi, &
Æquoris nigri fremitum, & trementes
Verbere ripas.
Sic & Europe niveum doloſo
Credidit tauro latus, & ſcatentem
Belluis pontum, mediáſque fraudes
Palluit audax.
Nuper in pratis ſtudioſa florum, &
Debitæ Nymphis opifex coronæ
Nocte ſublustri, nihil aſtra præter,
Vidit, & undas.
Quæ ſimul centum tetigit potentem
Oppidis Creten, pater, ô relictum
Filiæ nomen, pietáſque, dixit,
Victa furore!
Vnde? quò veni? levis una mors eſt
Virginum culpæ. vigilánſne ploro
Turpe commiſſum? an vitiis carentem
Ludit imago
Vana, quæ portâ fugiens eburnâ
Somnium ducit? meliúſne fluctus
Ire per longos fuit, an recentes
Carpere flores?

Si quis infamem mihi nunc juvencum
Dedat iratæ, lacerare ferro, &
Frangere enitar modò multùm amati
Cornua tauri.
Impudens liqui patrios Penates:
Impudens Orcum moror. O, Deorum
Si quis hæc audis, utinam inter errem
Nuda leones.
Antè quàm turpis macies decentes
Occupet malas, teneræque ſuccus
Defluat prædæ, ſpecioſa quæro
Paſcere tigres.
Vilis Europe, pater urget abſens,
Quid mori ceſſas? potes hac ab orno
Pendulum zonâ bene te ſecutâ
Lædere collum.
Sive te rupes, & acuta letho
Saxa delectant: age, te procellæ
Crede veloci: niſi herile mavis
Carpere penſum
Regius ſanguis, dominæque tradi
Barbaræ pellex. aderat querenti
Perfidum ridens Venus, & remiſſo
Filius arcu
Mox ubi luſit ſatis: abſtineto,
Dixit, irarum, calidæque rixæ,
Cùm tibi inviſus laceranda reddet
Cornua taurus.
Vxor invicti Iovis eſſe neſcis?
Mitte ſingultus: benè ferre magnam
Diſce fortunam: tua ſectus orbis
Nomina ducet.

AD LYDEN.

ODE XXVIII.

Neptunalia hilariter peragenda.

FEſto quid potiùs die
Neptuni faciam? prome reconditum,
Lyde ſtrenua, Cæcubum,
Munitæque adhibe vim ſapientiæ.
Inclinare meridiem
Sentis: ac veluti ſtet volucris dies,
Parcis deripere horreo
Ceſſantem Bibuli Conſulis amphoram.
Nos cantabimus invicem
Neptunum, & virides Nereidum comas.
Tu curvâ recines lyrâ

Latonam, & celeris ſpicula Cynthiæ
Summo carmine, quæ Cnidon
Fulgentéſque tenet Cycladas, & Paphon
Iunctis viſit oloribus.
Dicetur meritâ Nox quoque næniâ.

AD MÆCENATEM.

ODE XXIX.

Inuitat ad priuatas epulas, & vitam cuius vacuam prædicat.

TYrrhena Regum progenies, tibi
Non antè verſo lene merum cado
Cum flore, Mæcenas, roſarum, &
Preſſa tuis balanus capillis
Iamdudum apud me eſt. eripe te moræ
Ne ſemper udum Tibur, & Æſulæ
Declive contempleris arvum, &
Telegoni juga parricidæ.
Faſtidioſam deſere copiam, &
Molem propinquam nubibus arduis,
Omitte mirari beatæ
Fumum, & opes, ſtrepitúmque Romæ.
Plerumque gratæ divitibus vices,
Mundæque parvo ſub lare pauperum
Cœnæ, ſine aulæis, & oſtro
Sollicitam explicuêre frontem.
Iam clarus occultum Andromedes pater
Oſtendit ignem: jam Procyon furit,
Et ſtella veſani leonis,
Sole dies referente ſiccos.
Iam paſtor umbras cum grege languido,
Rivúmque feſſus quærit, & horridi
Dumeta Sylvani: caretque
Ripa vagis taciturna ventis.
Tu civitatem quis deceat ſtatus,
Curas, & urbi ſollicitus times:
Quid Seres, & regnata Cyro
Bactra parent, Tanaiſque diſcors.
Prudens futuri temporis exitum
Caliginoſâ nocte premit Deus,
Ridétque, ſi mortalis ultra
Fas trepidat. quod adeſt, memento
Componere æquus: cætera fluminis
Ritu feruntur, nunc medio alveo
Cum pace delabentis Etruſcum
In mare, nunc lapides adeſos,

Stirpéſque raptas, & pecus, & domos
Volventis unà, non ſine montium
Clamore, vicinæque ſylvæ;
Cùm fera diluvies quietos
Irritat amnes, ille potens ſui,
Lætúſque deget, cui licet in diem
Dixiſſe, vixi: cras vel atrâ
Nube polum pater occupato,
Vel Sole puro: non tamen irritum
Quodcunque retro eſt, efficiet: neque
Diffinget, infectúmque reddet,
Quod fugiens ſemel hora vexit.
Fortuna ſævo læta negotio, &
Ludum inſolentem ludere pertinax,
Tranſmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alij benigna.
Laudo manentem: ſi celeres quatit
Pennas, reſigno, quæ dedit, & meâ
Virtute me involvo, probámque
Pauperiem ſine dote quæro.
Non eſt meum, ſi mugiat Africis
Malus procellis, ad miſeras preces
Decurrere: & votis paciſci
Ne Cypriæ Tyriæque merces
Addant avaro divitias mari.
Tunc me biremis *præſidio ſcaphæ*
Tutum per Ægæos tumultus
Aura feret, geminúſque Pollux.

AD MELPOMENEN.
ODE XXX.

Nomen ſibi æternum à lyricis verſibus ſor.

EXegi monumentum ære perennius,
Regalique ſitu Pyramidum altius,
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Poſſit diruere, aut innumerabilis
Annorum ſeries, & fuga temporum.
Non omnis moriar: multáque pars mei
Vitabit Libitinam. uſque ego poſterâ
Creſcam laude recens: dum Capitolium
Scandet cum tacitâ virgine pontifex.
Dicar, quà violens obſtrepit Aufidus,
Et, quà pauper aquæ Daunus agreſtium
Regnator populorum, ex humili potens
Princeps Æolium carmen ad Italos
Deduxiſſe modos. ſume ſuperbiam
Quæſitam meritis, & mihi Delphicâ
Lauro cinge volens, Melpomene, comam.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBER IV.

ODE PRIMA.

Se iam ſenem ludicris non delectari.

RVrſus bella moves? parce, precor, precor.
Non ſum qualis eram bonæ
Sub regno Cynaræ. deſine dulcium
Mater ſæva Cupidinum,
Circa luſtra decem flectere mollibus
Iam durum imperiis. abi
Quò blandæ juvenum te revocant preces.
Tempeſtivius in domo
Paulli, purpureis ales oloribus,
Comeſſabere Maximi,
Si torrere jecur quæris idoneum.
Námque & nobilis, & decens,
Et pro ſollicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium,
Latè ſigna feret militiæ tuæ.
Et, quandoque potentior
Largis muneribus riſerit æmuli;
Albanos propè, te, lacus
Ponet marmoream ſub trabe Cypriâ.
Illic plurima naribus
Duces tura: lyræque, & Berecinthiæ
Delectabere tibiæ
Miſtis carminibus non ſine fiſtulâ.
Illic bis pueri die
Numen cum teneris virginibus tuum
Laudantes, pede candido
In morem Salium ter quatient humum.
Me nec fœmina, nec puer,
Iam nec ſpes animi credula mutui,
Nec certare juvat mero:

Nec vincire novis tempora floribus.
Sed cur heu, Ligurine, cur
Manat rara meas lachryma per genas?
Cur facunda parùm decoro
Inter verba cadit lingua ſilentio?

AD ANTONIVM IVLVM.

ODE II.

Pindarum laudat. Antonium ad ſcribendas Auguſti res geſtas hortatur.

Pindarum quiſquis ſtudet æmulari,
Iule, ceratis ope Dædaleâ
Nititur pennis, vitreo daturus
Nomina ponto.
Monte decurrens velut amnis, imbres
Quem ſuper notas aluêre ripas,
Fervet, immenſúſque ruit profundo
Pindarus ore,
Laureâ donandus Apollinari,
Seu per audaces nova dithyrambos
Verba devolvit, numeriſque fertur
Lege ſolutis:
Seu Deos, Regéſque canit, Deorum
Sanguinem: per quos cecidêre juſtâ
Morte Centauri, cecidit tremendæ
Flamma Chimæræ:
Sive, quos Elea domum reducit
Palma cæleſtes, pugilémve, equumve
Dicit: & centum potiore ſignis
Munere donat.
Flebili ſponſæ juvenémve raptum
Plorat: & vires animúmque, moréſque
Aureos educit in aſtra, nigróque
Invidet Orco.
Multa Dircæum levat aura cycnum,
Tendit, Antoni, quoties in altos
Nubium tractus: ego apis Matinæ
More, modóque,
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimùm circa nemus, uvidíque
Tiburis ripas, operoſa parvus
Carmina fingo.
Concines majore poëta plectro
Cæſarem, quandóque trahet feroces
Per ſacrum clivum, meritâ decorus
Fronde, Sicambros:

Quo

Quo nihil majus, meliúſve terris
Fata donavêre, boníque Divi,
Nec dabunt: quamvis redeant in aurum
Tempora priſcum.
Concines lætóſque dies, & urbis
Publicum ludum, ſuper impetrato
Fortis Auguſti reditu, forúmque
Litibus orbum.
Tum meæ, ſi quid loquar audiendum,
Vocis accedet bona pars: & ô Sol
Pulcher, ô laudande, canam, recepto
Cæſare felix.
Túque, dum procedis, Io triumphe,
Non ſemel dicemus, Io triumphe,
Civitas omnis: dabimúſque Divis
Tura benignis.
Te decem tauri, totidémque vaccæ,
Me tener ſolvet vitulus relictâ
Matre, qui largis juveneſcit herbis
In mea vota,
Fronte curvatos imitatus ignes
Tertium Lunæ referentis ortum,
Quà notam duxit, niveus videri,
Cætera fulvus.

AD MELPOMENEN.

ODE III.

Poëtici ſtudij laudes, & præmia.

Quem tu, Melpomene, ſemel
Naſcentem placido lumine videris,
Illum non labor Iſthmius
Clarabit pugilem: non equus impiger
Curru ducet Achaico
Victorem: neque res bellica Delius
Ornatum foliis ducem,
Quòd Regum tumidas contuderit minas,
Oſtendet Capitolio:
Sed, quæ Tibur aquæ fertile perfluunt,
Et ſpiſſæ nemorum comæ,
Fingent Æolio carmine nobilem.
Romæ principis urbium
Dignatur ſoboles inter amabiles
Vatum ponere me choros:

 Et

Et jam dente minùs mordeor invido.
O, teſtudinis aureæ
Dulcem quæ ſtrepitum Pieri temperas:
O mutis quoque piſcibus
Donatura cycni, ſi libeat, ſonum!
Totum muneris hoc tui eſt,
Quòd monſtror digito prætereuntium,
Romanæ fidicen lyræ:
Quòd ſpiro, & placeo, ſi placeo, tuum eſt.

ODE IV.

Druſi & totius Neronum familiæ laudes.

QValem miniſtrum fulminis alitem,
Cui Rex Deorum regnum in aves vagas
Permiſit, expertus fidelem
Iuppiter in Ganymede flavo,
Olim juventas, & patrius vigor
Nido laborem protulit inſcium:
Vernique jam nimbis remotis,
Inſolitos docuêre niſus
Venti paventem: mox in ovilia
Demiſit hoſtem vividus impetus;
Nunc in reluctantes dracones
Egit amor dapis, atque pugnæ.
Qualémve lætis caprea paſcuis
Intenta, fulvæ matris ab ubere
Iam lacte depulſum leonem,
Dente novo peritura, vidit:
Vidêre Rhœti bella ſub Alpibus
Druſum gerentem, & Vindelici, quibus
Mos unde deductus per omne
Tempus Amazoniâ ſecuri
Dextras obarmet, quærere diſtuli:
Nec ſcire fas eſt omnia. Sed diu
Latéque victrices catervæ
Conſiliis juvenis revictæ,
Senſêre, quid mens rite, quid indoles,
Nutrita fauſtis ſub penetralibus
Poſſet, quid Auguſti paternus
In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus, & bonis:
Eſt in juvencis, eſt in equis patrum
Virtus: nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.

Doctri-

Doctrina ſed vim promovet inſitam,
Rectique cultus pectora roborant.
Vtcunque defecêre mores,
Dedecorant benè nata culpæ.
Quid debeas, ô Roma, Neronibus
Teſtis Metaurum flumen, & Haſdrubal
Devictus, & pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris,
Qui primus almâ riſit adoreâ:
Dirus per urbes Afer ut Italas,
Ceu flamma per tædas, vel Eurus
Per Siculas equitavit undas.
Poſt hoc ſecundis uſquè laboribus
Romana pubes crevit, & impio
Vaſtata Pœnorum tumultu
Fana Deos habuêre rectos;
Dixitque tandem perfidus Annibal,
Cervi luporum præda rapacium
Sectamur ultrò, quos opimus
Fallere & effugere eſt triumphus.
Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuſcis æquoribus ſacra,
Natóſque, maturóſque patres
Pertulit Auſonias ad urbes,
Duris ut ilex tonſa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædes ab ipſo
Ducit opes, animumque ferro.
Non hydra ſecto corpore firmior
Vinci dolentem crevit in Herculem,
Monſtrúmve ſummiſêre Colchi
Majus, Echioniæve Thebæ.
Merſes profundo, pulchrior evenit:
Luctêre: multâ proruet integrum
Cum laude victorem, geretque
Prœlia conjugibus loquenda.
Carthagini jam non ego nuntios
Mittam ſuperbos: occidit, occidit
Spes omnis, & fortuna noſtri
Nominis, Haſdrubale interempto.
Nil Claudiæ non perficient manus,
Quas & benigno numine Iuppiter
Defendit, & curæ ſagaces
Expediunt per acuta belli.

AD

AD AVGVSTVM.
ODE V.

Rogat vt redeat. felicemq́ſ ſub eo patriæ ſtatum prædicat.

DIvis orte bonis, optime Romulæ
Cuſtos gentis, abes jam nimiùm diu
Maturum reditum pollicitus patrum
Sancto concilio, redi.
Lucem redde tuæ, dux bone, patriæ.
Inſtar veris enim vultus ubi tuus
Affulſit populo, gratior it dies,
Et ſoles meliùs nitent.
Vt mater juvenem, quem Notus invido
Flatu Carpathij trans maris æquora
Cunctantem ſpatio longiùs annuo
Dulci diſtinet à domo,
Votis, ominibúſque, & precibus vocat,
Curvo nec faciem littore dimovet:
Sic deſideriis icta fidelibus
Quærit patria Cæſarem.
Tutus bos etenim rura perambulat:
Nutrit rura Ceres, almáque Fauſtitas:
Pacatum volitant per mare navitæ:
Culpari metuit fides:
Nullis polluitur caſta domus ſtupris
Mos & lex maculoſum edomuit nefas.
Laudantur ſimili prole puerperæ:
Culpam pœna premit comes.
Quis Parthum paveat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit
Fœtus, incolumi Cæſare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?
Condit quiſque diem collibus in ſuis,
Et vitem viduas ducit ad arbores.
Hinc ad vina venit lætus, & alteris
Te menſis adhibet Deum.
Te multâ prece, te proſequitur mero
Defuſo pateris: & laribus tuum
Miſcet numen, uti Græcia Caſtoris,
Et magni memor Herculis.
Longas ô utinam dux bone, ferias
Præſtes Heſperiæ, dicimus integro
Sicci manè die: dicimus uvidi
Cùm Sol Oceano ſubeſt.

IN

IN APOLLINEM, ET DIANAM.
ODE VI.

Eorum laudes canit.

DIve, quem proles Niobæa magnæ
Vindicem linguæ, Tityóſque raptor
Senſit, & Troiæ propè victor altæ
Phthius Achilles,
Cæteris maior, tibi miles impar:
Filius quamvis Thetidis marinæ
Dardanas turres quateret tremendâ
Cuſpide pugnax.
Ille, mordaci velut icta ferro
Pinus, aut impulſa cupreſſus Euro,
Procidit latè, poſuitque collum in
Pulvere Teucro.
Ille non incluſus equo Minervæ
Sacra mentito, male feriatos
Troas, & lætam Priami choreis
Falleret aulam
Sed palàm captis gravis, heu nefas, heu,
Neſcios fari pueros Achivis
Vreret flammis, etiam latentes
Matris in alvo,
Ni tuis victus Veneriſque gratæ
Vocibus, Divum pater annuiſſet
Rebus Æneæ potiore ductos
Alite muros
Doctor argutæ fidicen Thaliæ
Phœbe, qui Xantho lavis amne crines
Dauniæ defende decus Camœnæ
Lævis Agyieu
Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis, nomenque dedit poetæ
Virginum primæ, puerique claris
Patribus orti,
Deliæ tutela Deæ, fugaces
Lyncas, & cervos cohibentis arcu,
Lesbium ſervate pedem, meíque
Pollicis ictum
Ritè Latonæ puerum canentes,
Ritè creſcentem face noctilucam
Proſperam frugum, celerémque pronos
Volvere menſes.
Nupta jam dices, ego Diis amicum,
Sæculo feſtas referente luces
Reddidi carmen docilis modorum
Vatis Horati.

AD

AD L. MANLIVM TORQVATVM.
ODE VII.

Ver deſcribit, communemq́ue moriendi neceſſitatem.

Diffugêre nives, redeunt jam gramina campis,
Arboribúſque comæ.
Mutat terra vices, & decreſcentia ripas
Flumina prætereunt.
Gratia cum Nymphis, geminiſque ſororibus audet
Ducere nuda choros.
Immortalia ne ſperes monet annus, & almum
Quæ rapit hora diem.
Frigora miteſcunt Zephyris: ver proterit æſtas,
Interitura, ſimul
Pomifer autumnus fruges effuderit: & mox
Bruma recurrit iners.
Damna tamen celeres reparant cæleſtia Lunæ:
Nos ubi decidimus
Quò pius Æneas, quò Tullus dives, & Ancus
Pulvis, & umbra ſumus.
Quis ſcit, an adjiciant hodiernæ craſtina ſummæ
Tempora Di ſuperi?
Cuncta manus avidas fugient hæredis, amico
Quæ dederis animo.
Cùm ſemel occideris, & de te ſplendida Minos
Fecerit arbitria,
Non, Torquate, genus, non te facundia, non te
Reſtituet pietas.
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum:
Nec Lethæa valet Theſeus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

AD MARCIVM CENSORINVM.
ODE VIII

Carmina immortale nomen pariunt.

Donarem pateras, gratáque commodus,
Cenſorine, meis æra ſodalibus,
Donarem tripodas, præmia fortium
Grajorum: neque tu peſſima munerum
Ferres: divite me ſcilicet artium,
Quas aut Parrhaſius protulit, aut Scopas;

Hic

Hic ſaxo, liquidis ille coloribus
Sollers nunc hominem ponere, nunc Deum.
Sed non hæc mihi vis: non tibi talium
Res eſt, aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus: carmina poſſumus
Donare, & pretium dicere muneris.
Non inciſa notis marmora publicis,
Per quæ ſpiritus, & vita redit bonis
Poſt mortem ducibus, non celeres fugæ
Rejectæque retrorſum Annibalis minæ,
Non incendia Carthaginis impiæ,
Ejus, qui domitâ nomen ab Africâ
Lucratus rediit, clariùs indicant
Laudes, quàm Calabræ Pierides: neque
Si chartæ ſileant quod benè feceris,
Mercedem tuleris. quid foret Iliæ,
Mavortíſque puer, ſi taciturnitas
Obſtaret meritis invida Romuli?
Ereptum Stygiis fluctibus Æacum
Virtus, & favor, & lingua potentium
Vatum divitibus conſecrat inſulis
Dignum laude virum Muſa vetat mori.
Cælo Muſa beat. ſic Iovis intereſt
Optatis epulis impiger Hercules.
Clarum Tyndaridæ ſidus ab infimis
Quaſſas eripiunt æquoribus rates.
Ornatus viridi tempora pampino
Liber vota bonos ducit ad exitus.

AD LOLLIVM
ODE IX.

Carmina æternum nomen parere. Laus Lollij à virtute

Ne forte credas interitura, quæ
Longè ſonantem natus ad Aufidum,
Non antè vulgatas per artes
Verba loquor ſocianda chordis.
Non, ſi priores Mæonius tenet
Sedes Homerus, Pindaricæ latent,
Cææque, & Alcæi minaces,
Steſichoríque graves Camœnæ,
Nec, ſi quid olim luſit Anacreon,
Delevit ætas. ſpirat adhuc amor,
Vivúntque commiſſi calores
Æoliæ fidibus puellæ.

Non

Non ſola comptos arſit adulteri
Crines, & aurum veſtibus illitum
Mirata, regaléſque cultus,
Et comites, Helene Lacæna.
Primúſve Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non ſemel Ilios
Vexata: non pugnavit ingens
Idomeneus Sthenelúſve ſolus
Dicenda Muſis prælia: non ferox
Hector, vel acer Deiphobus graves
Excepit ictus pro pudicis
Conjugibus puerí ſque primus.
Vixêre fortes ante Agamemnona
Multi: ſed omnes illachrymabiles
Vrgentur, ignotíque longâ
Nocte: carent quia vate ſacro.
Paullùm ſepultæ diſtat inertiæ
Celata virtus. non ego te meis
Chartis inornatum ſilebo,
Tótve tuos patiar labores
Impunè, Lolli, carpere lividas
Obliviones. eſt animus tibi
Rerúmque prudens, & ſecundis
Temporibus, dubiíſque rectus,
Vindex avaræ fraudis, & abſtinens
Ducentis ad ſe cuncta pecuniæ,
Conſúlque non unius anni
Sed quoties bonus atque fidus
Iudex honeſtum prætulit utili, &
Rejecit alto dona nocentium
Vultu: & per obſtantes catervas
Explicuit ſua victor arma.
Non poſſidentem multa vocaveris
Rectè beatum: rectiùs occupat
Nomen beati, qui Deorum
Muneribus ſapienter uti
Durámque callet pauperiem pati,
Pejúſque letho flagitium timet:
Non ille pro caris amicis,
Aut patriâ timidus perire.

AD LIGVRINVM.
ODE X.

Perituram ejus pulchritudinem.

O Crudelis adhuc, & Veneris muneribus potens,
Inſperata tuæ cùm veniet pluma ſuperbiæ
Et, quæ nunc humeris involitant, deciderint comæ

Nunc

Nunc & qui color eſt puniceæ flore prior roſæ,
Mutatus Ligurinum in faciem verterit hiſpidam,
Dices: heu (quoties te in ſpeculo videris alterum)
Quæ mens eſt hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

AD PHYLLIDEM.
ODE XI.

Invitat ad natalem Mæcenatis celebrandum.

Eſt mihi nonum ſuperantis annum
Plenus Albani cadus: eſt in horto,
Phylli, nectendis apium coronis,
Eſt hæderæ vis
Multa, qua crines religata fulges:
Ridet argento domus; ara caſtis
Vincta verbenis avet immolato
Spargier agno.
Cuncta feſtinat manus: huc & illuc
Curſitant mixtæ pueris puellæ:
Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum.
Vt tamen noris, quibus advoceris
Gaudiis, Idus tibi ſunt agendæ,
Qui dies menſem Veneris marinæ
Findit Aprilem,
Jure ſollennis mihi, ſanctiórque
Pænè natali proprio, quòd ex hac
Luce Mæcenas meus affluentes
Ordinat annos.
Telephum, quem tu petis, occupavit
(Non tuæ ſortis juvenem) puella
Dives, & laſciva, tenétque gratâ
Compede vinctum.
Terret ambuſtus Phaëthon avaras
Spes: & exemplum grave præbet ales
Pegaſus, terrenum equitem gravatus
Bellerophontem;
Semper ut te digna ſequare, & ultrà
Quàm licet, ſperare nefas putando
Diſparem vites. age jam meorum
Finis amorum,
(Non enim poſthac aliâ calebo
Fœminâ) condiſce modos, amandâ
Voce quos reddas. minuentur atræ
Carmine curæ

AD VIRGILIVM.
ODE XII.

Ver deſcribit. inuitat ad pocula.

IAm veris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ lintea Thraciæ:
Iam nec prata rigent, nec fluvij ſtrepunt
Hibernâ nive turgidi.
Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
Infelix avis, & Cecropiæ domus
Æternum opprobrium, quod malè barbaras
Regum eſt ulta libidines.
Dicunt in tenero gramine, pinguium
Cuſtodes ovium, carmina fiſtulâ;
Delectántque Deum; cui pecus, & nigri
Colles Arcadiæ placent.
Adduxêre ſitim tempora, Virgili:
Sed, preſſum Calibus ducere Liberum
Si geſtis, juvenum nobilium cliens,
Nardo vina merebere.
Nardi parvus onyx eliciet cadum,
Qui nunc Sulpiciis accubat horreis,
Spes donare novas largus, amaráque
Curarum eluere efficax.
Ad quæ ſi properas gaudia, cum tuâ
Velox merce veni. non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis,
Plenâ dives ut in domo.
Verùm pone moras, & ſtudium lucri;
Nigrorúmque memor, dum licet, ignium,
Miſce ſtultitiam conſiliis brevem.
Dulce eſt deſipere in loco.

IN LYCEN.
ODE XIII.

Turpem anum & ebrioſam, & canentem irridet.

AVdivêre, Lyce, Dî mea vota: Dî
Audivêre, Lyce; fis anus, & tamen
Vis formoſa videri,
Ludíſque, & bibis impudens:

Et cantu tremulo pota Cupidinem
Invitum celebras. ille virentis, &
Doctæ pſallere Chiæ,
Pulchris excubat in genis.
Importunus enim tranſvolat aridas
Quercus & refugit te, quia luridi
Dentes, te quia rugæ
Turpant, & capitis nives.
Nec Coæ referunt jam tibi purpuræ,
Nec clari lapides tempora, quæ ſemel
Notis condita faſtis,
Incluſit volucris dies.
Quò fugit Venus heu? quóve color decens?
Quò motus? quid habes illius, illius,
Quæ ſpirabat amores,
Quæ me ſurpuerat mihi,
Felix poſt Cynaram, notáque, & artium
Gratarum facies? ſed Cynaræ breves
Annos fata dederunt,
Servatura diu parem
Cornicis vetulæ temporibus Lycen:
Poſſent ut juvenes viſere fervidi
Multo non ſine riſu,
Dilapſam in cineres facem.

AD AVGVSTVM.
ODE XIV.

Auguſti laudes, & eius priuignorum geſta narrat.

QVæ cura patrum, quæve Quiritium
Plenis honorum muneribus, tuas
Auguſte, virtutes in ævum
Per titulos memoréſque faſtos
Æternet? ô quà ſol habitabiles
Illuſtrat oras, maxime principum:
Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicêre nuper,
Quid Marte poſſet. milite nam tuo
Druſus Genaunos, implacidum genus,
Brennóſque veloces, & arces
Alpibus impoſitas tremendis,
Dejecit acer, plus vice ſimplici.
Major Neronum mox grave prælium
Commiſit, immanéſque Rhætos
Auſpiciis pepulit ſecundis.

Spectandus in certamine Martio,
Devota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:
Indomitas propè qualis undas
Exercet Auſter Pleiadum choro
Scindente nubes, impiger hoſtium
Vexare turmas: & frementem
Mittere equum medios per ignes.
Sic tauriformis volvitur Aufidus,
Qui regna Dauni præfluit Appuli,
Cùm ſævit, horrendámque cultis
Diluviem meditatur agris:
Vt Barbarorum Claudius agmina
Ferrata vaſto diruit impetu:
Primóſque & extremos metendo
Stravit humi, ſine clade victor;
Te copias, te conſilium, & tuos
Præbente Divos. nam tibi, quo die
Portus Alexandrea ſupplex,
Et vacuam patefecit aulam,
Fortuna luſtro proſpera tertio
Belli ſecundos reddidit exitus:
Laudémque, & optatum peractis
Imperiis decus arrogavit.
Te Cantaber non antè domabilis,
Medúſque, & Indus: te profugus Scythes
Miratur, ô tutela præſens
Italiæ, dominæque Romæ:
Te fontium qui celat origines
Nilúſque, & Iſter: te rapidus Tigris,
Te belluoſus, qui remotis
Obſtrepit Oceanus Britannis:
Te non paventis funera Galliæ,
Duræque tellus audit Iberiæ:
Te cæde gaudentes Sicambri,
Compoſitis venerantur armis.

ODE XV.
AVGVSTI LAVDES.

PHœbus volentem prœlia me loqui,
Victas & urbes, increpuit, lyrâ:
Ne parva Tyrrhenum per æquor
Vela darem. tua, Cæſar, ætas
Fruges & agris rettulit uberes,
Et ſigna noſtro reſtituit Iovi,
Derepta Parthorum ſuperbis
Poſtibus: & vacuum duellis

Ianum Quirini clauſit: & ordinem
Rectum, & vaganti fræna licentiæ
Injecit: amovítque culpas,
Et veteres revocavit artes:
Per quas Latinum nomen, & Italæ
Crevère vires: famáque, & imperi
Porrecta majeſtas ad ortum
Solis ab Heſperio cubili.
Cuſtode rerum Cæſare, non furor
Civilis, aut vis exiget otium:
Non ira, quæ procudit enſes,
Et miſeras inimicat urbes.
Non, qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Iulia: non Getæ,
Non Seres, infidíve Perſæ,
Non Tanain propè flumen orti.
Nóſque & profeſtis lucibus, & ſacris,
Inter jocoſi munera Liberi,
Cum prole, matronſque noſtris,
Ritè Deos priùs apprecati,
Virtute functos more patrum duces,
Lydis remiſſo carmine tibiis,
Trojámque, & Anchiſen, & almæ
Progeniem Veneris, canemus.

Q. HORATII FLACCI EPODON LIBER

AD MÆCENATEM.

ODE I.

Eunti cum Auguſto ad bellum contra Antonium & Cleopatram, comitem ſe offert.

IBis Liburnis inter alta navium,
Amice, propugnacula,
Paratus omne Cæſaris periculum
Subire, Mæcenas, tuo.
Quid nos? quibus te vita ſit ſuperſtite
Iucunda: ſi contrà, gravis?

Vtrúmne juſſi perſequemur otium
Non dulce, ni tecum ſimul ?
An hunc laborem mente laturi, decet
Quâ ferre non molles viros ?
Feremus : & te vel per Alpium juga,
Inhoſpitalem & Caucaſum ,
Vel occidentis uſque ad ultimum ſinum,
Forti ſequemur pectore.
Roges, tuum labore quid juvem meo,
Imbellis, ac firmus parùm.
Comes minore ſum futurus in metu,
Qui major abſentes habet.
Vt aſſidens implumibus pullis avis
Serpentium allapſus timet,
Magis relictis : non, ut adſit, auxilî
Latura plus præſentibus.
Libenter hoc & omne militabitur
Bellum in tuæ ſpem gratiæ :
Non ut juvencis illigata pluribus
Aratra nitantur mea.
Pecúſve Calabris ante ſidus fervidum
Lucana mutet paſcua :
Nec, ut ſuperni villa candens Tuſculi
Circæa tangat mœnia.
Satis ſupérque me benignitas tua
Ditavit. haud paravero ,
Quod aut, avarus ut Chremes, terrâ premam,
Diſcinctus aut perdam ut nepos.

ODE II.

Vitæ ruſticæ laudes.

BEatus ille, qui procul negotiis,
Vt priſca gens mortalium ,
Paterna rura bobus exercet ſuis,
Solutus omni fœnore.
Neque excitatur claſſico miles truci,
Neque horret iratum mare ;
Forúmque vitat, & ſuperba civium
Potentiorum limina.
Ergo aut adulta vitium propagine
Altas maritat populos :
Aut in reductâ valle mugientium
Proſpectat errantes greges :
Inutiléſque falce ramos amputans,
Feliciores inſerit :

Aut preſſa puris mella condit amphoris,
Aut tondet infirmas oves.
Vel, cùm decorum mitibus pomis caput
Autumnus arvis extulit ,
Vt gaudet inſitiva decerpens pyra ,
Certantem & uvam purpuræ ,
Quâ muneretur te, Priape, & te pater
Silvane, tutor finium !
Libet jacêre modò ſub antiquâ ilice,
Modò in tenaci gramine.
Labuntur altis interim ripis aquæ,
Queruntur in ſilvis aves :
Fontéſque lymphis obſtrepunt manantibus,
Somnos quod invitet leves.
At, cùm tonantis annus hibernus Iovis
Imbres, nivéſque comparat :
Aut trudit acres hinc & hinc multo cane
Apros in obſtantes plagas :
Aut amite levi rara tendit retia ,
Turdis edacibus dolos.
Pavidúmque leporem, & advenam laqueo gruem,
Iucunda captat præmia.
Quis non malarum, quas amor curas habet,
Hæc inter obliviſcitur ?
Quòd ſi pudica mulier in partem juvans
Domum, atque dulces liberos ,
Sabina qualis, aut peruſta ſolibus
Pernicis uxor Appuli ,
Sacrum vetuſtis exſtruat lignis focum
Laſſi ſub adventum viri ,
Claudénſque textis cratibus lætum pecus,
Diſtenta ſiccet ubera ,
Et horna dulci vina promens dolio,
Dapes inemptas apparet :
Non me Lucrina juverint conchylia,
Magíſve rhombus, aut ſcari ,
Si quos Eois intonata fluctibus
Hyems ad hoc vertat mare.
Non Afra avis deſcendat in ventrem meum,
Non attagen Ionicus
Iucundior, quàm lecta de pinguiſſimis
Oliva ramis arborum ,
Aut herba lapathi prata amantis, & gravi
Malvæ ſalubres corpori ;
Vel agna feſtis cæſa Terminalibus ,
Vel hædus ereptus lupo.
Has inter epulas, ut juvat paſtas oves
Videre properantes domum !

Videre feſſos vomerem inverſum boves
Collo trahentes languido ,
Poſitóſque vernas, ditis examen domus,
Circum renidentes Lares ?
Hæc ubi locutus fœnerator Alphius ,
Iam jam futurus ruſticus ,
Omnem relegit idibus pecuniam ;
Quærit Calendis ponere.

AD MÆCENATEM,
ODE III.

Allium deteſtatur.

PArentis olim ſi quis impiâ manu
Senile guttur fregerit ,
Edit cicutis allium nocentius.
O dura meſſorum ilia !
Quid hoc veneni ſævit in præcordiis ?
Num viperinus his cruor
Incoctus herbis me fefellit ? an malas
Canidia tractavit dapes ?
Vt Argonautas præter omnes candidum
Medea mirata eſt ducem
Ignota tauris illigaturum juga ,
Perunxit hoc Iaſonem :
Hoc delibutis ulta donis pellicem ,
Serpente fugit alite.
Nec tantus unquam ſiderum inſedit vapor
Siticuloſæ Apuliæ :
Nec munus humeris efficacis Herculis
Inarſit æſtuoſius.
At, ne quid unquam tale concupiveris,
Iocoſe Mæcenas, precor.

IN MENAM LIBERTVM POMPEII MAGNI.
ODE IV.

Eius inſolentem arrogantiam carpit.

LVpis & agnis quanta ſortitò obtigit,
Tecum mihi diſcordia eſt ,
Ibericis peruſte funibus latus ,
Et crura durâ compede.
Licet ſuperbus ambules pecuniâ ,
Fortuna non mutat genus.

Vidéſne ſacram metiente te viam
Cum bis ter ulnarum togâ ,
Vt ora vertat huc, & huc euntium
Liberrima indignatio ?
Sectus flagellis hic triumviralibus
Præconis ad faſtidium ,
Arat Falerni mille fundi jugera ,
Et Appiam mannis terit :
Sedilibúſque magnus in primis eques,
Othone contempto, ſedet.
Quid attinet tot ora navium gravi
Roſtrata duci pondere
Contra latrones, atque ſervilem manum,
Hoc hoc tribuno militum ?

IN CANIDIAM VENEFICAM.
ODE V.

In Gratidiæ unguentariæ & ſociarum maleficia invehitur, ſub perſonâ pueri ab iis mento tenus defoſſi.

AT, ô Deorum quiſquis in cælo regis
Terras, & humanum genus,
Quid iſte fert tumultus ? aut quid omnium
Vultus in unum me truces ?
Per liberos te, ſi vocata partubus
Lucina veris affuit ,
Per hoc inane purpuræ decus precor,
Per improbaturum hæc Iovem ,
Quid ut noverca me intueris ? aut uti
Petita ferro bellua ?
Vt hæc trementi queſtus ore, conſtitit
Inſignibus raptis puer ,
Impube corpus, quale poſſet impia ,
Mollire Thracum pectora.
Canidia brevibus implicata viperis
Crines, & incomptum caput ,
Iubet ſepulchris caprificos erutas,
Iubet cupreſſus funebres ,
Et uncta turpis ova ranæ ſanguine ,
Plumámque nocturnæ ſtrigis ,
Herbáſque quas Iolcos atque Iberia
Mittit, venenorum ferax :
Et oſſa ab ore rapta jejunæ canis
Flammis aduri Colchicis.

Át expedita Sagana per totam domum
Spargens Avernales aquas,
Horret capillis, ut marinus, aſperis,
Echinus, aut currens aper.
Abacta nullâ Veja conſcientiâ,
Ligonibus duris humum
Exhauriebat ingemens laboribus,
Quo poſſet infoſſus puer
Longo die bis, térve mutatæ dapis
Inemori ſpectaculo.
Cùm promineret ore, quantùm exſtant aquæ
Suſpenſa mento corpora:
Exſerta uti medulla, & aridum jecur,
Amoris eſſet poculum:
Interminato cùm ſemel fixæ cibo
Intabuiſſent pupulæ.
Non defuiſſe maſculæ libidinis
Ariminenſem Foliam,
Et otioſa credidit Neapolis,
Et omne vicinum oppidum:
Quæ ſidera excantata voce Theſſalâ,
Lunámque cœlo deripit.
Hîc irreſectum ſæva dente livido
Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? ô rebus meis
Non infideles arbitræ
Nox & Diana, quæ ſilentium regis
Arcana cùm fiunt ſacra,
Nunc, nunc adeſte: nunc in hoſtiles domos
Iram, atque numen vertite.
Formidoloſæ dum latent ſilvis feræ
Dulci ſopore languidæ,
Senem, quod omnes rideant, adulterum
Latrent Suburanæ canes,
Nardo perunctum, quale non perfectius
Meæ laborarunt manus.
Quid accidit? cur dira barbaræ minùs
Venena Medeæ valent,
Quibus ſuperbam fugit ulta pellicem
Magni Creontis filiam,
Cùm palla, tabo munus imbutum, novam
Incendio nuptam abſtulit?
Atqui nec herba, nec latens in aſperis
Radix fefellit me locis.
Indormit unctis omnium cubilibus
Oblivione pellicum.
Ah, ah, ſolutus ambulat veneficæ
Scientioris carmine.

Non uſitatis, Vare, potionibus,
(O multa fleturum caput!)
Ad me recurres: nec vocata mens tua
Marſis redibit vocibus.
Majus parabo: majus infundam tibi
Faſtidienti poculum.
Priúſque cœlum ſidet inferiùs mari,
Tellure porrectâ ſuper;
Quàm non amore ſic meo flagres, uti
Bitumen atris ignibus.
Sub hæc puer, jam non, ut antè, mollibus
Lenire verbis impias;
Sed dubius unde rumperet ſilentium,
Miſit Thyeſteas preces:
Venena, magnum fas, nefáſque, non valent
Convertere humanam vicem.
Diris agam vos: dira deteſtatio
Nullâ expiatur victimâ.
Quin, ubi perire juſſus exſpiravero,
Nocturnus occurram furor:
Petámque vultus umbra curvis unguibus,
Quæ vis Deorum eſt Manium:
Et inquietis aſſidens præcordiis,
Pavore ſomnos auferam.
Vos turba vicatim hinc & hinc ſaxis petens,
Contundet obſcœnas anus.
Pòſt inſepulta membra different lupi,
Et Eſquilinæ alites.
Neque hoc parentes, heu, mihi ſuperſtites,
Effugerit ſpectaculum.

IN CASSIVM SEVERVM, POETAM MALEDICVM.

ODE VI.

QVid immerentes hoſpites vexas canis,
Ignavus adverſum lupos?
Quin huc inanes, ſi potes, vertis minas,
Et me remorſurum petis?
Nam qualis aut Moloſſus, aut fulvus Lacon,
Amica vis paſtoribus,
Agam per altas aure ſublatâ nives,
Quæcunque præcedet fera.
Tu, cum timendâ voce compleſti nemus,
Projectum odoraris cibum.
Cave, cave: námque in malos aſperrimus
Parata tollo cornua.

Qualis

Qualis Lycambæ ſpretus infido gener,
Aut acer hoſtis Bupalo.
An ſi quis atro dente me petiverit,
Inultus ut flebo puer?

IN BELLVM CIVILE GEſtum hinc Bruto & Caſſio, illinc Octaviano, M. Antonio, & M. Lepido ducibus.

ODE VII.

QVò, quò ſceleſti ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enſes conditi?
Parúmne campis atque Neptuno ſuper
Fuſum eſt Latini ſanguinis?
Non, ut ſuperbas invidæ Carthaginis
Romanus arces ureret,
Intactus aut Britannus ut deſcenderet
Sacrâ catenatus viâ:
Sed ut, ſecundum vota Parthorum, ſuâ
Vrbs hæc periret dexterâ.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
Vmquam, niſi in diſpar, feris.
Furórne cæcus, an rapit vis acrior?
An culpa? reſponſum date.
Tacent: & ora pallor albus inficit,
Mentéſque perculſæ ſtupent,
Sic eſt. acerba fata Romanos agunt,
Scelúſque fraternæ necis,
Vt immerentis fluxit in terram Remi
Sacer nepotibus cruor.

IN VETVLAM.

ODE VIII.

ROgare longo putidam te ſæculo,
Vires quid enervet meas,
Cùm ſit tibi dens ater, & rugis vetus
Frontem ſenectus exaret?
Eſto beata: funus atque imagines
Ducant triumphales tuum,
Nec ſit marita, quæ rotundioribus
Onuſta baccis ambulet.
Quid? quòd libelli Stoici inter ſericos
Iacêre pulvillos amant?

AD MÆCENATEM.

ODE IX.

De victoriâ Auguſti contra Antonium, quam præſagit.

QVando repoſtum Cæcubum ad feſtas dapes,
Victore lætus Cæſare,
Tecum ſub altâ (ſic Iovi gratum) domo,
Beate Mæcenas, bibam,
Sonante miſtum tibiis carmen lyrâ,
Hac Dorium, illis Barbarum?
Vt nuper, actus cùm freto Neptunius
Dux fugit uſtis navibus,
Minatus urbi vincla, quæ detraxerat
Servis amicus perfidis.
Romanus (eheu, poſteri negabitis)
Emancipatus fœminæ,
Fert vallum, & arma miles: & ſpadonibus
Servire rugoſis poteſt.
Intérque ſigna turpe militaria
Sol aſpicit conopeum.
Ad hunc frementes verterunt bis mille equos
Galli canentes Cæſarem:
Hoſtiliúmque navium portu latent
Puppes ſiniſtrorſum citæ.
Iô triumphe, tu moraris aureos
Currus, & intactas boves.
Iô triumphe, nec Iugurthino parem
Bello reportaſti ducem,
Neque Africano: cui ſuper Carthaginem
Virtus ſepulchrum condidit.
Terrâ, maríque victus hoſtis, Punico
Lugubre mutavit ſagum.
Aut ille centum nobilem Cretam urbibus
Ventis iturus non ſuis,
Exercitatas aut petit Syrtes Noto,
Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc, puer, ſcyphos,
Et Chia vina, aut Leſbia:
Vel, quod fluentem nauſeam coërceat,
Metire nobis Cæcubum.
Curam metúmque Cæſaris rerum juvat
Dulci Lyæo ſolvere.

IN MÆVIUM POETAM.
ODE X.

Tempeſtatem & naufragium ei imprecatur.

MAlâ ſoluta navis exit alite ,
Ferens olentem Mævium.
Vt horridis utrumque verberes latus,
Auſter memento, fluctibus.
Niger rudentes Eurus inverſo mari,
Fractóſque remos differat.
Inſurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementes ilices.
Nec ſidus atrâ nocte amicum appareat;
Quâ triſtis Orion cadit.
Quietiore nec feratur æquore ,
Quàm Graja victorum manus :
Cùm Pallas uſto vertit iram ab Ilio
In impiam Ajacis ratem.
O, quantus inſtat navitis ſudor tuis,
Tibíque pallor luteus ,
Et illa non virilis ejulatio ,
Preces & averſum ad Iovem :
Ionius udo cùm remugiens ſinus,
Noto carinam ruperit !
Opima quòd ſi præda curvo littore
Porrecta mergos juveris ;
Libidinoſus immolabitur caper,
Et agna tempeſtatibus.

AD PECTIVM.
ODE XI.

Non poſſe ſe carmina ſcribere, niſi caſtus ſit.

PEcti, nihil me, ſicut anteà, juvat
Scribere verſiculos .
Amore perculſum gravi :
Hic tertius december, ex quo deſtiti
Inachiâ furere ,
Silvis honorem decutit.
Heu me, per urbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui ?
Conviviorum & pœnitet ;

In queis amantem & languor, & ſilentium
Arguit, & latere
Petitus imo ſpiritus.
Contráque lucrum nil valere candidum
Pauperis ingenium
Querebar applorans tibi :
Simul calentis inverecundus Deus
Fervidiore mero
Arcana promôrat loco.
Quòd ſi meis inæſtuet præcordiis
Libera bilis, ut hæc
Ingrata ventis dividat
Fomenta, vulnus nil malum levantia ;
Deſinet imparibus
Certare ſummotus pudor.
Vbi hæc ſeverus te palàm laudaveram,
Iuſſus abire domum ,
Ferebar incerto pede
Ad non amicos, heu, mihi poſtes, & heu,
Limina dura, quibus
Lumbos, & infregi latus.
Vnde expedire non amicorum queant
Libera conſilia
Nec contumeliæ graves
Sed alius ardor, aut puellæ candidæ ,
Aut teretis pueri,
Longam renodantis comam.

ODE XII.

In deformem vetulam.

QVid tibi vis mulier nigris digniſſima barris ?
Munera cur mihi, quídve tabellas
Mittis, nec firmo juveni, neque naris obeſæ ?
Námque ſagaciùs unus odoror ,
Polypus, an gravis hirſutis cubet hircus in alis,
Quàm canis acer, ubi lateat ſus.
Muricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ ,
Cui properabantur ? tibi nempe.
Ne foret æquales inter conviva, magis quem
Diligeret mulier ſua, quàm te.
O ego non felix, quam tu fugis ; ut pavet acres
Agna lupos, capreæque leones.

AD

AD AMICOS.
ODE XIII.

Hyemem hilariter & iucundè traducendam.

Horrida tempeſtas cœlum contraxit, & imbres
Nivéſque deducunt Iovem.
Nunc mare, nunc ſiluæ
Threïcio Aquilone ſonant. rapiamus amici
Occaſionem de die:
Dúmque virent genua,
Et decet, obductâ ſolvatur fronte ſenectus.
Tu vina Torquato move
Conſule preſſa meo.
Cætera mitte loqui. Deus hæc fortaſsè benignâ
Reducet in ſedem vice.
Nunc & Achæmeniâ
Perfundi nardo juvat. & fide Cyllenæâ
Levare diris pectora
Sollicitudinibus.
Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:
Invicte mortalis, Deâ
Nate puer Thetide,
Te manet Aſſaraci tellus: quam frigida parvi
Findunt Scamandri flumina,
Lubricus & Simoïs.
Vnde tibi reditum certo ſubtemine Parcæ
Rupêre: nec mater domum
Cærula te revehet.
Illic omne malum vino cantúque levato
Deformis ægrimoniæ
Dulcibus alloquiis.

AD MÆCENATEM.
ODE XIV.

Cur promiſſos Iambos non abſolverit.

Mollis inertia cur tantam diffuderit imis
Oblivionem ſenſibus,
Pocula Lethæos ut ſi ducentia ſomnos
Arente fauce traxerim,
Candide Mæcenas, occidis ſæpè rogando.
Deus, Deus nam me vetat,
Inceptos olim, promiſſum carmen, iambos
Ad umbilicum adducere.

Non aliter Samio dicunt arſiſſe Bathyllo
Anacreonta Teium:
Qui perſæpè cavâ teſtudine flevit amorem
Non elaboratum ad pedem.
Vreris ipſe miſer. quòd ſi non pulchrior ignis
Accendit obſeſſam Ilion,
Gaude ſorte tuâ. me libertina, neque uno
Contenta, Phryne macerat.

AD NEÆRAM.
ODE XV.

Eius perfidiam arguit.

Nox erat, & cœlo fulgebat Luna ſereno
Inter minora ſidera,
Cùm tu magnorum numen læſura Deorum,
In verba jurabas mea,
Arctiùs atque hederâ procera aſtringitur ilex,
Lentis adhærens brachiis:
Dum pecori lupus, & nautis infeſtus Orion
Turbaret hibernum mare,
Intonſóſque agitaret Apollinis aura capillos,
Fore hunc amorem mutuum.
O dolitura meâ multùm virtute Neæra:
Nam ſi quid in Flacco viri eſt,
Non ſemel offenſæ cedet conſtantia formæ,
Si certus intrârit dolor.
At tu quicumque es felicior, atque meo nunc
Superbus incedis malo:
Sis pecore & multâ dives tellure licebit,
Tibíque Pactolus fluat,
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati,
Formâque vincas Nirea;
Eheu tranſlatos aliò mærebis amores:
Aſt ego viciſſim riſero.

ODE XVI.

Queritur de bellis ciuilibus tam diuturnis.

Altera jam teritur bellis civilibus ætas,
Suis & ipſa Roma viribus ruit,
Quam neque finitimi valuerunt perdere Marſi,
Minacis aut Etruſca Porſenæ manus,
Æmula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer,
Novíſque rebus infidelis Allobrox
Nec fera cæruleâ domuit Germania pube,
Parentibúſque abominatus Annibal;

Impia perdemus devoti ſanguinis ætas:
Feriſque rurſus occupabitur ſolum.
Barbarus, heu, cineres inſiſtet victor: & urbem
Eques ſonante verberabit ungulâ:
Quæque carent ventis & ſolibus, oſſa Quirini,
Nefas videre, diſſipabit inſolens.
Fortè, quid expediat, communiter, aut melior pa
Malis carere quæritis laboribus.
Nulla ſit hâc potior ſententia (Phocæorum
Velut profugit exſecrata civitas,
Agros, atque Lares patrios, habitandáque fana
Apris reliquit, & rapacibus lupis)
Ire, pedes quocunque ferunt: quocunque per unda
Notus vocabit, aut protervus Africus.
Sic placet? an melius quis habet ſuadere? ſecund
Ratem occupare quid moramur alite?
Sed juremus in hæc: Simul imis ſaxa renârint
Vadis levata, ne redire ſit nefas:
Neu converſa domum pigeat dare lintea, quand
Padus Matina laverit cacumina.
In mare ſeu celſus procurrerit Apenninus,
Novâque monſtra junxerit libidine
Mirus amor, juvet ut tigres ſubſidere cervis,
Adulteretur & columba milvio:
Credula nec fulvos timeant armenta leones,
Amétque ſalſa lævis hircus æquora.
Hæc, & quæ poterunt reditus abſcindere dulce
Eamus omnis exſecrata civitas.
Aut pars indocili melior grege. mollis & exſpes
Inominata perprimat cubilia.
Vos, quibus eſt virtus, muliebrem tollite luctu
Etruſca præter & volate littora.
Nos manet Oceanus circumvagus: arva, beata
Petamus arva, divites & inſulas:
Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,
Et imputata floret uſque vinea,
Germinat & numquam fallentis termes olivæ,
Suámque pulla ficus ornat arborem.
Mella cavâ manant ex ilice: montibus altis
Levis crepante lympha deſilit pede.
Illic injuſſæ veniunt ad mulctra capellæ,
Refértque tenta grex amicus ubera:
Nec veſpertinus circùm gemit urſus ovile,
Nec intumeſcit alta viperis humus.
Pluráque felices mirabimur, ut neque largis
Aquoſus Eurus arva radat imbribus,
Pinguia nec ſiccis urantur ſemina glebis;
Vtrumque Rege temperante cœlitum.

Non huc Argoo contendit remige pinus,
Neque impudica Colchis intulit pedem.
Non huc Sidonij torſerunt cornua nautæ,
Laborioſa nec cohors Vlyſſei.
Nulla nocent pecori contagia: nullius aſtri
Gregem æſtuoſa torret impotentia.
Iuppiter illa piæ ſecrevit littora genti,
Vt inquinavit ære tempus aureum.
Ære, dehinc ferro duravit ſecula, quorum
Piis ſecunda vate me datur fuga.

AD CANIDIAM.
ODE XVII.

Dum vult videri veniam ab eâ petere, grauiùs eius maleficia perſtringit.

IAm jam efficaci do manus ſcientiæ
Supplex: & oro regna per Proſerpinæ;
Per & Dianæ non movenda numina,
Per atque libros carminum valentium
Refixa cœlo devocare ſidera,
Canidia, parce vocibus tandem ſacris,
Citúmque retrò volve, volve turbinem.
Movit nepotem Telephus Nereïum,
In quem ſuperbus ordinârat agmina
Myſorum, & in quem tela acuta torſerat.
Vnxère matres Iliæ addictum feris
Alitibus, atque canibus homicidam Hectorem,
Poſtquàm relictis mœnibus Rex procidit,
Heu, pervicacis ad pedes Achillei.
Setoſa duris exuêre pellibus
Laborioſi remiges Vlyſſei,
Volente Circe, membra: tunc mens & ſonus
Relatus, atque notus in vultus honor.
Dedi ſatis ſupérque pœnarum tibi,
Amata nautis multùm, & inſtitoribus.
Fugit Iuventas, & verecundus color
Reliquit oſſa pelle amicta luridâ.
Tuis capillus albus eſt odoribus.
Nullum à labore me reclinat otium.
Vrget diem nox, & dies noctem: neque eſt
Levare tenta ſpiritu præcordia.
Ergo negatum, vincor, ut credam miſer,
Sabella pectus increpare carmina,
Caputque Marſâ diſſilire næniâ.
Quid ampliùs vis? ô mare, & terra, ardeo:
Quantum neque atro delibutus Hercules

Neſſi cruore : nec Sicana fervidâ
Vibrans in Ætnâ flamma. tu, donec cinis
Injurioſis aridus ventis ferar,
Cales venenis officina Colchicis.
Quæ finis ? aut quod me manet ſtipendium?
Effare : juſſas cum fide pœnas luam :
Paratus expiare, ſeu popoſceris
Centum juvencos, ſive mendaci lyrâ
Voles ſonari : tu pudica, tu proba
Perambulabis aſtra ſidus aureum.
Infamis Helenæ Caſtor offenſus vice,
Fratérque magni Caſtoris, victi prece
Adempta vati reddidêre lumina.
Et tu (potes nam) ſolve me dementiâ.
O nec paternis obſoleta ſordibus,
Nec in ſepulchris pauperum prudens anus
Novendiales diſſipare pulveres.
Tibi hoſpitale pectus, & puræ manus,
Tuúſque venter partumeius : & tuo
Cruore rubros obſtetrix pannos lavit,
Vtcumque fortis exſilis puerpera.

Canidia reſpondet, oſtendens, ſe nullis pre-bus exorari, nullâ ratione placari poſſe.

Quid obſeratis auribus fundis preces ?
Non ſaxa nudis ſurdiora navitis
Neptunus alto tundit hybernus ſalo.
Inultus ut tu riſeris Cotyttia
Vulgata, ſacrum liberi Cupidinis,
Et Eſquilini pontifex venefici
Impunè ut urbem nomine implêris meo ?
Quid proderit ditaſſe Pelignas anus,
Velociúſve miſcuiſſe toxicum,
Si tardiora fata tē votis manent ?
Ingrata miſero vita ducenda eſt, in hoc,
Novis ut uſque ſuppetas doloribus.
Optat quietem Pelopis infidus pater,
Egens benignæ Tantalus ſemper dapis.
Optat Prometheus obligatus aliti,
Optat ſupremo collocare Siſyphus
In monte ſaxum : ſed vetant leges Iovis.
Voles modò altis deſilire turribus,
Modò enſe pectus Norico recludere :
Fruſtráque vincla gutturi nectes tuo,
Faſtidioſâ triſtis ægrimoniâ.
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques,
Meæque terra cedet inſolentiæ.

An, quæ movere cereas imagines,
(Vt ipſe noſti curioſus) & polo
Deripere Lunam vocibus poſſim meis,
Poſſim crematos excitare mortuos,
Deſiderîque temperare poculum :
Plorem artis, in te nil agentis exitum ?

Q. HORATII FLACCI CARMEN SECVLARE,

Pro Imperij Romani incolumitate.

Phœbe, ſylvarúmque potens Diana,
Lucidum cœli decus, ô colendi
Semper, & culti, date, quæ precamur
Tempore ſacro :
Quod Sibyllini monuêre verſus,
Virgines lectas, puerόſque caſtos,
Dis, quibus ſeptem placuêre colles,
Dicere carmen.
Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis, & celas, aliúſque & idem
Naſceris ; poſſis nihil urbe Româ
Viſere majus.
Ritè maturos aperire partus,
Lenis Ilithyia, tuere matres :
Sive tu Lucina probas vocari,
Seu Genitalis.
Diva, producas ſobolem, patrúmque
Proſperes decreta ſuper jugandis
Feminis, prolíſque novæ feraci
Lege marita.
Certus undenos decies per annos
Orbis ut cantus, referátque ludos,
Ter die claro, totiéſque gratâ
Nocte frequentes.
Voſque veraces ceciniſſe Parcæ,
Quod ſemel dictum eſt, ſtabiliſque rerum
Terminus ſervet, bona jam peractis
Jungite fata.

Fertilis frugum, pecoríſque tellus
Spiceâ donet Cererem coronâ.
Nutriant fœtus & aquæ ſalubres,
Et Iovis auræ.
Condito mitis placidúſque telo
Supplices audi pueros Apollo:
Siderum regina bicornis audi
Luna puellas.
Roma ſi veſtrum eſt opus, Iliæque
Litus Etruſcum tenuêre turmæ,
Iuſſa pars mutare Lares, & urbem
Soſpite curſu;
Cui per ardentem ſine fraude Trojam
Caſtus Æneas patriæ ſuperſtes
Liberum munivit iter, daturus
Plura relictis;
Dî probos mores docili juventæ,
Dî ſenectuti placidæ quietem,
Romulæ genti date, rémque, prolémque,
Et decus omne.
Quíque vos bubus veneratur albis
Clarus Anchiſæ Veneríſque ſanguis,
Imperet bellante prior, jacentem
Lenis in hoſtem.
Iam mari, terrâque manus potentes
Medus, Albanáſque timet ſecures:
Iam Scythæ reſponſa petunt, ſuperbi
Nuper & Indi.
Iam fides, & pax, & honos, pudórque
Priſcus, & neglecta redire virtus
Audet: apparétque beata pleno
Copia cornu.
Augur, & fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptúſque novem Camœnis,
Qui ſalutari levat arte feſſos
Corporis artus,
Si Palatinas videt æquus arces
Rémque Romanam, Latiúmque felix,
Alterum in luſtrum, meliúſque ſemper
Proroget ævum.
Quæque Aventinum tenet, Algidúmque,
Quindecim Diana preces virorum
Curet: & votis puerorum amicas
Applicet aures.
Hæc Iovem ſentire, Deóſque cunctos,
Spem bonam, certámque domum reporto,
Doctus & Phœbi chorus & Dianæ
Dicere laudes.

Q. HORATII FLACCI SERMONVM SIVE SATYRARVM LIBER I.

SATYRA I.

Neminem ſuâ ſorte contentum vivere.

QVi fit, Mæcenas, ut nemo, quam ſibi ſortem
Seu ratio dederit, ſeu Fors objecerit, illâ
Contentus vivat: laudet diverſa ſequentes?
O fortunati mercatores, gravis annis
Miles ait, multo jam fractus membra labore.
Contrà mercator, navim jactantibus Auſtris,
Militia eſt potior: quid enim? concurritur: horæ
Momento cita mors venit, aut victoria læta.
Agricolam laudat juris legúmque peritus,
Sub galli cantum conſultor ubi oſtia pulſat.
Ille, datis vadibus qui rure extractus in urbem eſt,
Solos felices viventes clamat in urbe.
Cætera de genere hoc (adeò ſunt multa) loquacem
Delaſſare valent Fabium. ne te morer, audi
Quò rem deducam. ſi quis Deus, En ego, dicat,
Iam faciam, quod vultis: eris tu, qui modò miles,
Mercator. tu conſultus modò, ruſticus. hinc vos,
Vos hinc mutatis diſcedite partibus. eia
Quid ſtatis? nolint. atqui licet eſſe beatis.
Quid cauſſæ eſt, meritò quin illis Iuppiter ambas
Iratus buccas inflet? neque ſe fore poſthac
Tam facilem dicat, votis ut præbeat aurem?
Præterea, ne ſic, ut qui jocularia, ridens
Percurram: quamquam ridentem dicere verum
Quid vetat? ut pueris olim dant cruſtula blandi
Doctores, elementa velint ut diſcere prima.
Sed tamen amoto quæramus ſeria ludo.

Ille gravem duro terram qui vertit aratro,
Perfidus hic caupo, miles, nautæque, per om
Audaces mare qui currunt, hac mente laborem
Seſe ferre, ſenes ut in otia tuta recedant,
Aiunt, cùm ſibi ſint congeſta cibaria, ſicut
Parvula, nam exemplo eſt, magni formica labo
Ore trahit quodcunque poteſt, atque addit acer
Quem ſtruit, haud ignara, ac non incauta futu
Quæ, ſimul inverſum contriſtat Aquarius annum,
Non uſquam prorepit, & illis utitur antè
Quæſitis ſapiens. cùm te neque fervidus æſtus
Dimoveat lucro, neque hyems, ignis, mare, ferr
Nil obſtet tibi, dum ne ſit te ditior alter:
Quid juvat immenſum te argenti pondus, & aur
Furtim defoſsâ timidum deponere terrâ?
Quod ſi comminuas, vilem redigatur ad aſſem.
At, ni id fit, quid habet pulcri conſtructus acerv
Millia frumenti tua triverit area centum,
Non tuus hoc capiet venter plùs, quàm meus: u
Reticulum panis venales inter onuſto
Fortè vehas humero, nihilo plus accipias, quàm
Qui nil portârit. vel dic, quid referat intra
Naturæ fines viventi, jugera centum, an
Mille aret? at ſuave eſt ex magno tollere acerv
Dum ex parvo nobis tantundem haurire relinq
Cur tua plus laudes cumeris granaria noſtris?
Vt, tibi ſi ſit opus liquidi non amplius urnâ,
Vel cyatho: & dicas, magno de flumine mallem,
Quàm ex hoc fonticulo tantundem ſumere. eò ſi
Plenior ut ſi quos delectet copia juſto,
Cum ripâ ſimul avulſos ferat Aufidus acer.
At qui tantulo eget, quanto eſt opus, is neque lim
Turbatam haurit aquã, neq; vitã amittit in und
At bona pars hominum decepta cupidine falſo,
Nil ſatis eſt, inquit: quia tanti, quantum habeas, ſ
Quid facias illi? jubeas miſerum eſſe libenter,
Quatenus id facit; ut quidam memoratur Athe
Sordidus, ac dives, populi contemnere voces
Sic ſolitus: Populus me ſibilat: at mihi plaudo
Ipſe domi, ſimul ac nummos contemplor in arcâ
Tantalus à labris ſitiens fugientia captat
Flumina. quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur. congeſtis undique ſaccis
Indormis inhians, & tamquam parcere ſacris
Cogeris. aut pictis tamquàm gaudere tabellis.
Neſcis quò valeat nummus, quem præbeat uſu
Panis ematur, olus, vini ſextarius: adde,
Queîs humana ſibi doleat natura negatis,

An vigilare metu exanimem, noctéſque, diéſque
Formidare malos fures, incendia, ſervos,
Ne te compilent fugientes; hoc juvat? horum
Semper ego optarim pauperrimus eſſe bonorum.
At ſi condoluit tentatum frigore corpus,
Aut alius caſus lecto te affixit; habes, qui
Aſſideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
Suſcitet, ac reddat natis, caríſque propinquis.
Non uxor ſalvum te vult, non filius: omnes
Vicini oderunt, noti, pueri, atque puellæ.
Miratis, cùm tu argento poſt omnia ponas,
Si nemo præſtet, quem non merearis, amorem?
At ſi cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere velis, ſervaréque amicos;
Infelix operam perdas: ut ſi quis aſellum
In campo doceat parentem currere frenis.
Denique ſit finis quærendi; cúmque habeas plus,
Pauperiem metuas minùs, & finire laborem
Incipias, parto quod avebas: nec facias, quod
Vmidius quidam (non longa eſt fabula) dives
Vt metiretur nummos; ita ſordidus, ut ſe
Non umquam ſervo meliùs veſtiret: aduſque
Supremum tempus, ne ſe penuria victus
Opprimeret, metuebat. at hunc liberta ſecuri
Diviſit medium, fortiſſima Tyndaridarum.
Quid mî igitur ſuades, ut vivam Mævius? aut ſic,
Vt Nomentanus? pergis pugnantia ſecum
Frontibus adverſis componere. non ego avarum
Cùm veto te fieri, vappam jubeo, ac nebulonem.
Eſt inter Tanaim quiddam, ſocerúmque Viſelli.
Eſt modus in rebus, ſunt certi denique fines,
Quos ultra, citráque nequit conſiſtere rectum.
Illuc, unde abij, redeo. nemón' ut avarus
Se probet, ac potiùs laudet diverſa ſequentes,
Quódque aliena capella gerat diſtentius uber,
Tabeſcat, neque ſe majori pauperiorum
Turbæ comparet: hunc, atq; hunc ſuperare laboret?
Sic feſtinanti ſemper locupletior obſtat.
Vt cum carceribus miſſos rapit ungula currus,
Inſtat equis auriga, ſuos vincentibus, illum
Præteritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit, ut rarò, qui ſe vixiſſe beatum
Dicat, & exacto contentus tempore vitæ
Cedat, uti conviva ſatur, reperire queamus.
Iam ſatis eſt: ne me Criſpini ſcrinia lippi
Compilâſſe putes, verbum non ampliùs addam.

SATYRA II.

Dum vitant ſtulti vitia in contraria currunt.

AMbubajarum collegia, pharmacopolæ,
Mendici, mimæ, balathrones, hoc genus omne
Mœſtũ ac ſollicitum eſt cãtoris morte Tigelli.
Quippe benignus erat. contrà hic, ne prodigus eſſe
Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico
Frigus quo, duràmque famem depellere poſſit.
Hunc ſi percunctêris, avi cur atque parentis
Præclaram ingratâ ſtringat malus ingluvie rem,
Omnia conductis coëmens opſonia nummis:
Sordidus atque animi quod parvi nolit haberi,
Reſpondet. laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fufidius vappæ famam timet, ac nebulonis,
Dives agris, dives poſitis in fœnore nummis.
Quinas hic capiti mercedes exſecat, atque
Quantò perditior quiſque eſt, tanto acriùs urget,
Nomina ſectatur, modò ſumptâ veſte virili,
Sub patribus duris tironum. maximè, quis non,
Iuppiter exclamat, ſimul atque audivit? at in ſe
Pro quæſtu ſumptum facit. hîc vix credere poſſis
Quàm ſibi non ſit amicus: ita ut pater ille, Terenti
Fabula quem miſerum nato vixiſſe fugato
Inducit, non ſe pejùs cruciaverit, atque hic.
Si quis nunc quærat, quò res hæc pertinet. illuc,
Dum vitant ſtulti vitia, in contraria currunt.
Paſtillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.
Nil medium eſt.
Audire eſt operæ pretium, procedere rectè
Qui mœchis non vultis, ut omni parte laborent;
Vtque illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara, cadat dura inter ſæpè pericla.
Hic ſe præcipitem tecto dedit: ille flagellis
Ad mortem cæſus: fugiens hic decidit acrem
Prædonũ in turbã: dedit hic pro corpore nummos:
Quà res, quà ratio ſuaderet, quáque modeſtè
Munifico eſſe licet, vellet bonus, atque benignus
Eſſe; daret quantum ſatis eſſet, nec ſibi damno,
Dedecoríque foret: verùm hoc ſe amplectitur uno,
Hoc amat, hoc laudat: matronã nullam ego tango.
Vt quondam Marſæus amator Originis, ille,
Qui patrium mimæ donat fundúmque, larémque,
Fama malum gravius, quã res, trahit. an tibi abunde
Perſonam ſatis eſt, non illud, quidquid ubique
Offi

Officit, evitare? Bonam deperdere famam,
Rê patris oblimare, malũ eſt ubicunq;. quid inter-
eſt, in matronâ, ancillâ, peccéſve togatâ?
Villius in Fauſtâ Syllæ gener, hoc miſer uno
Nomine deceptus, pœnas dedit uſque, ſupérque
Quàm ſatis eſt, pugnis cæſus, ferróque petitus,
Excluſus fore, cùm Longarenus foret intus.
At quantò meliora monet, pugnantiáque iſtis
Dives opis natura ſuæ, tu ſi modò rectè
Diſpenſare velis, ac non fugienda petendis
Immiſcere; tuo vitio, rerúmne labores,
Nil referre putas? quare, ne pœniteat te,
Deſine matronas ſectarier: unde laboris
Plus haurire mali eſt, quàm ex re decerpere fructus.
Regibus hic mos eſt, ubi equos mercantur, opertos
Inſpiciunt: ne, ſi facies, ut ſæpè, decora,
Molli fulta pede eſt, emptorem inducat hiantem,
Quòd pulchræ clunes, breve quòd caput, ardua cervix.
Hoc illi rectè: ne corporis optima Lynceis
Contemplêre oculis: Hypſæâ cæcior, illa
Quæ mala ſunt, ſpectes. leporem venator ut altâ
In nive ſectetur, poſitum ſic tangere nolit.
Cantat, & apponit: meus eſt amor huic ſimilis: nam
Tranſvolat in medio poſita, & fugientia captat.
Hiſcíne verſiculis ſperas tibi poſſe dolores,
Atque æſtus, curáſque graves è pectore pelli?
Nónne cupidinibus ſtatuit natura modum, quem,
Quid latura ſibi, quid ſit ditura negatum,
Quærere plùs prodeſt, & inane abſcindere ſoldo?
Num, tibi cùm fauces urit ſitis, aurea quæris
Pocula? num eſuriens faſtidis omnia, præter
Pavonem aut rhombum? Fabio vel judice vincam.

SATYRA III.

Amicorum vitia diſſimulanda. Peccata non eſſe æqualia.

OMnibus hoc vitiũ eſt cantoribus, inter amicos
Vt numquã inducant animum cantare rogati:
Injuſſi numquam deſiſtant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæſar, qui cogere poſſet,
Si peteret per amicitiam patris, atque ſuam, non
Quidquam proficeret: ſi collibuiſſet, ab ovo
Vſque ad mala citaret, Io Bacche, modò ſummâ
Voce, modò hac, reſonat quæ chordis quatuor ima.
Nil æquale homini fuit illi: ſæpè velut qui
Currebat fugiens hoſtem: perſæpè velut qui
Iunonis

Iunonis ſacra ferret, habebat ſæpè ducentos,
Sæpè decem ſervos. modò reges, atque tetrar
Omnia magna loquẽs. modò, ſit mihi mẽſa tripe
Concha ſalis puri, & toga, quæ defendere frig
Quamvis craſſa, queat. decies centena dediſſe
Huic parco, paucis contento: quinque diebus
Nil erat in loculis. noctes vigilabat ad ipſum
Manè: diem totum ſtertebat. nil fuit unquam
Sic impar ſibi. nunc aliquis dicat mihi: quid tu
Nullane habet vitia? immò alia, haud fortaſſe mi
Mænius abſentẽ Noviũ cùm carperet: heus tu,
Quidam ait, ignoras [illegible] an ut ignotum dare
Verba putas? egomet mî ignoſco, Mænius in
Stultus, & improbus hic amor eſt, dignúſq; no
Cùm tua pervideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutùm,
Quàm aut aquila, aut ſerpens Epidaurius? at
Evenit, inquirant vitia ut tua rurſus & illi. (co
Iracundior eſt paullò, minùs aptus acutis
Naribus horum hominum: rideri poſſit, eò q
Ruſticiùs tonſo toga defluit, & malè laxus
In pede calceus hæret. at eſt bonus, ut melior
Non alius quiſquã: at tibi amicus: at ingenium
Inculto latet hoc ſub corpore. deniq; teipſum
Concute, num qua tibi vitiorum inſeverit olim
Natura, aut etiam conſuetudo mala. námque
Neglectis urenda filix innaſcitur agris.
Illuc prævertamur: amatorem quòd amicæ
Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipſa
Delectant: veluti Balbinum polypus Agnæ:
Vellem in amicitiâ ſic erraremus; & iſti
Errori nomen virtus poſuiſſet honeſtum.
At, pater ut gnati, ſic nos debemus amici,
Si quod ſit vitium, non faſtidire. ſtrabonem
Appellat pætum pater; & pullum, malè parv
Si cui filius eſt: ut abortivus fuit olim
Siſyphus. hunc varum, diſtortis cruribus; illu
Balbutit ſcaurum, pravis fultum malè talis.
Parciùs hic vivit: frugi dicatur. ineptus,
Et jactantior hic paullò eſt: concinnus amicis
Poſtulat ut videatur. at eſt truculentior, atque
Plùs æquo liber: ſimplex, fortíſque habeatur.
Caldior eſt: acres inter numeretur. opinor,
Hæc res & jungit, junctos & ſervat amicos.
At nos virtutes ipſas invertimus, atque
Sincerum cupimus vas incruſtare. probus quis
Nobiſcum vivit: multùm demiſſus homo: illi
Tardo cognomen pingui damus. hic fugit om

Inſidias, nullique malo latus obdit apertum.
Cùm genus hoc inter vitæ verſetur, ubi acris
Invidia, atque vigent ubi crimina: pro benè ſano,
Ac non incauto, fictum, aſtutúmque vocamus.
Simplicior ſi quis, qualem me ſæpè libenter
Obtulerim tibi Mæcenas, ut fortè legentem,
Aut tacitum impellat, quovis ſermone moleſtus,
Communi ſenſu planè caret, inquimus. eheu!
Quàm temerè in noſmet legem ſancimus iniquam!
Nam vitiis nemo ſine naſcitur: optimus ille eſt,
Qui minimis urgetur. amicus dulcis, ut æquum eſt,
Cùm mea compenſet vitiis b[illegible] pluribus hiſce,
Si modò plura mihi bona ſunt, inclinet; amari
Si volet; hac lege in trutinâ ponetur eâdem.
Qui, ne tuberibus propriis offendat amicum
Poſtulat; ignoſcat verrucis illius. æquum eſt,
Peccatis veniam poſcentem, reddere rurſus.
Denique, quatenus excidi penitus vitium iræ,
Cætera item nequeunt ſtultis hærentia; cur non
Ponderibus, moduliſque ſuis ratio utitur, ac res
Vt quæque eſt, ita ſuppliciis delicta coërcet?
Si quis eum ſervum, patinam qui tollere juſſus,
Semeſos piſces, tepidúmque ligurierit jus,
In cruce ſuffigat; Labeone inſanior inter
Sanos dicatur: quantò hoc furioſius, atque
Majus peccatum eſt? paullùm deliquit amicus,
Quod niſi concedas, habeare inſuavis, acerbus;
Odiſti, & fugis, ut Druſonem debitor æris:
Qui niſi cùm triſtes miſero venêre Kalendæ,
Mercedem aut nummos unde unde extricat; amaras
Porrecto jugulo hiſtorias, captivus ut, audit.
Comminxit lectum potus, menſâve catillum
Evandri manibus tritum dejecit: ob hanc rem,
Aut poſitum ante meã quia pullum in parte catinĩ
Suſtulit eſuriens, minùs hoc jucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, ſi furtum fecerit, aut ſi
Prodiderit commiſſa fide, ſponſúmve negarit?
Queîs paria eſſe ferè placuit peccata, laborant,
Cùm ventũ ad verum eſt: ſenſus, moréſq; repugnãt,
Atque ipſa utilitas juſti propè mater, & æqui.
Cùm prorepſerunt primis animalia terris,
Mutũ & turpe pecus, glandẽ atque cubilia propter,
Vnguibus, & pugnis, dein fuſtibus, atq; ita porrò
Pugnabant armis, quæ pòſt fabricaverat uſus:
Donec verba, quibus voces, ſenſúſque notarent,
Nomináque invenêre; dehinc abſiſtere bello,
Oppida cœperunt munire, & ponere leges;
Ne quis fur eſſet, neu latro, neu quis adulter.
Nam

Nam fuit ante Helenam mulier teterrima
Cauſſa : ſed ignotis perierunt mortibus illi
Iura inventa metu injuſti fateare neceſſe eſt
Tempora ſi, faſtóſque velis evolvere mundi;
Nec natura poteſt juſto ſecernere iniquum;
Dividit ut bona diverſis, fugienda petendis;
Nec vincet ratio hoc, tantundem ut peccet
Qui teneros caules alieni fregerit horti,
Et qui nocturnus Divûm ſacra legerit. Adſit
Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas;
Ne ſcuticâ dignum, horribili ſectêre flagello.
Nam, ut ferulâ cædas meritum majora ſubire
Verbera, non vereor, cùm dicas eſſe pares res
Furta latrociniis, & magnis parva mineris
Falce reciſurum ſimili te, ſi tibi regnum
Permittant homines. ſi dives, qui ſapiens eſt,
Et ſutor bonus, & ſolus formoſus, & eſt rex;
Cur optas, quod habes? nõ noſti, quid pater, in
Chryſippus dicat : ſapiens crepidas ſibi nunq
Nec ſoleas fecit : ſutor tamen eſt ſapiens. quî
Vt, quamvis tacet Hermogenes , cantor tamen,
Optimus eſt modulator : ut Alfenus vafer, om
Abjecto inſtrumento artis, clauſâque taberna,
Sutor erat : ſapiens operis ſic optimus omnis
Eſt opifex : ſic Rex ſolus. vellunt tibi barbam
Laſcivi pueri : quos tu niſi fuſte coërces,
Vrgeris turbâ circum te ſtante, miſérque
Rumperis, & latras, magnorum maxime Regu
Ne longum faciam : dum tu quadrante lavatum
Rex ibis, neque te quiſquam ſtipator, ineptum
Præter Criſpinum, ſectabitur : & mihi dulces
Ignoſcent, ſi quid peccavero ſtultus, amici;
Inque vicem illorum patiar delicta libenter,
Privatúſque magis vivam te Rege beatus.

SATYRA IV.

De ſuis & Lucilij Satyris.

EVpolis, atque Cratinus, Ariſtophanéſq; po
Atque alij, quorũ comœdia priſca virorum
Si quis erat dignus deſcribi , quòd malus
Quòd mœchus foret, aut ſicarius, aut alioqui
Famoſus ; multâ cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucilius, hoſce ſecutus,
Mutatis tantùm pedibus, numeríſque, facetus
Emunctæ naris, durus componere verſus :
Nam fuit hoc vitioſus : in horâ ſæpè ducentos
Vt magnum, verſus dictabat, ſtans pede in uno

Cùm flueret lutulentus, erat quod tollere velles.
Garrulus, atque piger ſcribendi ferre laborem,
Scribendi rectè : nam ut multum , nil moror. ecce
Criſpinus minimo me provocat : accipe, ſi vis.
Accipe jam tabulas. detur nobis locus, hora,
Cuſtodes : videamus uter plus ſcribere poſſit.
Dî benè fecerunt, inopis me, quódque puſilli
Finxerunt animi, rarò & perpauca loquentis.
At tu concluſas hircinis follibus auras
Vſque laborantes, dum ferrum molliat ignis,
Vt mavis, imitare. beatus Fannius, ultrò
Delatis capſis, & imagine : cùm mea nemo
Scripta legat, vulgò recitare timentis, ob hanc rem,
Quòd ſunt , quos genus hoc minimè juvat : utpote
Culpari dignos. quẽvis mediâ erue turbâ: (plures
Aut ob avaritiam, aut miſerâ ambitione laborat.
Hunc capit argenti ſplendor : ſtupet Albius ære
Hic mutat merces ſurgente à Sole, ad eum quò
Veſpertina tepet regio : quin per mala præceps
Fertur, uti pulvis collectus turbine, ne quid
Summâ deperdat metuens, aut ampliet ut rem.
Omnes hi metuunt verſus : odêre poëtas.
Fœnũ habet in cornu, longè fuge. dummodò riſum
Excutiat ſibi, non hic cuiquam parcet amico :
Et, quodcumque ſemel chartis illeverit, omnes
Geſtiet à furno redeuntes ſcire, lacúque,
Et pueros, & anus. agedum pauca accipe contrà.
Primùm ego me illorũ, dederim quibus eſſe poëtas,
Excerpam numero. neque enim concludere verſum
Dixeris eſſe ſatis ; neque, ſi quis ſcribat, uti nos,
Sermoni propiora, putes hunc eſſe poëtam.
Ingenium cui ſit, cui mens divinior, atque os
Magna ſonaturum, des nominis hujus honorem.
Idcircò, quidam, comœdia, nécne poëma
Eſſet quæſivêre, quòd acer ſpiritus, ac vis
Nec verbis, nec rebus ineſt : niſi quòd pede certo
Differt ſermoni, ſermo merus. at pater ardens
Sævit, quòd meretrice nepos inſanit amicâ
Filius, uxorem grandi cum dote recuſet,
Ebrius & (magnum quod dedecus) ambulet ante
Noctem cum facibus. numquid Pomponius iſtis
Audiret leviora, pater ſi viveret? ergo
Non ſatis eſt puris verſum perſcribere verbis,
Quem ſi diſſolvas, quivis ſtomachetur eodem,
Quo perſonatus pacto pater. his, ego quæ nunc,
Olim quæ ſcripſit Lucilius, eripias ſi (bum eſt,
Tempora certa, modóſq;, & quod prius ordine ver-
Poſterius facias, præponens ultima primis ;

Non

Non ut ſi ſolvas: poſtquàm diſcordia tetra
Belli ferratos poſtes, portáſque refregit;
Invenias etiam diſjecti membra poëtæ.
Hactenus hæc: aliàs, juſtum ſit nécne, poëma,
Nunc illud tantùm quæram: meritóne tibi ſit
Suſpectum genus hoc ſcribendi. Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci malè, cúmque libellis,
Magnus uterque timor latronibus. at benè ſi quis
Et vivat puris manibus, contemnat utrumque.
Vt ſis tu ſimilis Cæli, Byrrhíque latronum,
Non ego ſim Caprî, neque Sulcî, cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat neque pila libellos,
Quêis manus inſudet vulgi, Hermogeniſq; Tigelli.
Non recito cuiquam, niſi amicis, ídque coactus:
Non ubivis, coràmve quibuſlibet. in medio qui
Scripta foro recitent, ſunt multi, quíque lavantes.
Suavè locus voci reſonat concluſus: inanes
Hoc juvat, haud illud quærentes, num ſine ſenſu,
Tempore num faciant alieno. lædere gaudes,
Inquis, & hoc ſtudio pravus facis. unde petitum
Hoc in me jacis? eſt auctor quis denique eorum,
Vixi cum quibus? abſentem qui rodit amicum;
Qui non defendit alio culpante; ſolutos
Qui captat riſus hominum, famámque dicacis;
Fingere qui non viſa poteſt, commiſſa tacere
Qui nequit; hic niger eſt, hunc tu, Romane, caveto.
Sæpè tribus lectis videas cœnare quaternos:
E quibus unus avet quavis adſpergere cunctos,
Pręter eum, qui prębet aquã. pòſt, hũc quoq; potus,
Condita cùm verax aperit præcordia Liber.
Hic tibi comis, & urbanus, libérque videtur
Infeſto nigris: ego ſi riſi, quòd ineptus
Paſtillos Rufillus olet, Gorgonius hircum;
Lividus, & mordax videor tibi? mentio ſi quæ
De Capitolini furtis injecta Petilî
Te coram fuerit: defendas, ut tuus eſt mos.
Me Capitolinus convictore uſus, amicóque
A puero eſt, cauſsáque meâ permulta rogatus
Fecit, & incolumis lætor quòd vivit in urbe,
Sed tamen admiror, quo pacto judicium illud
Fugerit. hic nigræ ſuccus loliginis, hæc eſt
Ærugo mera. quod vitium procùl abfore chartis,
Atque animo priùs, ut ſi quid promittere de me
Poſſum aliud, verè promitto. liberius ſi
Dixero quid, ſi fortè jocoſius, hoc mihi juris
Cum veniâ dabis. inſuevit pater optimus hoc me,
Vt fugerem exemplis vitiorum quæque notando.
Cùm me hortaretur, parcè, frugaliter, atque

Viverem uti contentus eo, quod mî ipſe paraſſet:
Nónne vides, Albî ut malè vivat filius, útque
Barus inops? magnum documentum, ne patriã rem
Perdere quis velit. à turpi meretricis amore
Cùm deterreret: Sectani diſſimilis ſis,
Aiebat. ſapiens, vitatu, quídque petitu
Sit melius, cauſſas reddet tibi. mî ſatis eſt, ſi
Traditum ab antiquis morem ſervare, tuámque,
Dum cuſtodis eges, vitam, famámque tueri
Incolumem poſſim. ſimul ac duraverit ætas
Membra, animúmq; tuum, nabis ſine cortice. ſic me
Formabat puerum dictis: &, ſive jubebat,
Vt facerem quid, Habes auctorem, quo facias hoc,
Vnum ex judicibus ſelectis objiciebat:
Sive vetabat; an hoc inhoneſtum, & inutile factu
Nécne ſit, addubites, flagret rumore malo cùm
Hic, atque ille? avidos vicinum funus ut ægros
Exanimat, mortíſque metu ſibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria ſæpè
Abſterrent vitiis. ex hoc ego ſanus ab illis,
Perniciem quæcumq; ferunt; mediocribus, & quêis
Ignoſcas, vitiis teneor. fortaſſis & iſtinc
Largiter abſtulerit longa ætas, liber amicus,
Conſiliũ proprium. neq; enim, cùm lectulus, aut me
Porticus excepit, deſum mihi. rectius hoc eſt:
Hoc faciens, vivam meliùs: ſic dulcis amicis
Occurram: hoc quidã non bellè. numquid ego illi
Imprudens olim faciam ſimile? hæc ego mecum
Compreſſis agito labris. ubi quid datur otî,
Illudo chartis. hoc eſt mediocribus illis
Ex vitiis unum: cûi ſi concedere nolis,
Multa poëtarum veniet manus, auxilio quæ
Sit mihi: nam multò plures ſumus: ac veluti te
Iudæi cogemus in hanc concedere turbam.

SATYRA V.

Iter ſuum deſcribit, & rixas ac mores variorum hominum.

EGreſſum magnâ, me accepit Aricia, Româ,
Hoſpitio modico: rhetor comes Heliodorus
Græcorũ longè doctiſſimus: inde Forum Appî
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignavi diviſimus, altiùs ac nos
Præcinctis unum. minùs eſt gravis Appia tardis.
Hîc ego propter aquam, quòd erat deterrima, ventri
Indico bellum, cœnantes haud animo æquo

Exſpectans comites. jam nox inducere terris
Vmbras, & cælo diffundere ſigna parabat.
Tum pueri nautis, pueris convicia nautæ
Ingerere. huc appelle. trecentos inſeris: ohe,
Iam ſatis eſt. dum æs exigitur, dum mula ligatur,
Tota abit hora. mali culices, ranæque paluſtres
Avertunt ſomnos. abſentem cantat amicam
Multâ prolutus vappâ nauta, atque viator
Certatim. tandem feſſus dormire viator
Incipit, ac miſſæ paſtum retinacula mulæ
Nauta piger ſaxo religat, ſtertítque ſupinus.
Iámque dies aderat, cùm nil procedere lintrem
Sentimus: donec cerebroſus proſilit unus,
Ac mulæ, nautæque caput, lumbóſque ſaligno
Fuſte dolat. quartâ vix demùm exponimur horâ.
Ora, manúſque tuâ lavimus Feronia lymphâ.
Millia tum pranſi tria repimus, atque ſubimus
Impoſitum ſaxis latè candentibus Anxur.
Huc venturus erat Mæcenas optimus, atque
Cocceius, miſſi magnis de rebus uterque
Legati, averſos ſoliti componere amicos.
Hîc oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere. intereà Mæcenas advenit, atque
Cocceius, Capitóque ſimul Fonteius, ad unguem
Factus homo, Antonî, non ut magis alter, amicus.
Fundos Aufidio Luſco prætore libenter
Linquimus, inſani ridentes præmia ſcribæ,
Prætextam, & latum clavum, prunæque batillum.
In Mamurrarum laſſi deinde urbe manemus,
Murenâ præbente domum, Capitone culinam.
Poſtera lux oritur multò gratiſſima: námque
Plotius, & Varius Sinueſſæ, Virgiliúſque
Occurrunt: animæ, quales neque candidiores
Terra tulit, neque queis me ſit devinctior alter.
O, qui complexus & gaudia quanta fuerunt!
Nil ego contulerim jucundo ſanus amico.
Proxima Campano ponti quæ villula, tectum
Præbuit, & parochi, quæ debent, ligna, ſalémque.
Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
Luſum it Mæcenas, dormitum ego, Virgiliúſque.
Námque pilâ lippis inimicum, & ludere crudis.
Hinc nos Cocceii recipit pleniſſima villa,
Quæ ſuper eſt Claudî cauponas. nunc mihi paucis
Sarmenti ſcurræ pugnam, Meſsîque Cicerri,
Muſa velim memores, & quo patre natus uterque
Contulerit lites. Meſsî clarum genus Oſci,
Sarmenti domina exſtat. ab his majoribus orti
Ad pugnam venêre: prior Sarmentus: equi te

Eſſe feri ſimilem dico. ridemus: & ipſe
Meſſius, accipio; caput & movet. ô, túa cornu
Ni foret exſecto frons, inquit, quid faceres, cùm
Sic mutilus minitaris? at illi fœda cicatrix
Setoſam lævi frontem turpaverat oris.
Campanum in morbũ, in faciem permulta jocatus,
Paſtorem ſaltaret uti Cyclopa, rogabat:
Nil illi larvâ, aut tragicis opus eſſe cothurnis.
Multa Cicerrus ad hæc: donaſſet jámne catenam
Ex voto Laribus, quærebat. ſcriba quòd eſſet,
Deterius nihilo dominæ jus eſſe. rogabat
Denique, cur unquam fugiſſet; cui ſatis una
Farris libra foret, gracili ſic, támque puſillo.
Prorſus jucundè cœnam produximus illam.
Tendimus hinc rectâ Beneventũ, ubi ſedulus hoſpes
Penè arſit, macros dum turdos verſat in igne.
Nam vaga per veterem dilapſo flamma culinam
Vulcano, ſummum properabat lambere tectum.
Convivas avidos cœnam, ſervóſque timentes
Tum rapere, atque omnes reſtinguere velle videres.
Incipit ex illo montes Appulia notos
Oſtentare mihi, quos torret Atabulus, & quos
Numquam erepſemus, niſi nos vicina Trivici
Villa recepiſſet lacrymoſo non ſine fumo,
Vdos cum foliis ramos urente camino.
Quattuor hinc rapimur, viginti & millia, rhedis,
Manſuri oppidulo, quod verſu dicere non eſt;
Signis perfacile eſt. venit viliſſima rerum
Hîc aqua: ſed panis longè pulcherrimus, ultrà
Callidus ut ſoleat humeris portare viator.
Nam Canuſî lapidoſus; aquæ non ditior urna,
Qui locus à forti Diomede eſt conditus olim.
Flentibus hîc Varius diſcedit mœſtus amicis.
Inde Rubos feſſi pervenimus, utpote longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbri.
Poſtera tempeſtas melior: via pejor, aduſque
Barî mœnia piſcoſi. dehinc Gnatia lymphis
Iratis exſtructa dedit riſúſque, iocóſque.
Dum flammâ ſine thura liqueſcere limine ſacro
Perſuadere cupit: credat Iudæus Apella,
Non ego. námq; Deos didici ſecurum agere ævum:
Nec, ſi quid miri faciat natura, Deos id
Triſtes ex alto cæli demittere tecto.
Brundiſium longæ finis chartæque viæque.

SATYRA VI.

In quo ſita vera nobilitas. Horatij à pu[eri]
ætate viuendi ratio.

NOn quia, Mæcenas, Lydorũ quidquid Etru[ſcos]
Incoluit fines, nemo generoſior eſt te;
Nec, quòd avus tibi maternus fuit, atq; pa[ternus,]
Olim qui magnis legionibus imperitârint; (u[t]
Vt plerique ſolent, naſo ſuſpendis adunco
Ignotos, ut me libertino patre natum.
Cùm referre negas, quali ſit quiſque parente
Natus, dum ingenuus: perſuades hoc tibi ver[è,]
Ante poteſtatem Tullî, atque ignobile regnum,
Multos ſæpè viros nullis majoribus ortos,
Et vixiſſe probos, amplis & honoribus auctos;
Contrà Lævinum Valerî genus, unde Superbu[s]
Tarquinius regno pulſus fuit, unius aſſis
Non umquam pretio pluris licuiſſe, notante
Iudice, quem noſti, populo; qui ſtultus hono[res]
Sæpè dat indignis, & famæ ſervit ineptus,
Qui ſtupet in titulis, & imaginibus. quid opo[rtet]
Nos facere à vulgo longè, latéque remotos?
Námque eſto: populus Lævino mallet honore[m,]
Quàm Decio mandare novo, cenſórque movere[t]
Appius, ingenuo ſi non eſſem patre natus:
Vel meritò, quoniã in propriâ non pelle quie[ſſem.]
Sed fulgente trahit conſtrictos gloria curru
Non minùs ignotos generoſis. quò tibi, Tulli,
Sumere depoſitum clavum, fieríque tribuno?
Invidia accrevit, privato quæ minor eſſet.
Nã ut quiſq; inſanus nigris medium impedit cr[us]
Pellibus, & latum demiſit pectore clavum,
Audit continuò: quis homo hic eſt? quo patre na[tus?]
Vt ſi qui ægrotet, quo morbo Barrus, haberi
Et cupiat formoſus: eat quacumque, puellis
Injiciat curam quærendi ſingula, quali
Sit facie, furâ quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit, cives, urbem ſibi curæ,
Imperium fore, & Italiam, & delubra Deoru[m;]
Quo patre ſit natus, num ignotâ matre inhon[eſtus,]
Omnes mortales curare, & quærere cogit.
Túne Syri, Damæ, aut Dionyſî filius, audes
Dejicere è ſaxo cives, aut tradere Cadmo?
At Novius collega gradu poſt me ſedet uno,
Nãq; eſt ille, pater quod erat meus. hoc tibi [Paulus]
Et Meſſalla videris. at hic, ſi plauſtra ducent[a]

Co[ncurrántque]

Concurrántque foro tria funera; magna ſonabit,
Cornua quòd, vincátq; tubas. ſaltẽ tenet hoc nos.
Nunc ad me redeo libertino patre natum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum:
Nunc, quia, Mæcenas, tibi ſim convictor: at olim,
Quòd mihi pareret legio Romana tribuno.
Diſſimile hoc illi eſt: quia non ut forſit honorem
Iure mihi invideat quivis, ita te quoque amicum:
Præſertim cautum dignos aſſumere, pravâ
Ambitione procul. felicem dicere non hoc
Me poſſum caſu, quòd te ſortitus amicum.
Nulla etenim mihi te Fors obtulit. optimus olim
Virgilius, poſt hunc Varius dixêre quid eſſem.
Vt veni coràm, ſingultim pauca locutus,
Infans námque pudor prohibebat plura profari;
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Satureiano vectari rura caballo,
Sed quod eram, narro; reſpondes, ut tuus eſt mos,
Pauca. abeo, & revocas nono pòſt menſe, jubéſque
Eſſe in amicorum numero. magnum hoc ego duco,
Quòd placui tibi, qui turpi ſecernis honeſtum,
Non patre præclaro, ſed vitâ, & pectore puro.
Atqui ſi vitiis mediocribus, ac mea paucis
Mendoſa eſt natura, alioqui recta; velut ſi
Egregio inſperſos reprendas corpore nævos,
Si neque avaritiam, neque ſordes, ac mala luſtra
Objiciet verè quiſquam mihi; purus, & inſons
Vt me collaudem, ſi & vivo carus amicis;
Cauſſa fuit pater his, qui macro pauper agello
Noluit in Flavî ludum me mittere; magni
Quò pueri magnis è centurionibus orti,
Lævo ſuſpenſi loculos, tabulámque lacerto,
Ibant octonis referentes Idibus æra.
Sed puerum eſt auſus Romam portare, docendum
Artes, quas doceat quivis Eques, atque Senator
Semet prognatos: veſtem, ſervóſque ſequentes
In magno ut populo ſi quis vidiſſet; avitâ
Ex re præberi ſumptus mihi crederet illos.
Ipſe mihi cuſtos incorruptiſſimus omnes
Circum doctores aderat. quid multa? Pudicum,
Qui primus virtutis honos, ſervavit ab omni
Non ſolùm facto, verùm opprobrio quoque turpi:
Nec timuit, ſibi ne vitio quis verteret, olim
Si præco parvas, aut, ut fuit ipſe, coactor (nunc
Mercedes ſequerer: neq; ego eſſem queſtus. ob hoc
Laus illi debetur, & à me gratia major.
Nil me pœniteat ſanum patris hujus; eóque
Non, ut magna dolo factum negat eſſe ſuo pars,

Quòd

Quòd non ingenuos habeat, claróſque parentes:
Sic me defendam. longè mea diſcrepat iſtis
Et vox, & ratio. nam, ſi natura juberet
A certis annis ævum remeare peractum,
Atque alios legere ad faſtum quoſcunque parentes
Optaret ſibi quiſque: meis contentus, onuſtos
Faſcibus & ſellis nolim mihi ſumere: demens
Iudicio vulgi, ſanus fortaſſe tuo: quòd
Nollē onus haud unquā ſolitus portare moleſtum.
Nam mihi continuò major quærenda foret res,
Atque ſalutandi plures: ducendus & unus,
Et comes alter, uti ne ſolus rúſve peregréve
Exirem; plures calones, atque caballi
Paſcendi: ducenda petorrita. nunc mihi curto
Ire licet mulo, vel, ſi libet, uſque Tarentum;
Mantica cui lumbos onere ulceret, atque eques armos.
Objiciet nemo ſordes mihi: quas tibi Tulli, (m…
Cùm Tiburte viâ prætorem quinque ſequuntur
Te pueri, laſanum portántes, œnophorúmque.
Hoc ego commodiùs, quàm tu, præclare Senator,
Millibus atque aliis vivo. quacunque libido eſt,
Incedo ſolus: percunctor, quanti olus, ac far;
Fallacem Circum, veſpertinúmque pererro
Sæpè forum. aſſiſto divinis: inde domum me
Ad porri, & ciceris refero, laganíque catinum.
Cœna miniſtratur pueris tribus, & lapis albus
Pocula cum cyatho duo ſuſtinet: adſtat echinus
Vilis, cum paterâ guttus, Campana ſupellex.
Deínde eo dormitum, non ſollicitus mihi quòd cras
Surgendum ſit manè: obeundus Marſya, qui ſe
Vultum ferre negat Noviorum poſſe minoris.
Ad quartam jaceo; poſt hanc vagor, aut ego lecto,
Aut ſcripto, quod me tacitum juvet. ungor olivo,
Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
Aſt, ubi me feſſum Sol acrior ire lavatum
Admonuit, fugio rabioſi tempora ſigni.
Pranſus non avidè, quantùm interpellet inani
Ventre diem durare, domeſticus otior. hæc eſt
Vita ſolutorum miſerâ ambitione, graviſque.
His me conſolor, victurum ſuaviùs, ac ſi
Quæſtor avus, pater atque meus, patruúſq; fuiſſet.

SATYRA VII.

Rixa acerba Perſij & Rupilij.

PRoſcripti Regis Rupili pus, atque venenum
Hybrida quo pacto ſit Perſius ultus, opinor
Omnibus & lippis notum, & tonſoribus eſſe.

Perſius

Perſius hic permagna negotia dives habebat
Clazomenis, etiam lites cum Rege moleſtas;
Durus homo, atque odio qui poſſet vincere Regem;
Confidens, tumidúſque: adeò ſermonis amari,
Siſennas, Barros, ut equis præcurreret albis.
Ad Regem redeo. poſtquàm nihil inter utrumque
Convenit (hoc etenim ſunt omnes jure moleſti,
Quo fortes, quibus adverſum bellum incidit. inter
Hectora Priamiden, animoſum atq; inter Achillem
Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors:
Non aliam ob cauſſam, niſi quòd virtus in utroque
Summa fuit. duo ſi diſcordia vexet inertes,
Aut ſi diſparibus bellum incidat, ut Diomedi
Cum Lycio Glauco, diſcedat pigrior, ultrò
Muneribus miſſis) Bruto prætore tenente
Ditem Aſiam, Rupilî & Perſî par pugnat, uti non
Compoſitus meliùs cum Bitho Bacchius. in jus
Acres procurrunt; magnum ſpectaculum uterque.
Perſius exponit cauſſam. ridetur ab omni
Conventu, laudat Brutum, laudátque cohortem:
Solem Aſiæ Brutum appellat, ſtelláſque ſalubres
Appellat comites, excepto Rege: Canem illum,
Inviſum agricolis ſidus veniſſe. Ruebat,
Flumen ut hibernum, fertur quò rara ſecuris.
Tum Præneſtinus ſalſo, multúmque fluenti
Expreſſa arbuſto regerit convicia, durus
Vindemiator, & invictus: cui ſæpè viator
Ceſſiſſet, magnâ compellans voce cucullum.
At Græcus, poſtquàm eſt Italo perfuſus aceto,
Perſius exclamat: per magnos, Brute, Deos te
Oro, qui Reges conſuêris tollere; cur non (eſt.
Hunc Regē jugulas? operū hoc, mihi crede, tuorum

SATYRA VIII.

Sagarum præſtigias irridet.

OLim truncus eram ficulnus, inutile lignum:
Cùm faber incertus, ſcamnum faceréne Priapum:
Maluit eſſe Deum. Deus inde ego, furum aviúmque
Maxima formido. nam fures dextra coërcet.
Aſt importunas volucres in vertice arundo
Terret fixa, vetátque novis conſidere in hortis.
Huc priùs anguſtis ejecta cadavera cellis
Conſervus vili portanda locabat in arcâ.
Hoc miſeræ plebi ſtabat commune ſepulcrum,
Pantolabo ſcurræ, Nomentanóque nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum

 Hic

Hîc dabat, hæredes monumentum ne ſequeretur.
Nunc licet Eſquiliis habitare ſalubribus, atque
Aggere in aprico ſpatiari : quò modò triſtes
Albis informem ſpectabant oſſibus agrum :
Cùm mihi non tantùm furéſque feræque ſuetæ
Hunc vexare locum, curæ ſunt, atque labori ;
Quantùm, carminibus quæ verſant atque venenis
Humanos animos. has nullo perdere poſſum,
Nec prohibere modo, ſimul ac vaga Luna decorum
Protulit os, quin oſſa legant, herbáſque nocentes.
Vidi egomet nigrâ ſuccinctam vadere pallâ
Canidiam pedibus nudis paſſóque capillo,
Cum Saganâ majore ululantem. pallor utraſque
Fecerat horrendas adſpectu. ſcalpere terram
Vnguibus, & pullam divellere mordicus agnam
Cœperunt. cruor in foſſam confuſus, ut inde
Manes elicerent, animas reſponſa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea : major
Lanea, quæ pœnis compeſceret inferiorem.
Cerea ſuppliciter ſtabat, ſervilibus, útque
Iam peritura, modis. Hecaten vocat altera, ſævam
Altera Tiſiphonen. ſerpentes, atque videres
Infernas errare canes, Lunámque rubentem,
Ne foret his teſtis, poſt magna latêre ſepulchra.
Singula quid memorem; quo pacto alterna loquentes
Vmbræ cum Saganâ, reſonarent triſtè & acutùm ?
Vtque lupi barbam variæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris, & imagine cereâ
Largior arſerit ignis, & ut non teſtis inultus
Horruerim voces Furiarum & facta duarum ?
Nam, diſploſa ſonat quantùm veſica, pepedi,
Diffiſſâ nate ficus : at illæ currere in urbem :
Canidiæ dentes, altum Saganæ caliendrum
Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
Vincula, cum magno riſúque jocóque videres.

SATYRA IX.

Importunam garrulitatem notat.

IBam fortè viâ Sacrâ, ſicut meus eſt mos,
Neſcio quid meditans nugarum, totus in illis :
Accurrit quidam, notus mihi nomine tantùm,
Arreptâque manu : Quid agis dulciſſime rerum ?
Suaviter, ut nũc eſt, inquã : & cupio omnia, quæ vis.
Cùm aſſectaretur : numquid vis? occupo. at ille
Nôris nos, inquit ; docti ſumus. hîc ego, pluris
Hoc, inquam, mihi eris. miſerè diſcedere quærens,
Ire modò ocyùs, interdum conſiſtere, in aurem

Dicere neſcio quid puero : cùm ſudor ad imos
Manaret talos, ô te Bollane cerebri
Felicem, ajebam tacitus. cùm quidlibet ille
Garriret ; vicos, urbem laudaret ; ut illi
Nil reſpondebam ; Miſerè cupis, inquit, abire,
Iamdudum video : ſed nil agis. uſque tenebo,
Perſequar. hinc quò nũc iter eſt tibi? nil opus eſt te
Circumagi, quendam volo viſere, non tibi notum :
Trans Tiberim lõgè cubat is, propè Cęſaris hortos.
Nil habeo, quod agã. & non ſum piger: uſq; ſequar
Demitto auriculas, ut iniquæ mentis aſellus, (te.
Cùm gravius dorſo ſubiit onus. incipit ille :
Si benè me novi, non Viſcum pluris amicum,
Non Varium facies. nam quis me ſcribere plures,
Aut citiùs poſſit verſus? quis membra movere
Molliùs? invideat quod & Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus hîc erat. eſt tibi mater?
Cognati, quêis te ſalvo eſt opus ? haud mihi quiſ-
Omnes compoſui. felices. nunc ego reſto. (quam.
Confice ; námque inſtat fatum mihi triſte, Sabella
Quod puero cecinit divinâ mota anus urnâ :
Hunc neque dira venena, nec hoſticus auferet enſis,
Nec laterum dolor, aut tuſſis , nec tarda podagra ;
Garrulus hunc quando conſumet cúmq;. loquaces,
Si ſapiat, vitet, ſimul atque adoleverit ætas.
Ventum erat ad Veſtæ, quartâ jam parte diei
Præteritâ, & caſu tunc reſpondere vadato
Debebat ; quod ní feciſſet, perdere litem.
Si me amas, inquit, paullum hîc ades. inteream, ſi
Aut valeo ſtare, aut novi civilia jura :
Et propero, quò ſcis. dubius ſum, quid faciã, inquit :
Téne relinquam, an rem. me ſodes. non faciam, ille ;
Et præcedere cœpit. ego, ut contendere durum eſt
Cum victore, ſequor. Mæcenas quomodò tecum?
Hinc repetit. paucorum hominum, & mentis benè
Nemo dexteriùs fortunâ eſt uſus. haberes (ſanæ.
Magnum adiutorem, poſſet qui ferre ſecundas,
Hunc hominem velles ſi tradere. diſpeream, nî
Summoſſes omnes. non iſto vivimus illic,
Quò tu rere, modo. domus hac nec purior ulla eſt,
Nec magis his aliena malis. nil mî officit umquam
Ditior hic, aut eſt quia doctior. eſt locus uni-
Cuique ſuus. magnum narras, vix credibile. atqui
Sic habet. accendis, quarè cupiam magis illi
Proximus eſſe. velis tantummodò, quæ tua virtus,
Expugnabis ; & eſt qui vinci poſſit : eóque
Difficiles aditus primos habet. haud mihi deero,
Muneribus ſervos corrumpam. non, hodiè ſi

Excluſus fuero, deſiſtam ; tempora quærant
Occurram in triviis : deducam. Nil ſine magno
Vita labore dedit mortalibus. hæc dum agit, ecce
Fuſcus Ariſtius occurrit, mihi carus, & illum
Qui pulcrè noſſet. conſiſtimus : unde venis, &
Quò tendis ? rogat, & reſpondet : vellere cœpi,
Et prenſare manu lentiſſima brachia ; nutans,
Diſtorquens oculos, ut me eriperet. malè ſalſus
Ridens diſſimulare : meum jecur urere bilis.
Certè neſcio quid ſecretò velle loqui te
Aiebas mecum : memini benè : ſed meliori
Tempore dicam : hodiè triceſima ſabbata. vin' tu
Curtis Iudæis oppedere ? nulla mihi, inquam,
Relligio eſt. at mî : ſum paullò infirmior, unus
Multorum:ignoſces : aliàs loquar. hunccine ſolem
Tam nigrum ſurrêxe mihi ? fugit improbus, ac me
Sub cultro linquit. caſu venit obvius illi
Adverſarius : &, quò tu turpiſſime ? magnâ
Inclamat voce : &, licet anteſtari ? ego verò
Oppono auriculam. rapit in jus. clamor utrinque
Vndique concurſus. ſic me ſervavit Apollo.

SATYRA X.

Lucilij verſus cur reprehenderit.

NEmpe incompoſito dixi pede currere verſus
Lucilî. quis tam Lucilî fautor ineptè eſt,
Vt non hoc fateatur?at idem, quòd ſale multo
Vrbem defricuit, chartâ laudatur eâdem.
Nec tamen hoc tribuens, dederim quoque cætera: nam ſic
Et Laberî mimos, ut pulchra poëmata, mirer.
Ergo non ſatis eſt riſu diducere rictum
Auditoris : & eſt quædam tamen hîc quoq; virtus.
Eſt brevitate opus, ut currat ſententia, neu ſe
Impediat verbis, laſſas onerantibus aures.
Et ſermone opus eſt, modò triſti, ſæpè jocoſo,
Defendente vicem modò rhetoris, atque poëtæ;
Interdum urbani parcentis viribus, atque
Extenuantis eas conſultò. ridiculum acri
Fortius, & meliùs magnas plerumque ſecat res.
Illi, ſcripta quibus comœdia priſca viris eſt,
Hoc ſtabant, hoc ſunt imitandi : quos neque pulcher
Hermogenes unquam legit, neque ſimius iſte
Nil præter Calvum & doctus cantare Catullum.
At magnum fecit, quòd verbis Græca Latinis
Miſcuit. ô ſeri ſtudiorum ! quine putatis
Difficile & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Con

Contigit. at ſermo linguâ concinnus utrâque,
Suavior, ut Chio nota ſi commiſta Falerni eſt.
Cùm verſus facias, teipſum percunctor, an & cùm
Dura tibi peragenda rei ſit cauſa Petillî.
Scilicet oblitus patriæque, patriſque Latini,
Cùm Pedius cauſſas exſudet Poplicola, atque
Corvinus, patriis intermiſcere petita
Verba foris malis, Canuſini more bilinguis.
Atque ego cùm Græcos facerem, natus mare citra,
Verſiculos ; vetuit me tali voce Quirinus
Poſt mediam noctem viſus, cùm ſomnia vera ;
In ſylvam non ligna feras inſaniùs, ac ſi
Magnas Græcorum malis implere catervas.
Turgidus Alpinus, jugulat dum Memnona, dúmque
Diffingit Rheni luteum caput ; hæc ego ludo,
Quæ nec in æde ſonent certantia, judice Tarpâ,
Nec rêdeant iterum atq; iterum ſpectanda theatris.
Argutâ meretrice potes, Davóque Chremeta
Eludente ſenem, comis garrire libellos
Vnus vivorum Fundani. Pollio Regum
Facta canit, pede ter percuſſo. forte epos acer,
Vt nemo, Varius ducit. molle atque facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure Camœnæ.
Hoc erat, experto fruſtrà Varrone Atacino,
Atq; quibuſdam aliis, meliùs quod ſcribere poſſem,
Inventore minor : neque ego illi detrahere auſim
Hærentem capiti multâ cum laude coronam.
At dixi, fluere hunc lutulentum, ſæpè ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. age, quæſo
Tu nihil in magno doctus reprendis Homero ?
Nil comis tragici mutat Lucilius Accî ?
Non ridet verſus Ennî gravitate minores,
Cùm de ſe loquitur, non ut majore reprenſis?
Quid vetat, & noſmet Lucilî ſcripta legentes,
Quærere, num illius, num rerum dura negârit
Verſiculos natura magis factos, & euntes
Molliùs ? at ſi quis pedibus quid claudere ſenis
Hoc tantùm contentus, amet ſcripſiſſe ducentos
Ante cibum verſus, totidem cœnatus ; Etruſci
Quale fuit Caſſî rapido ferventius amni
Ingenium : capſis quem fama eſt eſſe, librîſque
Ambuſtum propriis. fuerit Lucilius, inquam,
Comis & urbanus, fuerit limatior idem,
Quàm rudis, & Græcis intacti carminis auctor,
Quàmque poëtarum ſeniorum turba : ſed ille,
Si foret hoc noſtrum fato dilatus in ævum ;
Detereret ſibi multa, recideret omne, quod ultra
Perfectum traheretur, & in verſu faciendo
Sæpè

Sæpè caput ſcaberet, vivos & roderet unguet,
Sæpè ſtylum vertas, iterùm quæ digna legi ſin
Scripturus: neque, te ut miretur turba, labor
Contentus paucis lectoribus. an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis? (a
Non ego. nam ſatis eſt equitē mihi plaudere, u
Contemptis aliis exploſa Arbuſcula dixit.
Men' moveat cimex Pantilius? aut crucier, qu
Vellicet abſentem Demetrius? aut quòd ineptu
Fannius Hermogenis lædat conviva Tigelli?
Plotius, & Varius, Mæcenas, Virgiliuſque,
Valgius, & probet hæc Octavius optimus, atq
Fuſcus, & hæc utinam Viſcorum laudet uterq
Ambitione relegatâ te dicere poſſum
Pollio, te Meſſalla tuo cum fratre, ſimúlque
Vos Bibuli, & Servi, ſimul his te candide Furn
Complures alios, doctos ego quos, & amicos
Prudens prætereo; quibus hæc, ſint qualiacum
Arridere velim: doliturus, ſi placeant ſpe
Deteriùs noſtrâ. Demetri, téque Tigelli
Diſcipularum inter jubeo plorare cathedras.
I puer, atque meo citus hæc ſubſcribe libello.

Q. HORATII FLACCI

SATYRARVM

LIBER II.

SATYRA I.

Satyram ſe velle ſcribere, licet diſſuadeat Trebatius iuriſconſultus.

SVNT, quibus in Satyrâ videar nimis ac & ultra
Legem tendere opus: ſine nervis altera, qui quid
Compoſui, pars eſſe putat, ſimiléſque meorum
Mille die verſus deduci poſſe: Trebati,
Quid faciam, præſcribe. Quieſcas. Ne faciā, inqu
Omnino verſus? Aio. Peream malè, ſi non
Optimum erat: verùm nequeo dormire. Ter un

Tran

Tranſnanto Tiberim, ſomno quibus eſt opus alto;
Irriguúmque mero ſub noctem corpus habento.
Aut, ſi tantus amor ſcribendi te rapit, aude
Cæſaris invicti res dicere; multa laborum
Præmia laturus. Cupidum pater optime vires
Deficiunt. neque enim quivis horrentia pilis
Agmina, nec fractâ pereuntes cuſpide Gallos,
Aut labentis equo deſcribat vulnera Parthi.
Attamen & juſtum poteras, & ſcribere fortem,
Scipiadam ut ſapiens Lucilius. Haud mihi deero,
Cùm res ipſa feret. niſi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæſaris aurem;
Cui malè ſi palpére, recalcitrat, undique tutus.
Quantò rectiùs hoc, quàm triſti lædere verſu
Pantolabum ſcurram, Nomentanúmque nepotem?
Cùm ſibi quiſque timet, quamquàm eſt intactus, & odit?
Quid faciam? ſaltat Milonius, ut ſemel icto
Acceſſit fervor capiti, numerúſque lucernis.
Caſtor gaudet equis, ovo prognatus eodem,
Pugnis. Quot capitum vivunt, totidem ſtudiorum
Millia. me pedibus delectat claudere verba
Lucilî ritu, noſtrûm melioris utroque.
Ille velut fidis arcana ſodalibus olim
Credebat libris: neque, ſi malè geſſerat uſquam,
Decurrens aliò, neque ſi benè. quo fit, ut omnis
Votivâ pateat veluti deſcripta tabellâ,
Vita ſenis. ſequor hunc, Lucanus, an Appulus, anceps:
Nam Venuſinus arat finem ſub utrumque colonus;
Miſſus ad hoc, pulſis, vetus eſt ut fama, Sabellis,
Quò ne per vacuum Romano incurreret hoſtis;
Sive quod Appula gens, ſeu quod Lucania bellum
Incuteret violenta. ſed hic ſtylus haud petet ultrò
Quemquam animantem, & me veluti cuſtodiet enſis
Vaginâ tectus: quem cur diſtringere coner,
Tutus ab infeſtis latronibus? ô pater, & Rex
Iuppiter, ut pereat poſitum rubigine telum,
Nec quiſquam noceat cupido mihi pacis! at ille,
Qui me commôrit (melius non tangere, clamo)
Flebit, & inſignis totâ cantabitur urbe.
Cervius iratus leges minitatur, & urnam:
Canidia Albutî, quibus eſt inimica, venenum:
Grande malum Turius, ſi quis ſe judice certet.
Vt, quo quiſque valet, ſuſpectos terreat, útque
Imperet hoc natura potens, ſic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit. unde, niſi intùs
Monſtratum? Scævæ vivacem crede nepoti
Matrem; nil faciet ſceleris pia dextera. mirum.

Vt

Vt neque calce lupus quemquam, neq; den…
Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.
Ne longum faciam : ſeu me tranquilla ſeneſ…
Exſpectat, ſeu mors atris circumvolat alis;
Dives, inops, Romæ, ſeu Fors ita juſſerit, ex…
Quiſquis erit vitæ, ſcribam, color. O puer, u…
Vitalis metuo, & majorum ne quis amicus
Frigore te feriat. Quid, cùm eſt Lucilius auſ…
Primus in hunc operis componere carmina m…
Detrahere & pellem, nitidus quâ quiſque per…
Cederet, introrſum turpis ? num Lælius, aut…
Duxit ab oppreſſâ meritum Carthagine nom…
Ingenio offenſi, aut læſo doluêre Metello,
Famoſíſque Lupo cooperto verſibus ? atqui
Primores populi arripuit, populúmque tribu…
Scilicet uni æquus virtuti, atque ejus amicis.
Quin ubi ſe à vulgo & ſcenâ, in ſecreta remor…
Virtus Scipiadæ, & mitis ſapientia Læli;
Nugari cum illo, & diſcincti ludere, donec
Decoqueretur olus, ſoliti. quidquid ſum ego, qu…
Infra Lucilî cenſum ingeniúmque, tamen me
Cum magnis vixiſſe invita fatebitur uſque
Invidia, & fragili quærens illidere dentem,
Offendet ſolido. niſi quid tu docte Trebati
Diſſentis. Equidem nihil hic diffindere poſſum.
Sed tamen ut monitus caveas, ne fortè negoti…
Incutiat tibi quid ſanctarum inſcitia legum;
Si mala condiderit in quem quis carmina, jus e…
Iudiciúmque. Eſto, ſi quis mala : ſed bona ſi qui…
Iudice condiderit laudatur Cæſare. ſi quis
Opprobriis dignum laceraverit, integer ipſe;
Solventur riſu tabulæ : tu miſſus, abibis.

SATYRA II.

Frugalitatem commendat.

QVæ virtus, & quanta, boni, ſit vivere parvo,
(Nec meus hic ſermo eſt : ſed quem præce…
Ofellus
Ruſticus, abnormis ſapiens, craſſáque Minerva)
Diſcite non inter lances, menſáſque nitentes,
Cùm ſtupet inſanis acies fulgoribus, & cùm
Acclinis falſis animus, meliora recuſat;
Verùm hîc impranſi mecum diſquirite. cur hoc?
Dicam, ſi potero. Malè verum examinat omnis
Corruptus judex. leporem ſectatus, equóve
Laſſus ab indomito, vel ſi Romana fatigat
Militia aſſuetum Græcari, ſeu pila velox,
Moll…

Molliter auſterum ſtudio fallente laborem,
Seu te diſcus agit, pete cedentem aëra diſco.
Cùm labor extuderit faſtidia, ſiccus, inanis
Sperne cibum vilem : niſi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta. foris eſt promus, & atrum
Defendens piſces hyemat mare : cum ſale panis
Latrantem ſtomachum benè leniet. unde putas, aut
Qui partum ? non in caro nidore voluptas
Summa, ſed in te ipſo eſt. Tu pulmentaria quære
Sudando. pinguem vitiis albúmque, nec oſtrea,
Nec ſcarus, aut poterit peregrina juvare lagois.
Vix tamen eripiam, poſito pavone, velis quin
Hoc potiùs quàm gallinâ tergêre palatum;
Corruptus vanis rerum : quia veneat auro
Rara avis, & pictâ pandat ſpectacula caudâ. (iſtâ,
Tamquam ad rem attineat quidquã. num veſceris
Quam laudas, plumâ? coctóve num adeſt honor idẽ?
Carne tamen quamvis diſtat nihil hæc magis illâ;
Imparibus formis deceptum te patet. eſto.
Vnde datum ſentis ? lupus hic Tiberinus, an alto
Captus hiet, pontéſne inter jactatus, an amnis
Oſtia ſub Tuſci ? laudas inſane trilibrem (eſt.
Mullum: in ſingula quem minuas pulmenta neceſſe
Ducit te ſpecies, video. quò pertinet ergò
Proceros odiſſe lupos ? quia ſcilicet illis
Majorem natura modum dedit, his breve pondus.
Jejunus rarò ſtomachus vulgaria temnit.
Porrectum magno magnum ſpectare catino
Vellem, ait. Harpyis gula digna rapacibus ! at vos
Præſentes Auſtri coquite horum opſonia: quamvis
Putet aper rhombúſque, recens; mala copia quando
Ægrum ſollicitat ſtomachum; cùm rapula plenus,
Atque acidas mavult inulas. necdum omnis abacta
Pauperies epulis Regum. Nam vilibus ovis,
Nigríſque eſt oleis hodie locus. haud ita pridem
Gallonî præconis erat acipenſere menſa
Infamis. quid? tum rhombos minùs æquor alebat?
Tutus erat rhombus, tutóque ciconia nido;
Donec vos auctor docuit Prætorius. ergo
Si quis nunc mergos ſuaves edixerit aſſos,
Parebit pravi docilis Romana juventus.
Sordidus à tenui victu diſtabit, Ofello
Judice. Nam fruſtra vitium vitaveris illud,
Si te alio pravum detorſeris. Avidienus,
Cui canis ex vero dictum cognomen adhæret,
Quinquennes oleas eſt, & ſilveſtria corna;
Ac, niſi mutatum, parcit defundere vinum, &
Cujus odorem olei nequeas perferre, (licebit
Ille

Ille repotia, natales, alioſve dierum
Feſtos albatus celebret) cornu ipſe bilibri
Caulibus inſtillat, veteris non parcus aceti.
Quali igitur victu ſapiens utetur, & horum
Vtrum imitabitur? hac urget lupus, hac canis
Mundus erit, qui non offendat ſordibus, atque
In neutram partem cultus miſer. hic neque ſe
Albutî ſenis exemplo, dum munia didit,
Sævus erit: nec ſic, ut ſimplex Nævius, unctam
Convivis præbebit aquam. vitium hoc quo
magnum.
Accipe nunc, victus tenuis quæ, quantáque ſec
Afferat. In primis valeas benè. nam, variæ re
Vt noceant homini, credas, memor illius eſcæ,
Quæ ſimplex olim tibi ſederit. at ſimul aſſis
Miſcueris elixa, ſimul conchylia turdis;
Dulcia ſe in bilem vertent, ſtomachóque tumult
Lenta feret pituita. vides, ut pallidus omnis
Cœnâ deſurgat dubiâ? Quin corpus onuſtum
Heſternis vitiis, animum quoque prægravat una,
Atque affligit humo divinæ particulam auræ.
Alter, ubi dicto citiùs curata ſopori
Membra dedit, vegetus præſcripta ad munia ſurgit.
Hic tamẽ ad melius poterit tranſcurrere quond
Sive diem feſtum rediens advexerit annus,
Seu recreare volet tenuatum corpus; ubique
Accedent anni, & tractari molliùs ætas
Imbecilla volet. tibi quidnam accedet ad iſtam,
Quam puer, & validus præſumis, mollitiem, ſeu
Dura valetudo inciderit, ſeu tarda ſenectus?
Rancidum aprum antiqui laudabant; nõ quia na
Illis nullus erat: ſed, credo, hac mente, quòd hoſp
Tardiùs adveniens, vitiatum commodiùs, quàm
Integrum edax dominus cõſumeret. hos utinã in
Heroas natum tellus me prima tuliſſet!
Das aliquid famæ, quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam? grandes rhombi patinæque,
Grande ferunt unà cum damno dedecus. adde
Iratum patruum, vicinos, te tibi iniquum,
Et fruſtra mortis cupidum, cùm deerit egenti
Æs, laquei pretium. jure, inquis, Thraſius iſti
Iurgatur verbis. ego vectigalia magna,
Divitiáſque habeo tribus amplas regibus. ergo
Quod ſuperat, non eſt meliùs quò inſumere poſſi
Cur eget indignus quiſquam te divite? quare
Templa ruunt antiqua Deûm? cur improbe caræ
Non aliquid patriæ tanto emetiris acervo?
Vni nimirum rectè tibi ſemper erunt res?

O magn

O magnus poſthac inimicis riſus! utérne
Ad caſus dubios fidet ſibi certiùs. hic, qui
Pluribus aſſuerit mentem, corpúſque ſuperbum:
An, qui contentus parvo, metuénſque futuri,
In pace, ut ſapiens, aptarit idonea bello.
Quò magis his credas: puer hunc ego parvus Ofel(lum
Integris opibus novi non latiùs uſum,
Quàm nunc acciſis. videas metato in agello
Cum pecore, & natis, fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem, temerè edi luce profeſtâ
Quidquàm, præter olus fumoſæ cum pede pernæ.
Ac mihi cùm longum poſt tempus venerat hoſpes,
Sive operum vacuo gratus conviva per imbrem
Vicinus; benè erat, non piſcibus urbe petitis;
Sed pullo, atque hædo: tum penſilis uva ſecundas,
Et nux ornabat menſas, cum duplice ficu.
Poſt hoc ludus erat culpâ potare magiſtrâ:
Ac venerata Ceres, ut culmo ſurgeret alto,
Explicuit vino contractæ ſeria frontis.
Sæviat, atque novos moveat fortuna tumultus;
Quantũ hinc imminuet? quãtò aut ego parciùs, aut (vos
O pueri nituiſtis, ut huc novus incola venit?
Nam propriæ telluris herum natura, neque illum,
Nec me, nec quemquam ſtatuit. nos expulit ille:
Illum aut nequities, aut vafri inſcitia juris;
Poſtremum expellet certè vivacior hæres.
Nunc ager Vmbreni ſub nomine, nuper Ofellî
Dictus, erit nulli proprius: ſed cedet in uſum
Nunc mihi, nunc alij. quocircà vivite fortes,
Fortiáque adverſis opponite pectora rebus.

SATYRA III.

Stoicum paradoxon fusè tractat:
Stultos omnes inſanire.

SIc rarò ſcribis, ut toto non quater anno
Membranam poſcas, ſcriptorum queq; retexens,
Iratus tibi, quòd vini ſomníque benignus
Nil dignum ſermone canas. quid fiet? ab ipſis
Saturnalibus huc fugiſti. ſobrius ergo
Dic aliquid dignum promiſſis: incipe. nil eſt.
Culpantur fruſtra calami, immeritúſque laborat
Iratis natus paries Dîs, atque poëtis.
Atqui vultus erat multa & præclara minantis,
Si vacuum tepido cepiſſet villula tecto.
Quorſum pertinuit ſtipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?

I Invidiam

Invidiam placare paras virtute relictâ?
Contemnêre miſer. vitanda eſt improba Sir
Deſidia: aut quidquid vitâ meliore paraſti,
Ponendum æquo animo. Dî te, Damaſippe, De
Verum ob conſilium donent tonſore. ſed unde
Tam benè me noſti? poſtquàm omnis res mea
Ad medium fracta eſt, aliena negotia curo,
Excuſſus propriis. olim nam quærere amabam,
Quo vafer ille pedes laviſſet Siſyphus ære?
Quid ſculptum infabrè, quid fuſum durius eſſ
Callidus huic ſigno ponebam millia centum,
Hortos, egregiáſque domos mercarier unus
Cum lucro nôram: unde frequentia Mercuri
Impoſuêre mihi cognomen compita. novi,
Et morbi miror purgatum te illius. atqui
Emovit veterem mirè novus: ut ſolet, in cor
Trajecto lateris miſeri capitíſque dolore:
Vt lethargicus hic cùm fit pugil, & medicum u
Dii ne quid ſimile huic, eſto, ut lubet. ô bon
Fruſtrêre, inſanis & tu, ſtultíque propè om
Si quid Stertinius veri crepat: unde ego mi
Deſcripſi docilis præcepta hæc, tempore qu
Solatus juſſit ſapientem paſcere barbam,
Atque à Fabricio non triſtem ponte reverti.
Nam malè re geſtâ cùm vellem mittere operto
Me capite in flumen; dexter ſtetit, & cave fa
Te quidquã indignũ; pudor, inquit, te malus u
Inſanos qui inter vereare inſanus haberi.
Primùm nam inquirã quid ſit furere. hoc ſi e
Solo, nil verbi, pereas quin fortiter, addam.
Quem mala ſtultitia, & quemcunque inſcitia ve
Cæcum agit: inſanum Chryſippi porticus, & g
Autumat. hęc populos, hęc magnos formula Re
Excepto ſapiente, tenet. nunc accipe, quare
Deſipiant omnes, æquè ac tu, qui tibi nomen
Inſano poſuêre. velut ſylvis, ubi paſſim
Palantes error certo de tramite pellit,
Ille ſiniſtrorſum, hic dextrorſum abit: unus u
Error, ſed variis illudit partibus. hoc te
Crede modo inſanum, nihilò ut ſapientior ill
Qui te deridet, caudam trahat. eſt genus unu
Stultitiæ nihilum metuenda timentis: ut igne
Vt rupes, fluviósque in campo obſtare queratu
Alterum & huic varium, & nihilò ſapientius,
Per medios, fluviósque ruentis, clamet amic
Mater, honeſta ſoror, cum cognatis, pater, u
Hîc foſſa eſt ingens, hîc rupes maxima: ſerv
Non magis audierit, quàm Fufius ebrius olim

Cum Ilionam edormit, Catienis mille ducentis,
Mater te appello, clamantibus. huic ego vulgum
Errori ſimilem cunctum inſanire docebo.
Inſanit veteres ſtatuas Damaſippus emendo.
Integer eſt mentis Damaſippi creditor? eſto.
Accipe, quod numquã reddas mihi, ſi tibi dicam;
Tune inſanus eris, ſi acceperis? an magis excors
Rejectâ prædâ quàm præſens Mercurius fert?
Scribe decem à Nerio. non eſt ſatis. adde Cicutæ
Nodoſi tabulas centum: mille adde catenas;
Effugiet tamen hæc ſceleratus vincula Proteûs.
Cùm rapies in jus malis ridentem alienis: (bor.
Fiet aper, modò avis, modò ſaxũ, &, cùm volet, ar-
Si malè rem gerere, inſani eſt; contrà, benè ſani;
Putidius multò cerebrum eſt, mihi crede, Perilli
Dictantis, quod tu numquam reſcribere poſſis.
Audire, atque togam jubeo componere, quiſquis
Ambitione malâ, aut argenti pallet amore:
Quiſquis luxuriâ, triſtíve ſuperſtitione,
Aut alio mentis morbo calet: huc propiùs me,
Dum doceo inſanire omnes, vos ordine adite.
Danda eſt ellebori multò pars maxima avaris:
Neſcio an Anticyram ratio illis deſtinet omnem.
Hæredes Staberî ſummam incidêre ſepulcro:
Ni ſic feciſſent, gladiatorum dare centum
Damnati populo paria, atq; epulum, arbitrio Arrî,
Frumenti quantum metit Africa. ſive ego pravè,
Seu rectè, hoc volui, ne ſis patruus mihi. credo
Hoc Staberî prudentem animum vidiſſe. quid ergo
Senſit, cùm ſummam patrimonî inſculpere ſaxo
Hæredes voluit? quoad vixit credidit ingens
Pauperiem vitium, & cavit nihil acriùs: ut ſi
Fortè minùs locuples uno quadrante periret,
Ipſe videretur ſibi nequior. Omnis enim res,
Virtus, fama, decus, divina, humanáque pulchris
Divitiis parent: quas qui conſtruxerit, ille
Clarus erit, fortis, juſtus, ſapiens etiam, & rex,
Et quidquid volet. hoc, veluti virtute paratum,
Speravit magnæ laudi fore. quid ſimile iſti
Græcus Ariſtippus? qui ſervos projicere aurum
In mediâ juſſit Libyâ: quia tardiùs irent
Propter onus ſegnes. uter eſt inſanior horum?
Nil agit exemplum, litem quod lite reſolvit.
Si quis emat citharas, emptas comportet in unum,
Nec ſtudio citharæ, nec Muſæ deditus ulli:
Si ſcalpra, & formas non ſutor: nautica vela
Averſus mercaturis: delirus, & amens
Vndique dicatur, meritò. quid diſcrepat iſtis,

Qui nummos, aurúmque recondit, neſcius u
Compoſitis, metuénſque velut contingere ſac
Si quis ad ingentem frumenti ſemper acerv
Porrectus vigilet cum longo fuſte ; neque il
Audeat eſuriens dominus contingere granum
Ac potiùs foliis parcus veſcatur amaris.
Si poſitis intùs Chij, veteríſque Falerni
Mille cadis ; nihil eſt, tercentum millibus ; a
Potet acetum : age, ſi & ſtramentis incubet, u
Octoginta annos natus, cui ſtragula veſtis,
Blattarum, ac tinearum epulæ, putreſcat in a
Nimirum inſanus paucis videatur ; eò quòd
Maxima pars hominum morbo jactatur eodem
Filius, aut etiam hæc libertus ut ebibat hære
Dîs inimice ſenex cuſtodis, ne tibi deſit ?
Quantulum enim ſummę curtabit quiſque die
Vngere ſi caules oleo meliore, capútque
Cœperis impexâ fœdum porrigine ? quarè ;
Si quidvis ſatis eſt, perjuras, ſurripis, aufers
Vndique ? tun' ſanus ? populum ſi cædere ſaxi
Incipias, ſervóſve tuos, quos ære paràris ;
Inſanum te omnes pueri claméntque puellæ.
Cùm laqueo uxorem interimis , matrémq; vene
Incolumi capite es ? quid enim ? neque tu hoc
cis Argis ,
Nec ferro, ut demens genitricem occîdit Oreſ
An tu reris eum occiſâ inſaniſſe parente ?
Ac non antè malis dementem actum Furiis, qu
In matris jugulo ferrum tepefecit acutum ?
Quin ex quo eſt habitus malè tutæ mentis Oreſ
Nil ſanè fecit, quod tu reprendere poſſis ;
Non Pyladen ferro violare, auſúſve ſororem
Electram : tantùm maledicit utrique ; vocando
Hanc furiã. hunc aliud, juſſit quod ſplendida bil
Pauper Opimius argenti poſiti intùs, & auri,
Qui Vejentanum feſtis potare diebus
Campanâ ſolitus trullâ, vappámque profeſtis ;
Quondam lethargo grandi eſt oppreſſus ; ut hæ
Jam circum loculos, & claves lætus, ovánſque
Curreret. hunc medicus multùm celer atq; fide
Excitat hoc pacto. menſam poni jubet, atque
Effundi ſaccos nummorum : accedere plures
Ad numerandum. hominẽ ſic erigit. addit & ill
Ni tua cuſtodis, avidus jam hæc auferet hæres.
Men' vivo? ut vivas igitur, vigila: hoc age. quid
Deficient inopem venæ te, ni cibus, atque
Ingens accedat ſtomacho fultura ruenti.
Tu ceſſas ? agedum, ſume hoc ptiſanarium o

Quanti emptæ ? parvo. quanti ergo ? octo aſſibus.
eheu,
Quid refert, morbo, an furtis, pereámne rapinis ?
Quiſnam igitur ſanus? qui non ſtultus. quid avarus?
Stultus, & inſanus. quid ? ſi quis non ſit avarus
Continuò ſanus ? minimè. cur Stoice ? dicam.
Non eſt cardiacus, Craterum dixiſſe putato,
Hic æger ; rectè eſt igitur. ſurgétque ? negabit :
Quòd latus aut renes morbo tententur acuto.
Non eſt perjurus , neque ſordidus : immolet æquis
Hic porcum Laribus. verùm ambitioſus, & audax :
Naviget Anticyram. quid enim differt, barathróne
Dones quidquid habes, an numquam utare paratis?
Servius Oppidius Canusî duo prædia, dives
Antiquo cenſu, gnatis diviſſe duobus
Fertur, & hoc moriens pueris dixiſſe vocatis
Ad lectum : Poſtquàm te talos Aule, nucéſque
Ferre ſinu laxo, donare, & ludere vidi,
Te Tiberi numerare, cavis abſcondere triſtem ;
Extimui, ne vos ageret veſania diſcors ;
Tu Nomentanum, tu ne ſequerere Cicutam.
Quarè per Divos oratus uterque Penates,
Tu cave ne minuas ; tu ne majus facias, id,
Quod ſatis eſſe putat pater, & natura coercet.
Præterea ne vos titillet gloria, jure-
Iurando obſtringam ambo : uter ædilis fuerit, vel
Veſtrûm prætor ; is inteſtabilis, & ſacer eſto.
In cicere, atque fabâ, bona tu perdáſque lupinis,
Latus ut in circo ſpatiere, aut æneus ut ſtes,
Nudus agris, nudus nummis inſane paternis ?
Scilicet ut plauſus quos fert Agrippa, feras tu,
Aſtuta ingenuum vulpes imitata leonem ?
Ne quis humaſſe velit Ajacem Atreida vetas? cur ?
Rex ſum. nil ultrà quæro plebeius. & æquam
Rem imperito ; ac, ſi cui videor non juſtus, inulto
Dicere, quæ ſentit, permitto. maxime Regum,
Dî tibi dent captâ claſſem deducere Trojâ ;
Ergò conſulere, & mox reſpondere licebit ?
Conſule. cur Ajax heros ab Achille ſecundus
Putreſcit, toties ſervatis clarus Achivis,
Gaudeat vt populus Priami, Priamúſque inhumato
Per quem tot juvenes patrio caruêre ſepulchro ?
Mille ovium inſanus morti dedit; inclytũ Vlyſſem,
Et Menelaum unà mecum ſe occidere clamans.
Tu cùm pro vitulâ ſtatuis dulcem Aulide natam
Ante aras, ſpargíſque molâ caput improbe ſalſâ,
Rectum ani[illegible] quorſum? inſanus quid enim

Fecit,

Fecit, cùm ſtravit ferro pecus ? abſtinuit vim
Vxore & nato, mala multa precatus Atridis ;
Non ille aut Teucrum, aut ipſum violavit Vlyſſe
Verùm ego, ut hærentes adverſo littore naves
Eriperem, prudens placavi ſanguine Divos.
Nempe tuo furioſe. meo, ſed non furioſus.
Qui ſpecies alias veri ſcelerîſque tumultu
Permiſtas capiet, commotus habebitur, atque
Stultitiâne erret, nihilùm diſtabit, an irâ.
Ajax immeritos dum occîdit, deſipit, agnos ?
Cùm prudens ſcelus ob titulos admittis inanes,
Stas animo? & purũ eſt vitio tibi, cùm tumidum e
Si quis lecticâ nitidam geſtare amet agnam, (co
Huic veſtem, ut natæ, paret ancillam, paret aurum
Rufam, aut puſillam appellet, fortíque marito
Deſtinet uxorem ; interdicto huic omne adimat ju
Prætor, & ad ſanos abeat tutela propinquos.
Quòd ſi quis natam pro mutâ devovet agnâ,
Integer eſt animi ? ne dixeris. ergò ubi prava
Stultitia, hîc ſumma eſt inſania. qui ſceleratus,
Et furioſus erit. quem cepit vitrea fama,
Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc age luxuriã, & Nomentanum arripe mecum,
Vincit enim ſtultos ratio inſanire nepotes.
Hic ſimul accepit patrimonî mille talenta,
Edicit, piſcator uti, pomarius, auceps,
Vnguentarius, ac Tuſci turba impia vici,
Cum ſcurris fartor, cum Velabro omne macellum,
Manè domum veniant. quid tum? venêre frequentes
Verba facit leno. Quidquid mihi, quidquid & horu
Cuique domi eſt, id crede tuum, & vel nunc pete,
vel cras.
Accipe, quid contra juvenis reſponderit æquus,
In nive Lucanâ dormis ocreatus, ut aprum
Cœnem ego. tu piſces hiberno ex æquore vellis ;
Segnis ego, indignus qui tantum poſſideam. aufer,
Sume tibi decies tibi tantundem, tibi triplex,
Vnde uxor mediâ currat de nocte vocata.
Filius Æſopi, detractam ex aure Metellæ,
Scilicet ut decies ſolidum exſorberet, aceto
Diluit inſignem baccam, quî ſanior, ac ſi
Illud idem in rapidum flumen, jaceretve cloacam
Quincti progenies Arrî, par nobile fratrum,
Nequitiâ, & nugis, pravorum & amore gemellum,
Luſcinias ſoliti impenſo prandêre coëmptas,
Quorſum abeant ſani ? cretâ, an carbone notandi
Ædificare caſas, ploſtello adjungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longâ,

quem delectet barbatum ; amentia verſet.
puerilius his ratio eſſe evincet amare ;
Nec quidquam differre, utrúmne in pulvere, trimus
Quale priùs, ludas opus, an meretricis amore
Sollicitus plores : quæro, faciáſne, quod olim
Mutatus Polemon ; ponas inſignia morbi,
Faſciolas, cubital, focalia ; potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpſiſſe coronas,
Poſtquàm eſt impranſi correptus voce magiſtri.
Porrigis irato puero cùm poma, recuſat :
Sume Catelle : negat. ſi non des ; optat. amator
Excluſus qui diſtat, agit ubi ſecum, eat, an non,
Quò rediturus erat non arceſſitus, & hæret
Inviſis foribus ? nec nunc, cùm me vocet ultrò,
Accedam ? an potiùs mediter finire dolores ?
Excluſit : revocat. redeam? non, ſi obſecret. ecce
Servus non paullò ſapientior. ô here, quæ res
Nec modũ habet, neq; conſilium, ratione modòque
Tractari non vult. in amore hæc ſunt mala: bellum,
Pax rurſum. hæc ſi quis tempeſtatis propè ritu
Mobilia, & cæcâ fluitantia ſorte, laboret
Reddere certa ; ſibi nihilo plus explicet, ac ſi
Inſanire paret certâ ratione, modóque.
Quid, cùm Picenis excerpens ſemina pomis
Gaudes, ſi cameram percuſti fortè, penes te es ?
Quid, cùm balba feris annoſo verba palato,
Ædificante caſas quî ſanior ? adde cruorem
Stultitiæ, atque ignem gladio ſcrutare. modò, in-
Hellade percuſsâ Marius cùm præcipitat ſe, (quam,
Cerritus fuit : an commotæ crimine mentis
Abſolves hominem, & ſceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata vocabula rebus ?
Libertinus erat, qui circum compita ſiccus
Lautis manè ſenex manibus currebat, & unum
Quiddam magnum addens, unum me ſurpite morti
Dîs etenim facile eſt, orabat : ſanus utriſque
Auribus, atque oculis ; mentem niſi litigioſus
Exciperet dominus, cùm venderet. hoc quoq; vul-
Chryſippus ponit fœcundâ in gente Menenî. (gus
Iupiter, ingentes qui das adimiſque dolores,
Mater ait pueri menſes jam quinque cubantis,
Frigida ſi puerum quartana reliquerit ; illo
Manè die, quo tu indicis jejunia, nudus
In Tiberi ſtabit. caſus, medicúſve levarit
Ægrum ex præcipiti, mater delira necabit
In gelidâ fixum ripâ, febrímque reducet.
Quóne malo mentem concuſſa ? timore Deorum.
Hæc mihi Stertinius ſapientûm octavus, amico

Arma dedit, poſthac ne compellarer inultus.
Dixerit inſanum qui me ; totidem audiet, atque
Reſpicere ignoto diſcet pendentia tergo.
Stoice, poſt damnum ſic vendas omnia pluris ;
Quâ me ſtultitiâ (quoniam non eſt genus unum)
Inſanire putas ? ego nam videor mihi ſanus.
Quid, caput abſciſſum demens cùm portat Agave
Gnati infelicis, ſibi tum furioſa videtur ?
Stultum me fateor (liceat concedere veris)
Atque etiam inſanum: tantum hoc ediſſere,quo me
Ægrotare putes animi vitio. accipe : Primum
Ædificas, hoc eſt, longos imitaris ; ab imo
Ad ſummum totus moduli bipedalis, & idem
Corpore majorem rides Turbonis in armis
Spiritum, & inceſſum : qui ridiculus minùs illo?
An quodcunque facit Mæcenas,te quoq; verum eſt
Tantò diſſimilem, & tantò certare minorem ?
Abſentis ranæ pullis vituli pede preſſis,
Vnus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
Bellua cognatos eliſerit. illa rogare,
Quantáne. num tandē,ſe inflans, ſic magna fuiſſet,
Major dimidio. num tanto? cùm magis, atque
Se magis inflaret ; non, ſi te ruperis, inquit,
Par eris. hæc à te non multùm abludit imago.
Adde poemata nunc : hoc eſt, oleum adde camino,
Quæ ſi quis ſanus fecit, ſanus facis & tu ?
Non dico horrendam rabiem. jam deſine. cultum
Majorem cenſu.teneas Damaſippe tuis te.
Mille puellarum,puerorum mille furores.
O major tandem parcas inſane minori.

SATYRA IV.

Epicureorum culinaria præcepta irridet.

VNde? & quò Catius?non eſt mihi tēpus, aventi
Ponere ſigna novis præceptis: qualia vincunt
Pythagoran, Anytíque reum, doctúmque Platona.
Peccatum fateor, cùm te ſic tempore lævo
Interpellarim : ſed des veniam bonus, oro.
Quòd ſi interciderit tibi nūc aliquid; repetes mox,
Sive eſt naturæ hoc, ſive artis, mirus utroque.
Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem,
Vtpote res tenues, tenui ſermone peractas,
Ede hominis nomen:ſimul an Romanus,an hoſpes,
Ipſa memor præcepta canam : celabitur auctor.
Longa quibus facies ovis erit. illa memento,
Vt ſucci melioris, & ut magis alba rotundis
Ponere: námque marem cohibent calloſa vitellum,

Caule

Caule ſuburbano, qui ſiccis crevit in agris,
Dulcior. irriguo nihil eſt elutius horto.
Si veſpertinus ſubitò te oppreſſerit hoſpes,
Ne gallina malùm reſponſet dura palato,
Doctus eris vivam miſto merſare Falerno ;
Hoc teneram faciet. pratenſibus optima fungis
Natura eſt : aliis malè creditur. ille ſalubres
Æſtates peraget, qui nigris prandia moris
Finiet, ante gravem quæ legerit arbore ſolem.
Aufidius forti miſcebat mella falerno.
Mendosè : quoniam vacuis committere venis
Nil, niſi lene decet. leni præcordia mulſo
Prolueris meliùs.ſi dura morabitur alvus :
Mitulus, & viles pellent obſtantia conchæ.
Et lapathi brevis herba, ſed albo non ſine Coo.
Lubrica naſcentes implent conchylia Lunæ.
Sed non omne mare eſt generoſæ fertile teſtæ.
Murice Bajano melior Lucrina peloris ;
Oſtrea Circæis, Miſeno oriuntur echini,
Pectinibus patulis jactat ſe molle Tarentum.
Nec ſibi cœnarum quivis temerè arroget artem,
Non priùs exactâ tenui ratione ſaporum.
Nec ſatis eſt carâ piſces avertere menſâ,
Ignarum quibus eſt jus aptius, & quibus aſſis
Languidus in cubitum jam ſe conviva reponet.
Vmber, & ilignâ nutritus glande rotundas
Curvet aper lances carnem vitantis inertem.
Nam Laurens malus eſt,ulvis,& arundine pinguis,
Vinea ſummittit capreas non ſemper edules.
Fœcundi leporis ſapiens ſectabitur armos.
Piſcibus, atque avibus, quæ natura, & foret ætas,
Ante meum nulli patuit quæſita palatum. (mit.
Sunt,quorum ingenium, nova tantùm cruſtula pro-
Nequaquam ſatis in re unâ conſumere curam.
Vt ſi quis ſolum hoc, mala ne ſint vina, laboret,
Quali perfundat piſces ſecurus olivo.
Maſſica ſi cœlo ſupponas vina ſereno ;
Nocturnâ, ſi quid craſſi eſt, tenuabitur aurâ,
Et decedet odor nervis inimicus ; at illa
Integrum perdunt lino vitiata ſaporem.
Surrentina vafer qui miſcet fæce Falernâ
Vina, columbino limum benè colligit ovo :
Quatenus ima petit volvens aliena vitellus,
Toſtis marcentem ſquillis recreabis, & Afrâ
Potorem cochleâ : nam lactuca innatat acri
Poſt vinum ſtomacho. pernâ magis,ac magis hillis
Flagitat in morſus refici : quin omnia malit,
Quæcunque immundis fervent allata popinis.

I 5 Eſt

Eſt operæpretium duplicis pernoſcere juris
Naturam. ſimplex è dulci conſtat olivo,
Quod pingui miſcere mero, muriâque decebit,
Non aliâ quàm quâ Byzantia putruit orca.
Hoc ubi confuſum ſectis inferbuit herbis,
Corycióque croco ſparſum ſtetit; inſupèr adde
Preſſa Venafranæ quod bacca remiſit olivæ.
Picenis cedunt pomis Tiburtia ſucco:
Nam facie præſtant. Venucula convenit ollis.
Rectiùs Albanam fumo duraveris uvam.
Hanc ego cum malis, ego fœcem primus, & al
Primus & inveni piper album, cum ſale nigro
Incretum, puris circùm poſuiſſe catillis.
Immane eſt vitium, dare millia terna macello,
Anguſtóque vagos piſces urgere catino.
Magna movent ſtomacho faſtidia; ſeu puer un
Tractavit calicem manibus, dum furta ligurit:
Sive gravis veteri crateræ limus adhæſit.
Vilibus in ſcopis, in mappis, in ſcobe, quantus
Conſiſtit ſumptus? neglectis, flagitium ingens.
Ten' lapides varios lutulentâ radere palmâ,
Et Tyrias dare circum illota toralia veſtes;
Oblitum, quantò curam, ſumptúmque minorem
Hæc habeant, tantò reprendi juſtiùs illis,
Quæ niſi divitibus nequeunt contingere menſis?
Docte Cati, per amicitiam Divóſque rogatus,
Ducere me auditum, perges quocunque, memen
Nam quamvis referas memori mihi pectore cun
Non tamen interpres tantundem juveris. adde
Vultum, habitúmque hominis: quē tu vidiſſe be
Non magni pendis, quia contigit. at mihi cura
Non mediocris ineſt, fontes ut adire remotos,
Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ,

SATYRA V.

Avaros hæredipetas carpit.

HOc quoque Tireſia, præter narrata, petenti
Reſponde: quibus amiſſas reparare queam
Artibus atque modis. quid rides? jámne dol
Non ſatis eſt Ithacam revehi, patrióſque Penat
Aſpicere? ô nulli quidquam mentite, vides, ut
Nudus, inópſque domum redeam te vate: neq
Aut apotheca procis intacta eſt, aut pecus, atq
Et genus, & virtus, niſi cum re, vilior algâ eſt.
Quando pauperiem miſſis ambagibus horres;
Accipe quâ ratione queas diteſcere. Turdus,
Sive aliud privum dabitur tibi, devolet illuc,

Res ubi magna nitet domino ſene: dulcia poma,
Et quoſcumque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larem guſtet venerabilior Lare dives.
Qui quamvis perjurus erit, ſine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitivus; ne tamen illi
Tu comes exterior, ſi poſtulet, ire recuſes.
Vtne tegam ſpurco Damæ latus? haud ita Trojæ
Me geſſi, certans ſemper melioribus. ergo
Pauper eris, fortem hoc animum tolerare jubebo.
Et quondam majora tuli. tu protinus, unde
Divitias, ærîſque ruam, dic augur, acervos.
Dixi equidem, & dico. captes aſtutus ubique
Teſtamenta ſenum: neu, ſi vafer unus & alter
Inſidiatorem præroſo fugerit hamo,
Aut ſpem deponas, aut artem illuſus omittas.
Magna minórve foro ſi res certabitur olim,
Vivet uter locuples ſine gnatis, improbus ultrò
Qui meliorem audax vocet in jus, illius eſto
Defenſor. famâ civem, cauſſâque priorem
Sperne, domi ſi gnatus erit, fœcundáve conjux.
Quincte puta, aut Publi (gaudent prenomine molles
Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum.
Ius anceps novi: cauſſas defendere poſſum.
Eripiet quivis oculos citiùs mihi, quàm te
Contemptũ caſſâ nuce pauperet. hæc mea cura eſt,
Ne quid tu perdas, neu ſis jocus. ire domum, atque
Pelliculam curare jube. ſis cognitor ipſe;
Perſta, atque obdura. ſeu rubra Canicula findet
Infantes ſtatuas; ſeu pingui tentus omaſo
Furius hybernas canâ nive conſpuet Alpes.
Nónne vides, aliquis cubito ſtantem prope tangens
Inquiet, ut patiens, ut amicis aptus, ut acer?
Plures annabunt thunni, & cetaria creſcent.
Si cui prætereà validus malè filius in re
Præclarâ ſublatus aletur, ne manifeſtum
Cælibis obſequium nudet te; leniter in ſpem
Arrepe officioſus, vt & ſcribare ſecundus
Hæres, &, ſi quis caſus puerum egerit Orco,
In vacuum venias, perrarò hæc alea fallit.
Qui-teſtamentum tradet tibi-cunque legendum,
Abnuere, & tabulas à te removere memento:
Sic tamen, ut limis rapias, quid prima ſecundo
Cera velit verſu: ſolus, multíſne cohæres,
Veloci percurre oculo, plerumque recoctus
Scriba ex quinqueviro corvum deludet hiantem;
Captatórque dabit riſus Naſica Corano.
Num furis? an prudens ludis me, obſcura canendo?
O Laertiade, quidquid dicam, aut erit, aut non:
Divinare

Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen iſta velit ſibi fabula, ſi licet, ede.
Tempore quo juvenis Parthis horrendus, ab alto
Demiſſum genus Æneâ, tellure, maríque
Magnus erit, forti nubet procera Corano
Filia Naſicæ, metuentis reddere ſoldum.
Tum gener hoc faciet: tabulas ſocero dabit, atque
Vt legat, orabit. multum Naſica negatas
Accipiet tandem, & tacitus leget. inveniétque
Nil ſibi legatum, præter plorare, ſuíſque,
Illud ad hæc jubeo: mulier ſi fortè doloſa,
Libertuſve ſenem delirum temperet, illis
Accedas ſocius: laudes, lauderis ut abſens,
Adjuvat hoc quoque: ſed vincit longè priùs, ipſum
Expugnare caput. ſcribet mala carmina vecors;
Laudato. ſcortator erit? cave te roget: ultro
Penelopen facilis potiori trade. putáſne,
Perduci poterit, tam frugi, támque pudica,
Quam nequiêre proci recto depellere curſu?
Venit enim magnum donandi parca juventus,
Nec tantum Veneris, quantum ſtudioſa culinæ.
Sic tibi Penelope frugi eſt: quæ ſi ſemel uno
De ſene guſtârit, tecum partita lucellum,
Vt canis, à corio numquam abſterrebitur uncto,
Me ſene, quod dicam, factum eſt. anus improba
Ex teſtamento ſic eſt elata: cadaver (Thebis
Vnctum oleo largo nudis humeris tulit hæres:
Scilicet elabi ſi poſſet mortua; credo,
Quod nimiùm inſtiterat viventi, cautus adito:
Neu deſis operæ, néve immoderatus abundes.
Difficilem & moroſum offendet garrulus. ultrò
Non etiam ſileas. Davus ſis comicus, atque
Stes capite obſtipo, multùm ſimilis metuenti.
Obſequio graſſare: mone, ſi increbruit aura,
Cautus uti velet carum caput: extrahe turbâ
Oppoſitis humeris: aurem ſubſtringe loquaci,
Importunus amat laudari? donec ohe jam.
Ad cœlum manibus ſublatis dixerit, urge, &
Creſcentem tumidis infla ſermonibus utrem.
Cùm te ſervitio longo, curâque levarit,
Et certùm vigilans, quartæ ſit partis Vlyſſes,
Audieris hæres: ergo nunc Dama ſodalis
Nuſquam eſt? unde mihi tam fortem, támque fidelem?
Sparge ſubinde, &, ſi paullùm potes, illachrymare.
Gaudia prodentem vultum celare. ſepulchrum
Commiſſum arbitrio ſine ſordibus exſtrue, funus
Egregiè factum laudet vicinia. ſi quis

Fortè cohæredum ſenior malè tuſſiet; huic tu
Dic, ex parte tuâ, ſeu fundi, ſive domus ſit
Emptor, gaudentem nummo te addicere. ſed me
Imperioſa trahit Proſerpina. vive, valéque.

SATYRA VI.

Mediocris fortunæ commoda.

HOc erat in votis: modus agri non ita magnus;
Hortus ubi, & tecto vicinus jugis aquæ fons;
Et paullum ſylvæ ſuper his foret. auctius, atq;
Dî meliùs fecêre. benè eſt. nihil ampliùs oro,
Majâ nate, niſi ut propria hæc mihi munera faxis.
Si neque majorem feci ratione malâ rem,
Nec ſum facturus vitio culpâve minorem:
Si veneror ſtultus nihil horum; ô ſi angulus ille
Proximus accedat, qui nunc denormat agellum.
O ſi urnam argenti Fors quâ mihi monſtret: ut illi,
Theſauro invento, qui mercenarius agrum
Illum ipſum mercatus aravit, dives amico (oro,
Hercule! ſi quod adeſt, gratum juvat: hac prece te
Pingue pecus domino facias, & cætera, præter
Ingenium: útque ſoles, cuſtos mihi maximus adſis.
Ergo ubi me in montes, & in arcē ex urbe removi,
Quid priùs illuſtrem Satyris, Muſâque pedeſtri.
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Auſter,
Autumnúſque gravis, Libitinæ quæſtus acerbæ.
Matutine pater, ſeu Iane libentiùs audis,
Vnde homines operum primos, vitæque labores
Inſtituunt, ſic Dîs placitum, tu carminis eſto
Principium. Romæ ſponſorem me rapis: eia,
Ne prior officio quiſquam reſpondeat, urge:
Sive Aquilo radit terras, ſeu bruma nivalem
Interiore diem gyro trahit, ire neceſſe eſt.
Poſtmodò, quod mî obſit, clarè, certúmque locuto,
Luctandum in turbâ: facienda injuria tardis.
Quid vis inſane, & quas res agis? improbus urget
Iratis precibus. tu pulſes omne, quod obſtat,
Ad Mæcenatem memori ſi mente recurras.
Hoc juvat, & melli eſt: non mentiar. at ſimul atras
Ventum eſt Eſquilias, aliena negotia centum
Per caput, & circa ſaliunt latus, ante ſecundam
Roſcius orabat ſibi adeſſes ad Puteal cras.
De re communi ſcribæ magnâ, atque novâ te
Orabant, hodiè meminiſſes Quincte reverti.
Imprimat his cura Mæcenas ſigna tabellis.
Dixeris, experiar; ſi vis, potes, addit, & inſtat.
Septimus octavo propior jam fugerit annus,

Ex

Ex quo Mæcenas me cœpit habere ſuorum
In numero : dumtaxat ad hoc, quem tollere r
Vellet, iter faciens, & cui concredere nugas
Hoc genus : hora quota eſt ? Thrax eſt Gallina
ro par ?
Matutina parum cautos jam frigora mordent,
Et, quæ rimoſâ benè deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus ſubjectior in diem & hor
Invidiæ. noſter ludos ſpectaverat unà,
Luſerat in campo, Fortunæ filius, omnes.
Frigidus à Roſtris manat per compita rumor.
Quicunque obvius eſt,me conſulit. ô bone (nam
Scire, Deos quoniam propiùs contingis, oportet)
Num quid de Dacis audiſti ? nil equidem. ut tu
Semper eris deriſor ? at omnes Dî exagitent me,
Si quidquam. quid ? militibus promiſſa, Triquet
Prædia Cæſar, an eſt Italâ tellure daturus?
Iurantem me ſcire nihil ; mirantur, vt vnum
Scilicet egregij mortalem, altíque ſilentî.
Perditur hæc inter miſero lux, non ſine votis,
O rus,quando ego te aſpiciam ? quandóque lice
Nunc veterū libris , nunc ſomno & inertibus ho
Ducere ſollicitæ jucunda oblivia vitæ ?
O quando faba Pythagoræ cognata, ſimúlque
Vncta ſatis pingui, ponentur oluſcula lardo ?
O noctes, cœnæque Deûm : quibus ipſe, meíque
Ante larem proprium veſcor , vernáſque procace
Paſco libatis dapibus. prout cuique libido eſt,
Siccat inæquales calices conviva, ſolutus
Legibus inſanis : ſeu quis capit acria fortis
Pocula, ſeu modicis humeſcit lætiùs. ergo
Sermo oritur, non de villis domibúſve alienis,
Nec malè necne Lepos ſaltet:ſed quod magis ad no
Pertinet, & neſcire malum eſt,agitamus: Vtrúm
Divitiis homines, an ſint virtute beati :
Quídve ad amicitias, uſus, rectúmve trahat nos :
Et quæ ſit natura boni, ſummúmque quid eius.
Cervius hæc inter vicinus garrit aniles
Ex re fabellas. nam ſi quis laudat Arellî
Sollicitas ignarus opes, ſic incipit : Olim
Ruſticus urbanum murem mus paupere fertur
Accepiſſe cavo, veterem vetus hoſpes amicum ;
Aſper, & attentus quæſitis, ut tamen arctum
Solveret hoſpitiis animum. quid multa ? neque
Sepoſiti ciceris, nec longæ invidit avenæ :
Aridum & ore ferens acinum, ſemeſáque lardi
Fruſta dedit, cupiens variâ faſtidia cœnâ
Vincere, tangentis malè ſingula dente ſuperbo

Cùm pater ipſe domus, paleâ porrectus in hornâ,
Eſſet ador loliúmque, dapis meliora relinquens.
Tandem urbanus ad hunc, Quid te juvat, inquit,
amice,
Prærupti nemoris patientem vivere dorſo ?
Vis tu homines urbémque feris præponere ſylvis ?
Carpe viam, mihi crede, comes: terreſtria quando
Mortales animas vivunt ſortita, neque ulla eſt
Aut magno, aut parvo lethi fuga. quò, bone, circà,
Dum licet, in rebus jucundis vive beatus,
Vive memor, quàm ſis ævi brevis. hæc ubi dicta
Agreſtem pepulêre : domo levis exſilit. inde
Ambo propoſitum peragunt iter, urbis aventes
Mœnia nocturni ſubrepere. jámque tenebat
Nox medium cœli ſpatium, cùm ponit uterque
In locuplete domo veſtigia : rubro ubi cocco
Tincta ſuper lectos canderet veſtis eburnos,
Multáque de magnâ ſupereſſent fercula cœnâ,
Quæ procul exſtructis inerant heſterna caniſtris.
Ergo ubi purpureâ porrectum in veſte locavit
Agreſtem ; veluti ſuccinctus curſitat hoſpes,
Continuátque dapes, nec non vernaliter ipſis
Fungitur officiis, prælambens omne, quod affert.
Ille cubans gaudet mutatâ ſorte, boníſque
Rebus agit lætum convivam : cùm ſubitò ingens
Valvarum ſtrepitus lectis excuſſit utrumque.
Currere per totum pavidi conclave, magíſque
Exanimes trepidare ; ſimul domus alta Moloſſis
Perſonuit canibus. tum ruſticus ; Haud mihi vitâ
Eſt opus hac, ait ; & valeas. me ſylva, cavúſque
Tutus ab inſidiis tenui ſolabitur ervo.

SATYRA VII.

Servus heri vitia reprehendit.

IAmdudum auſculto,& cupiens tibi dicere ſervus
Pauca , reformido. Davúſne ? ita , Davus ; ami-
cum (eſt,
Mancipium domino, & frugi , quod ſit ſatis : hoc
Vt vitale putes. age, libertate Decembri,
Quando ita majores voluerunt, utere : narra.
Pars hominum vitiis gaudet conſtanter, & urget
Propoſitū : pars multa natat,modò recta capeſſens,
Interdum pravis obnoxia. ſæpè notatus
Cum tribus annellis, modò lævâ Priſcus inani,
Vixit inæqualis, clavum ut mutaret in horas :
Ædibus ex magnis ſubitò ſe conderet, vnde
Mundior exiret vix libertinus honeſtè.

Iam

Iam mœchus Romæ, jam mallet doctus Athe
Vivere, Vertumnis, quotquot ſunt, natus ini
Scurra Volanerius, poſtquàm illi juſta chiragr
Contudit articulos; qui pro ſe tolleret, atque
Mitteret in pyrgum talos, mercede diurnâ
Conductum pavit. quantò conſtantior idem
In vitiis, tantò leviùs miſer. ac prior ille,
Qui jam contento, jam laxo fune laborat.
Non dices hodiè, quorſum hæc tam putida tend
Furcifer? ad te, inquam. quo pacto peſſime? lau
Fortunam, & mores antiquæ plebis; & idem,
Si quis ad illa Deus ſubitò te agat, uſquè recu
Aut quia non ſentis, quòd clamas, rectius eſſe
Aut quia non firmus rectum defendis, & hære
Nequicquam cœno cupiens evellere plantam.
Romæ rus optas: abſentem ruſticus urbem
Tollis ad aſtra levis. ſi nuſquam es fortè vocat
Ad cœnam, laudas ſecurum olus, ac, velut uſq
Vinctus eas, ita te felicem dicis, amaſque;
Quòd nuſquam tibi ſit potandum: juſſerit ad ſe
Mæcenas ſerum ſub lumina prima venire
Convivam: nemon' oleum feret ocyùs? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore, fugiſque.
Milvius, & ſcurræ tibi non referenda precati
Diſcedunt. etenim fateor me dixerit ille
Duci ventre levem; naſum nidore ſupinor:
Imbecillus, iners, ſi quid vis, adde, popino.
Tu cùm ſis quod ego, & fortaſſis nequior, ultrò
Inſectère, velut melior, verbíſque decoris
Obvolvas vitium. quid, ſi me ſtultior ipſe
Quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
Me vultu terrere: manum, ſtomachúmque tene
Dum, quæ Criſpini docuit me janitor, edo.
Tu, cum projectis inſignibus, annulo equeſtri,
Romanóque habitu, prodis ex judice Dama
Turpis, odoratum caput obſcurante lacernâ,
Non es, quod ſimulas? metuens induceris, atque
Altercante libidinibus tremis oſſa pavore.
Quid refert, uri virgis, ferróque necari?
Auctoratus eas: an turpi clauſus in arcâ,
Quò te dimiſit peccati conſcia herilis
Contractum, genibus tangas caput? eſtne mari
Matronæ peccantis in ambos juſta poteſtas?
Ibis ſub furcam prudens, dominóque furenti
Committes rem omnem, & vitam, & cum corp
Evaſti. credo metues, doctúſque cavebis. (fam
Quæres, quando iterum paveas, iterúmque peri
Poſſis. ô toties ſervus quæ bellua ruptis

Cùm ſemel effugit, reddit ſe prava catenis?
Non ſum mœchus, ais. neque ego hercule fur, ubi
Prætereo ſapiens argentea. tolle periclum, (vaſa
Jam vaga proſiliet frenis natura remotis.
Tune mihi dominus, rerum imperiis, hominúmque
Tot, tantíſque minor, quem ter vindicta, quatérque
Impoſita haud umquam miſerâ formidine privet?
Adde ſuprà dictis, quod non leviùs valeat. nam
Sive vicarius eſt, qui ſervo paret, uti mos
Veſter ait, ſeu conſervus; tibi quid ſum ego? nempe
Tu, mihi quid imperitas, aliis ſervis miſer, atque
Duceris, ut nervis alienis mobile lignum.
Quiſnam igitur liber? ſapiens, ſibi qui imperioſus;
Quem neque pauperies, neq; mors, neq; vincula terr
Reſponſare cupidinibus, contemnere honores (ren
Fortis, & in ſeipſo totus teres, atque rotundus;
Externi ne quid valeat per leve morari.
In quem manca ruit ſemper fortuna. potéſne
Ex his, ut proprium quid noſcere? quinque talenta
Poſcit te mulier, vexat, foribúſque repulſum
Perfundit gelidâ. rurſus vocat. eripe turpi
Colla jugo. liber, liber ſum, dic age. non quis.
Urget enim dominus mentem non lenis, & acres
Subjectat laſſo ſtimulos, verſátque negantem.
Vel cum Pauſiacâ torpes inſane tabellâ,
Qui peccas minùs, atq; ego, cum Fulvî, Rutubæque
Aut Placideiani contento poplite miror
Prœlia rubricâ picta, aut carbone: velut ſi
Reverà pugnent, feriant, vitentque moventes
Arma viri. nequam, & ceſſator Davus: at ipſe
Subtilis veterum judex, & callidus audis.
Nil ego, ſi ducor libo fumante. tibi ingens
Virtus, atque animus cœnis reſponſat opimis.
Obſequium ventris mihi pernicioſus eſt. cur?
Tergo plector enim. qui tu impunitior, illa
Quæ parvo ſumi nequeunt, cùm opſonia captas?
Nempe inamareſcunt epulæ ſine fine petitæ,
Illuſique pedes vitioſum ferre recuſant
Corpus. an hic peccat, ſub noctem qui puer uvam
Furtivâ mutat ſtrigili? qui prædia vendit,
Nil ſervile gulæ parens habet? adde, quod idem
Non horam tecum eſſe potes: non otia rectè
Ponere: téque ipſum vitas fugitivus, & erro;
Jam vino quærens, jam ſomno fallere curam (cem.
Fruſtra. nam comes atra premit, ſequitúrq; fuga-
Unde mihi lapidē? quorſum eſt opus? unde ſagittas?
Aut inſanit homo, aut verſus facit. ocyùs hinc te
Ni rapis; accedes opera agro nona Sabino.

SATYRA VIII.

Naſidieni Epicurei cœnam ridet.

VT Naſidieni juvit te cœna beati?
Nam mihi quærenti convivam, dictus here
De medio potare die. ſic, ut mihi numqu
In vitâ fuerit meliùs. da, ſi grave non eſt,
Quæ prima iratum ventrem placaverit eſca,
In primis Lucanus aper, leni fuit Auſtro
Captus, ut aiebat cœnæ pater. acria circùm
Rapula, lactucæ, radices; qualia laſſum
Pervellunt ſtomachum; ſiſer, alec, fæcula Co
His ubi ſublatis, puer altè cinctus, acernam
Gauſape purpureo menſam perterſit, & alter
Sublegit quodcunque jaceret inutile, quódque
Poſſet cœnantes offendere; ut Attica virgo
Cum ſacris Cereris, procedit fuſcus Hydaſpes
Cæcuba vina ferens: Alcon, Chium, maris ex
Hîc herus, Albanum, Mæcenas, ſive Falernum
Te magis appoſitis delectat: habemus utrumq
Divitias miſeras. ſed queis cœnantibus unà,
Fundani, pulcrè fuerit tibi, noſſe laboro.
Summus ego, & prope me Viſcus Turinus, & in
Si memini, Varius: cum Servilio Balathrone
Vibidius; quos Mæcenas adduxerat umbras.
Nomentanus erat ſuper ipſum, Porcius infra
Ridiculus totas ſimul abſorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui, ſi quid fortè lateret,
Indice monſtraret digito. nam cætera turba,
Nos, inquam, cœnamus aves, conchylia, piſ
Longè diſſimilem noto celantia ſuccum:
Vt vel continuo patuit, cùm paſſeris, atque
Inguſtata mihi porrexerit ilia rhombi.
Poſt hoc me docuit melimela rubere, minore
Ad Lunam delecta. quid hoc interſit, ab ipſo
Audieris meliùs. tum Vibidius Balathroni,
Nos, niſi damnosè bibimus, moriemur inult
Et calices poſcunt majores. vertere pallor
Tum parochi faciem, nil ſic metuentis, ut acr
Potores: vel quòd maledicunt liberiùs; vel
Fervida quòd ſubtile exſurdant vina palatum.
Invertunt Aliphanis vinaria tota
Vibidius, Balathróque; ſecutis omnibus im
Convivæ lecti nihilùm nocuere lagenis.
Affertur ſquillas inter muræna natantes
In patinâ porrectâ. ſub hoc herus, hæc grav
quit,

Capta eſt; deterior poſt partum carne futura.
His miſtum jus eſt oleo, quod prima Venafri
Preſſit cella, garo de ſuccis piſcis Iberi,
Vino quinquenni, verùm citra mare nato,
Dum coquitur: cocto Chium ſic convenit, ut non
Hoc magis ullũ aliud: pipere albo, non ſine aceto,
Quod Methymnæam vitio mutaverat uvam.
Erucas virides, inulas ego primus amaras
Monſtravi incoquere: illutos Curtillus echinos,
Vt meliùs muriâ, quam teſta marina remittat.
Intereà ſuſpenſa graves aulæa ruinas
In patinam fecêre, trahentia pulveris atri,
Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
Nos majus veriti, poſtquam nihil eſſe pericli
Senſimus, erigimur. Rufus poſito capite, ut ſi
Filius immaturus obiſſet, flere. quis eſſet
Finis, ni ſapiens ſic Nomentanus amicum
Tolleret? heu Fortuna, quis eſt crudelior in nos
Te Deus? ut ſemper gaudes illudere rebus
Humanis! Varius mappâ compeſcere riſum
Vix poterat. Balathro ſuſpendens omnia naſo,
Hæc eſt conditio vivendi, aiebat: eóque
Reſponſura tuo numquam eſt par fama labori.
Tene, ut ego accipiar lautè, torquerier omni
Sollicitudine diſtrictum? ne panis aduſtus,
Ne malè conditum jus apponatur, ut omnes
Præcincti rectè pueri, comtíque miniſtrent?
Adde hos præterea caſus: aulæa ruant ſi
Vt modò: ſi patinam pede lapſus frangat agaſo.
Sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
Adverſæ nudare ſolent, celare ſecundæ.
Naſidienus ad hæc: tibi Dî, quæcunque preceris,
Commoda dent: ita vir bonus es, convivaq; comis.
Et ſoleas poſcit. tum in lecto quoque videres
Stridere ſecretâ diviſos aure ſuſurros.
Nullos his mallem ludos ſpectaſſe: ſed illa
Redde age, quæ dêinceps riſiſti. Vibidius dum
Quærit de pueris, num ſit quoque fracta lagena
Quod ſibi poſcenti non dentur pocula, dúmque
Ridetur fictis rerum Balathrone ſecundo;
Naſidiene redis mutatæ frontis, ut arte
Emendaturus fortunam. dêinde ſecuti
Mazonomo pueri magno diſcerpta ferentes
Membra gruis, ſparſi ſale multo, non ſine farre,
Pinguibus & ficis paſtum jecur anſeris albi,
Et leporum avulſos, vt multò ſuaviùs, armos,
Quàm ſi cum lumbis quis edit. tum pectore aduſto
Vidimus & merulas poni, & ſine clune palumbes;

Suaves res, ſi non cauſſas narraret earum, &
Naturas dominus: quem nos ſic fugimus ulti,
Vt nihil omnino guſtaremus: velut illis
Canidia afflaſſet, pejor ſerpentibus Afris.

Q. HORATII FLACC

EPISTOLARVM LIBER I.

AD MÆCENATEM. I.

Philoſophatur & hominum inconſtantia reprehendit.

Prima dicte mihi, ſummâ dicende Camœnâ,
Spectatum ſatis, & donatum jam rude quær
Mæcenas iterùm antiquo me includere ludo.
Non eadem eſt ætas, non mens. Vejanius, armi
Herculis ad poſtem fixis, latet abditus agro,
Ne populum extremâ toties exoret arenâ.
Eſt mihi purgatam crebrò qui perſonet aurem
Solve ſeneſcentem maturè ſanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
Nunc itaque & verſus, & cætera ludicra pono
Quid verum, atque decens, curo & rogo, & om
in hoc ſum:
Condo, & compono, quæ mox depromere poſſi
Ac ne fortè roges, quo me duce, quo lare tuter
Nullius addictus jurare in verba magiſtri,
Quo me cunque rapit tempeſtas, deferor hoſpe
Nunc agilis fio, & merſor civilibus undis,
Virtutis veræ cuſtos, rigidúſque ſatelles:
Nunc in Ariſtippi furtim præcepta relabor,
Et mihi res, non me rebus, ſubjungere conor.
Longa dies ut opus debentibus; ut piger annu
Pupillis, quos dura premit cuſtodia matrum
Sic mihi tarda fluunt, ingrataq; tempora, quæ
Conſiliúmque morantur agendi gnaviter id quo
Æquè pauperibus prodeſt, locupletibus æquè
Æquè neglectum pueris, ſenibúſque nocebit.
Reſtat, ut his ego me ipſe regam, ſoléq; elem

Non poſſis oculo quantum contendere Lynceus,
Non tamen idcircò contemnas lippus inungi:
Nec, quia deſperes invicti membra Glyconis,
Nodosâ corpus nolis prohibere chiragrâ.
Eſt quodam prodire tenus, ſi non datur ultrà.
Fervet avaritiâ, miſeróque Cupidine pectus?
Sunt verba, & voces, quibus hunc lenire dolorem
Poſſis: & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? ſunt certa piacula, quæ te
Ter purè lecto poterunt recreare libello.
Invidus, iracundus, iners, vinoſus, amator;
Nemo adeò ferus eſt, ut non miteſcere poſſit,
Si modò culturæ patientem commodet aurem.
Virtus eſt, vitium fugere; & ſapientia prima,
Stultitiâ caruiſſe. vides, quæ maxima credis
Eſſe mala, exiguum cenſum, turpémque repulſam,
Quanto devites animi, capitíſque labore.
Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per ſaxa, per ignes.
Ne cures ea, quæ ſtultè miraris, & optas,
Diſcere, & audire, & meliori credere non vis?
Quis circum pagos, & circum compita pugnax,
Magna coronari contemnat Olympia, cui ſpes,
Cui ſit conditio dulcis ſine pulvere palmæ?
Vilius argentum eſt auro, virtutibus aurum.
O cives, cives, quærenda pecunia primum eſt;
Virtus poſt nummos. hæc Ianus ſummus ab imo
Perdocet: hæc recinunt juvenes dictata ſeneſque,
Lævo ſuſpenſi loculos tabulámque lacerto.
Si quadringentis ſex ſeptem millia deſunt,
Eſt animus tibi, ſunt mores, & lingua, fideſque;
Plebs eris. at pueri ludentes, Rex eris, aiunt,
Si rectè facies. Hic murus aëneus eſto,
Nil conſcire ſibi, nullâ palleſcere culpâ.
Roſcia, dic ſodes, melior lex, an puerorum
Nænia, quæ regnum rectè facientibus offert,
Et maribus Curiis, & decantata Camillis?
Iſne tibi meliùs ſuadet, qui ut rem facias, rem
Si poſſis rectè: ſi non, quocunque modo rem:
Vt propiùs ſpectes lachrymoſa poëmata Puppî:
An qui fortunæ te reſponſare ſuperbæ
Liberum, & erectum præſens hortatur, & optat?
Quod ſi me populus Romanus fortè roget, cur
Non, ut porticibus, ſic judiciis fruar iiſdem,
Nec ſequar aut fugiam, quæ diligit ipſe, vel odit:
Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Reſpondit, referam: quia me veſtigia terrent,
Omnia te adverſum ſpectantia, nulla retrorſum.

Bellua multorum es capitum. nam quid ſequar, aut quem?
Pars hominum geſtit conducere publica: ſunt qui
Cruſtis & pomis viduas venentur avaras,
Excipiántque ſenes, quos in vivaria mittant.
Multis occulto creſcit res fœnore. verùm
Eſto aliis alios rebus ſtudiiſque teneri:
Iidem eadem poſſunt horam durare probantes?
Nullus in orbe ſinus Bajis prælucet amœnis,
Si dixit dives; lacus & mare ſentit amorem
Feſtinantis heri, cui ſi vitioſa lubido
Fecerit auſpicium: cras ferramenta Teanum
Tolletis fabri. lectus genialis in aulâ eſt?
Nil ait eſſe prius, melius nil cælibe vitâ.
Si non eſt, jurat benè ſolis eſſe maritis.
Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride. mutat cœnacula, lectos,
Balnea, tonſores: conducto navigio æquè
Nauſeat ac locuples, quem ducit priva triremis.
Si curtatus inæquali tonſore capillos
Occurri, rides: ſi fortè ſubucula pexæ
Trita ſubeſt tunicæ, vel ſi toga diſſidet impar;
Rides. quid, mea cum pugnat ſententia ſecum?
Quod petiit, ſpernit: repetit, quod nuper omiſit?
Æſtuat, & vitæ diſconvenit ordine toto:
Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis.
Inſanire putas ſolennia me, neque rides,
Nec medici credis, nec curatoris egere
A prætore dati, rerum tutela mearum
Cùm ſis, & pravè ſectum ſtomacheris ob unguem
De te pendentis, te reſpicientis amici.
Ad ſummam, ſapiens uno minor eſt Iove, dives,
Liber, honoratus, pulcher, Rex denique Regum,
Præcipuè ſanus, niſi cum pituita moleſta eſt.

AD LOLLIVM. II.

Quid rectum ſit & honeſtum.

TRojani belli ſcriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romæ, Præneſte relegi:
Qui, quid ſit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
Pleniùs, ac meliùs Chryſippo, & Crantore dicit.
Cur ita crediderim, niſi quid te detinet, audi.
Fabula, quâ Paridis propter narratur amorem
Græcia Barbariæ lento colliſa duello,
Stultorum regum, & populorum continet æſtus.
Antenor cenſet belli præcidere cauſſam.

Quid Paris? ut ſalvus regnet, vivátque beatus,
Cogi poſſe negat. Neſtor componere lites
Inter Peleiden feſtinat, & inter Atreiden.
Hunc amor; ira quidem communiter urit utrumq;
Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi.
Seditione, dolis, ſcelere, atque libidine, & irâ,
Iliacos intra muros peccatur, & extra.
Rurſus quid virtus, & quid ſapientia poſſit,
Vtile propoſuit nobis exemplar Vlyſſem:
Qui domitor Trojæ, multorum providus urbes,
Et mores hominum inſpexit, latúmque per æquor,
Dum ſibi, dum ſociis reditum parat, aſpera multa
Pertulit, adverſis rerum immerſabilis undis.
Sirenum voces, & Circes pocula noſti:
Quæ ſi cum ſociis ſtultus, cupidúſque bibiſſet,
Sub dominâ meretrice fuiſſet turpis, & excors,
Vixiſſet canis immundus, vel amica luto ſus.
Nos numerus ſumus, & fruges conſumere nati;
Sponſi Penelopes, nebulones, Alcinoíque
In cute curandâ plùs æquo operata juventus:
Cùi pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad ſtrepitum citharæ ceſſatum ducere curam.
Vt jugulent homines, ſurgunt de nocte latrones;
Vt teipſum ſerves, non expergiſceris. atqui
Si noles ſanus, curres hydropicus, &, ni
Poſces ante diem librum cum lumine, ſi non
Intendes animum ſtudiis, & rebus honeſtis;
Invidiâ, vel amore vigil torquebere. nam cur,
Quæ lædunt oculos, feſtinas demere; ſi quid
Eſt animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit habet. ſapere aude:
Incipe. vivendi qui rectè prorogat horam,
Ruſticus exſpectat dum defluat amnis: at ille
Labitur, & labetur in omne volubilis ævum.
Quæritur argentum, pueríſque beata creandis
Vxor, & incultæ pacantur vomere ſylvæ.
Quod ſatis eſt, cùi contingit, nihil amplius optet.
Non domus, & fundus, non æris acervus, & auri
Ægroto domini deduxit corpore febres,
Non animo curas. valeat poſſeſſor oportet,
Si comportatis rebus benè cogitat uti.
Qui cupit aut metuit, juvat illũ ſic domus, aut res,
Vt lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas citharæ collectâ ſorde dolentes.
Sincerum eſt niſi vas, quodcunque infundis, aceſcit.
Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.
Semper avarus eget: certum voto pete finem.
Invidus alterius macreſcit rebus opimis.

Invidiâ Siculi non invenêre tyranni
Majus tormentum. Qui non moderabitur iræ,
Infectum volet eſſe, dolor quod ſuaſerit, & mens,
Dum pœnas odio per vim feſtinat inulto.
Ira furor brevis eſt. animum rege: qui niſi paret,
Imperat: hunc frænis, hunc tu compeſce catenâ.
Fingit equum tenerâ docilem cervice, magiſter
Ire viam, quam monſtrat eques: venaticus, ex quo
Tempore cervinam pellem latravit in aulâ,
Militat in ſylvis catulus. nunc adbibe puro
Pectore verba puer, nunc te melioribus offer.
Quo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorem
Teſta diu. Quod ſi ceſſas, aut ſtrenuus anteis,
Nec tardum opperior, nec præcedentibus inſto.

AD IVLIVM FLORVM. III.

Hortatur ad ſtudia, & amicitiam cum fratre.

IVLI Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Auguſti privignus, ſcire laboro.
Thracáne vos, Hebrúſq; nivali compede vinctus,
An freta vicinas inter currentia turres,
An pingues Aſiæ campi, colléſque morantur?
Quid ſtudioſa cohors operũ ſtruit? hæc quoq; curo.
Quis ſibi res geſtas Auguſti ſcribere ſumit?
Bella quis & paces longum diffundit in ævum?
Quid Titius, Romana brevi venturus in ora,
Pindarici fontis qui non expalluit hauſtus,
Faſtidire lacus, & rivos auſus apertos;
Vt valet? ut meminit noſtri? fidibúſne Latinis
Thebanos aptare modos ſtudet auſpice Muſâ;
An tragicâ deſævit, & ampullatur in arte?
Quid mihi Celſus agit? monitus, multúmque monendus,
Privatas ut quærat opes, & tangere vitet
Scripta, Palatinus quæcunque recepit Apollo,
Ne ſi fortè ſuas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula riſum;
Furtivis nudata coloribus. ipſe quid audes?
Quæ circumvolitas agilis thyma? non tibi parvum
Ingenium, non incultum eſt, nec turpiter hirtum,
Seu linguam cauſſis acuis, ſeu civica jura
Reſpondere paras, ſeu condis amabile carmen;
Prima feres hederæ victricis præmia. quòd ſi
Frigidà curarum fomenta relinquere poſſes;
Quò te cœleſtis ſapientia duceret, ires,

Hoc

Hoc opus, hoc ſtudium parvi properemus & ampli,
Si patriæ volumus, ſi nobis vivere cari.
Debes hoc etiam reſcribere, ſi tibi curæ,
Quantæ conveniat, Munatius; an malè ſartâ
Gratia nequicquam coit, & reſcinditur? at vos
Seu calidus ſanguis, ſeu rerum inſcitia vexat
Indomitâ cervice feros; ubicunque locorum
Vivitis, indigui fraternum rumpere fœdus,
Paſcitur in veſtrum reditum votiva juvenca.

AD ALBIVM TIBVLLVM. IV.

Quærit quid agat.

ALbi, noſtrorum Sermonum candide judex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedanâ?
Scribere quod Caſſi Parmẽſis opuſcula vincat,
An tacitum ſylvas inter reptare ſalubres,
Curantem quidquid dignum ſapiente, bonóque eſt?
Non tu corpus eras ſine pectore. Dî tibi formam,
Dî tibi divitias dederunt, artémque fruendi.
Quid voveat dulci nutricula majus alumno,
Quàm ſapere, & fari ut poſſit, quæ ſentiat, & cui
Gratia, fama, valetudo contingat abundè,
Et mundus victus, non deficiente crumenâ?
Inter ſpem, curámque, timores inter, & iras
Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum.
Grata ſuperveniet, quæ non ſperabitur, hora.
Me pinguem, & nitidum benè curatâ cute viſes,
Cùm ridere voles Epicuri de grege porcum.

AD TORQVATVM. V.

Ad cœnam inuitat.

SI potes archaicis conviva recumbere lectis,
Nec modicâ cœnare times olus omne patellâ,
Supremo te ſole domi Torquate manebo.
Vina bibes iterùm Tauro diffuſa, paluſtres
Inter Minturnas, Sinueſſanúmque Petrinum.
Sin melius quid habes, arceſſe, vel imperium fer.
Iamdudum ſplendet focus, & tibi munda ſupellex.
Mitte leves ſpes, & certamina divitiarum,
Et Moſchi cauſſam. cras nato Cæſare feſtus
Dat veniam, ſomnúmque dies. impunè licebit
Æſtivam ſermone benigno tendere noctem.
Quo mihi fortunâ, ſi non conceditur uti?
Parcus ob hæredis curam, nimiúmque ſeverus;
Aſſidet inſano. potare, & ſpargere flores

Inci-

Incipiam : patiárque vel inconſultus haberi.
Quid non ebrietas deſignat ? operta recludit,
Spes jubet eſſe ratas : in prœlia trudit inermem :
Sollicitis animis onus eximit : addocet artes.
Fœcundi calices quem non fecêre diſertum?
Contractâ quem non in paupertate ſolutum ?
Hæc ego procurare & idoneus imperor, & non
Invitus : ne turpe toral, ne ſordida mappa
Corruget nares : ne non & cantharus & lanx
Oſtendat tibi te : ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras eliminet : ut coëat par,
Iungatúrque pari. Brutum tibi, Septimiúmque,
Et niſi cœna prior, potiórque puella Sabinum
Detinet, aſſumam. locus eſt & pluribus umbris :
Sed nimis arcta premunt olidæ convivia capræ.
Tu, quotus eſſe velis, reſcribe : & rebus omiſſis,
Atria ſervantem poſtico falle clientem.

AD NVMICIVM. VI.

In quo ſita ſit beatitudo.

NIl admirari prope res eſt una Numici,
Soláque, quæ poſſit facere, & ſervare beatum.
Hunc ſolem, & ſtellas, & decedentia certis
Tempora momentis, ſunt qui formidine nullâ
Imbuti ſpectent. quid cenſes munera terræ ?
Quid maris extremos Arabas ditantis, & Indos ?
Ludicra quid, plauſus, & amici dona Quiritis,
Quo ſpectanda modo, quo ſenſu credis, & ore ?
Qui timet his adverſa, ferè miratur eodem,
Quo cupiens, pacto. pavor eſt utrique moleſtus.
Improviſa ſimul ſpecies exterret utrumque.
Gaudeat, an doleat, cupiat, metuátve, quid ad rem,
Si, quidquid vidit melius, pejúſve ſuâ ſpe,
Defixis oculis, animóque & corpore torpet ?
Inſani ſapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltrà, quàm ſatis eſt, virtutem ſi petat ipſam.
I nunc : argentum, & marmor vetus, æráq; & artes
Suſpice : cum gemmis Tyrios mirare colores.
Gaude, quod ſpectant oculi te mille loquentem :
Gnavus manè forum, & veſpertinus pete tectum ;
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mutius ; indignum, quod ſit pejoribus ortus.
Hic tibi ſit potiùs, quàm tu mirabilis illi.
Quidquid ſub terrâ eſt, in apricum proferet ætas ;
Defodiet, condétque nitentia. cùm benè notum
Porticus Agrippæ, & via te conſpexerit Appî,
Ire tamen reſtat, Numa quò devenit & Ancus.

Si la-

Si latus, aut renes morbo tentantur acuto,
Quære fugam morbi. vis rectè vivere ? quis non ?
Si virtus hoc una poteſt dare, fortis omiſſis
Hoc age deliciis. virtutem verba putas, ut
Lucum ligna ? cave ne portus occupet alter,
Ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas.
Mille talenta rotundentur, totidem altera : porro
Tertia ſuccedant, & quæ pars quadret acervum.
Scilicet uxorem cum dote, fidémque & amicos,
Et genus & formam regina Pecunia donat :
Ac benè nummatum decorat Suadela, Venúſque.
Mancipiis locuples, eget æris Cappadocum rex.
Ne fueris hic tu. chlamydes Lucullus, ut aiunt,
Si poſſet centum ſcenæ præbere rogatus ;
Qui poſſum tot? ait : tamē & querā, & quot habebo,
Mittam. poſt paullò ſcribit, ſibi millia quinque
Eſſe domi chlamydum : partem, vel tolleret omnes.
Exilis domus eſt, ubi non & multa ſuperſunt,
Et dominum fallunt, & proſunt furibus. ergò
Si res ſola poteſt facere, & ſervare beatum ;
Hoc primus repetas opus, hoc poſtremus omittas.
Si fortunatum ſpecies, & gratia præſtat,
Mercemur ſervum, qui dictet nomina, lævum
Qui fodiat latus, & cogat trans pondera dextram
Porrigere. hic multùm in Fabiâ valet, ille Velinâ ;
Cuilibet hic faſces dabit, eripiétque curule,
Cui volet, importunus ebur. frater, pater, adde :
Vt cuique eſt ætas, ita quémque facetus adopta.
Si benè qui cœnat, benè vivit ; lucet : eamus,
Quò ducit gula : piſcemur, venemur : ut olim
Gargilius, qui manè plagas, venabula, ſervos,
Differtum tranſire forum, populúmque jubebat,
Vnus ut è multis populo ſpectante referret
Emptum mulus aprum. crudi, tumidíque lavemur,
Quid deceat, quid non, obliti ; Cærite cerâ
Digni, remigium vitioſum Ithacenſis Vlyſſei ;
Cui potior patriâ fuit interdicta voluptas.
Si, Mimnermus uti cenſet, ſine amore jocíſque
Nil eſt jucundum; vivas in amore, jocíſque.
Vive : vale. ſi quid noviſti rectius iſtis,
Candidus imperti ; ſi non, his utere mecum.

AD MÆCENATEM. VII.

Quemq; paucis contentum vivere oportere.

QVinque dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax deſideror. atqui
Si me vivere vis ſanum, rectéque valentem ;

Quam

Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti
Mæcenas, veniam: dum ficus prima, calórque
Deſignatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater, & matercula pallet,
Officioſáque ſedulitas, & opella forenſis
Adducit febres, & teſtamenta reſignat.
Quòd ſi bruma nives Albanis illinet agris;
Ad mare deſcendet vates tuus, & ſibi parcet,
Contractúſque leget: te dulcis amice reviſet
Cum Zephyris, ſi concedes, & hirundine prim
Non, quo more pyris veſci Calaber jubet hoſp
Tu me feciſti locupletem: veſcere ſodes:
Jam ſatis eſt. at tu quantum vis tolle. benign
Non inviſa feres pueris munuſcula parvis.
Tam teneor donô, quàm ſi dimittar onuſtus.
Vt libet: hæc porcis hodie comedenda relinque
Prodigus, & ſtultus donat, quæ ſpernit, & odit
Hæc ſeges ingratos tulit, & feret omnibus anni
Vir bonus, & ſapiens dignis ait eſſe paratum:
Nec tamen ignorat, quid diſtent æra lupinis.
Dignum præſtabo me etiam pro laude merenti
Quod ſi me noles uſquam diſcedere; reddes
Forte latus, nigros anguſtâ fronte capillos:
Reddes dulcè loqui: reddes ridere decorùm, &
Inter vina fugam Cynaræ mœrere protervæ.
Fortè per anguſtam tenuis vulpecula rimam
Repſerat in cumeram frumenti, paſtáque rurſu
Ire foras pleno tendebat corpore fruſtra.
Cui muſtela procul, ſi vis, ait, effugere iſtinc,
Macra cavum repetes arctum, quem macra ſubi
Hâc ego ſi compellar imagine, cuncta reſigno:
Nec ſomnum plebis laudo ſatur altilium; nec
Otia divitiis Arabum liberrima muto.
Sæpè verecundum laudaſti: réxque patérque
Audiſti coràm: nec verbo parciùs abſens.
Inſpice, ſi poſſum donata reponere lætus.
Haud malè Telemachus proles patientis Vlyſſei:
Non eſt aptus equis Ithacæ locus: ut neque plan
Porrectus ſpatiis, nec multæ prodigus herbæ.
Atreide, magis apta tibi tua dona relinquam.
Parvum parva decent. mihi jam non regia Rom
Sed vacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum
Strenuus, & fortis, cauſſíſque Philippus agendi
Clarus, ab officiis octavam circiter horam
Dum redit, atque foro nimiùm diſtare Carinas
Iam grandis natu queritur; conſpexit, ut ajunt,
Adraſum quendam vacuâ tonſoris in umbrâ,
Cultello proprios purgantem leniter ungues.

Demetri

Demetri (puer hic non lævè juſſa Philippi
Accipiebat) abi, quære, & refer: unde domo, quis,
Cujus fortunæ, quo ſit patre, quóve patrono.
It, redit, & narrat, Vulteium nomine Menam,
Præconem, tenui cenſu, ſine crimine notum,
Et properare loco, & ceſſare, & quærere, & uti,
Gaudentem parvíſque ſodalibus, & lare certo,
Et ludis, &, poſt deciſa negotia, campo.
Scitari libet ex ipſo, quodcunque refers. dic
Ad cœnam veniat. non ſanè credere Mena:
Mirari ſecum tacitus. quid multa? benignè,
Reſpondet. negat ille mihi? negat improbus, & te
Negligit aut horret: Vulteium manè Philippus
Vilia vendentem tunicato ſcruta popello
Occupat, & ſalvere jubet prior. ille Philippo
Excuſare laborem, & mercenaria vincla,
Quod non manè domum veniſſet: deniq; quod non
Providiſſet eum. ſic ignoviſſe putato
Me tibi, ſi cœnas hodiè mecum. ut libet. ergò
Poſt nonam venies. nunc i: rem ſtrenuus auge.
Vt ventum ad cœnam eſt, dicenda tacenda locutus,
Tandem dormitum dimittitur, hîc ubi ſæpè
Occultum viſus decurrere piſcis ad hamum.
Manè cliens, etiam certus conviva; jubetur
Rure ſuburbano indictis comes ire Latinis.
Impoſitus mannis, arvum, cœlúmque Sabinum
Non ceſſat laudare. videt, ridétque Philippus
Et, ſibi dum requiem, dum riſus undique quærit,
Dum ſeptem donat ſeſtertia, mutua ſeptem
Promittit; perſuadet uti mercetur agellum.
Mercatur. ne te longis ambagibus, ultrà
Quam ſatis eſt, morer; ex nitido fit ruſticus, atque
Sulcos, & vineta crepat mera. præparat ulmos,
Immoritur ſtudiis, & amore ſeneſcit habendi.
Verùm ubi oves furto, morbo periêre capellæ;
Spem mentita ſeges; bos eſt enectus arando;
Offenſus damnis, mediâ de nocte caballum
Arripit, iratúſque Philippi tendit ad ædes.
Quem ſimul adſpexit ſcabrum intonſúmque Phi-
lippus;
Durus, ait, Vultei, nimis, attentúſque videris
Eſſe mihi. Pol, me miſerum patrone vocares,
Si velles, inquit, verum mihi dicere nomen.
Quod te per Genium, dextrámque, Deóſq; Penates
Obſecro, & obteſtor, vitæ me redde priori.
Qui ſimul adſpexit, quantùm dimiſſa petitis
Præſtent: maturè redeat, repetátque relicta.
Metiri ſe quémque ſuo modulo, ac pede, verum eſt.

AD

AD CELSVM ALBINOVANVM. VII

Inconſtantiam eius in ſuâ perſonâ ride

CElſo gaudere, & benè rem gerere Albino
Muſa rogata refer, comiti, ſcribæque Nero
Si quæret, quid agam, dic, multa & pulch
minantem,
Vivere nec rectè, nec ſuaviter. haud quia grand
Contuderit vites, oleámque momorderit æſtus
Nec quia longinquis armentum ægrotet in arvi
Sed quia mente minùs validus, quàm corpore to
Nil audire velim, nil diſcere, quod levet ægrum
Fidis offendar medicis, iraſcar amicis,
Cur me funeſto properent arcere veterno.
Quæ nocuêre ſequar: fugiam quæ profore cred
Romæ Tibur amem ventoſus, Tibure Romam.
Poſt hæc, ut valeat; quo pacto rem gerat, & ſe
Vt placeat juveni, percunctare, útque cohorti.
Si dicet, rectè: primùm gaudere. ſubinde
Præceptum auriculis hoc inſtillare memento:
Vt tu fortunam, ſic nos te, Celſe, feremus.

AD CLAVD. NERONEM. IX.

Commendatitia epiſtola.

SEptimius, Claudi, nimirùm intelligit unus,
Quanti me facias. nam cùm rogat, & prece co
Scilicet, ut tibi ſe laudare & tradere coner,
Dignum mente, domóque legentis honeſta Neron
Munere cùm fungi propioris cenſet amici:
Quid poſſim videt, ac novit me valdiùs ipſo.
Multa quidem dixi, cur excuſatus abirem:
Sed timui, mea ne finxiſſe minora putarer,
Diſſimulator opis propriæ: mihi commodus un
Sic ego majoris fugiens opprobria culpæ,
Frontis ad urbanæ deſcendi præmia. quod ſi
Depoſitum laudas ob amici juſſa pudorem;
Scribe tui gregis hunc, & fortem crede, bonúmque.

AD FVSCVM ARISTIVM. X.

Ruſtica vitæ commendatio.

VRbis amatorem Fuſcum ſalvere jubemus
Ruris amatores: hac in re ſcilicet unâ
Multùm diſſimiles, ad cætera penè gemelli.

Fraternis

Fraternis animis, quidquid negat alter, & alter.
Annuimus pariter vetuli, notíque columbi.
Tu nidum ſervas: ego laudo ruris amœni
Rivos, & muſco circumlita ſaxa, nemúſque.
Quid quæris? vivo, & regno, ſimul iſta reliqui,
Quæ vos ad cœlum effertis rumore ſecundo.
Vtque ſacerdotis fugitivus, liba recuſo:
Pane egeo, jam mellitis potiore placentis.
Vivere naturæ ſi convenienter oportet,
Ponendæque domo quærenda eſt area primùm,
Noviſtíne locum potiorem rure beato?
Eſt ubi plus tepeant hyemes? ubi gratior aura
Leniat & rabiem Canis, & momenta Leonis,
Cùm ſemel accepit Solem furibundus acutum?
Eſt ubi divellat ſomnos minùs invida cura?
Deteriùs Libycis olet aut nitet herba lapillis?
Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quàm, quæ per pronũ trepidat cũ murmure rivum?
Nempe inter varias nutritur ſylva columnas,
Laudatúrque domus, longos quæ proſpicit agros.
Naturam expellas furcâ, tamen uſque recurret,
Et mala perrumpet furtim faſtidia victrix.
Non, qui Sidonio contendere callidus oſtro
Neſcit Aquinatem potantia vellera fucum,
Certiùs accipiet damnum, propiúſve medullis,
Quàm, qui non poterit vero diſtinguere falſum.
Quem res plùs nimio delectavêre ſecundæ,
Mutatæ quatient. ſi quid mirabere, pones
Invitus. fuge magna. licet ſub paupere tecto
Reges, & regum vitâ præcurrere amicos.
Cervus equum pugnâ melior, communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis, frænúmque recepit:
Sed poſtquàm victor violens diſceſſit ab hoſte,
Non equitem dorſo, non frænum depulit ore.
Sic, qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Serviet æternùm; quia parvo neſciet uti.
Cùi non conveniet ſua res, ut calceus olim,
Si pede major erit, ſubvertet; ſi minor, uret.
Lætus ſorte tuâ vives ſapienter Ariſti:
Nec me dimittes incaſtigatum; ubi plura
Cogere, quàm ſatis eſt, ac non ceſſare videbor.
Imperat aut ſervit collecta pecunia cuique;
Tortum digna ſequi potiùs, quàm ducere funem.
Hæc tibi dictabam poſt fanum putre Vacunæ,
Excepto, quòd non ſimul eſſes, cætera lætus.

AD

AD BVLLATIVM. XI.

Vbivis rectè vivitur.

QVid tibi viſa Chios, Bullati, notáque Lesbo
Quid cõcinna Samos? quid Crœſi regia Sardi
Smyrna quid, & Colophon? majora, minorá
famâ?
Cunctáne præ campo, & Tiberino flumine forden
An venit in votum Attalicis ex urbibus una?
An Lebedum laudas odio maris atque viarum?
Scis, Lebedus quàm ſit Gabiis deſertior, atque
Fidenis vicus: tamen illic vivere vellem.
Oblitúſque meorum, obliviſcendus & illis,
Neptunum procùl è terra ſpectare furentem.
Sed neque, qui Capuâ Romam petit, imbre lutóqu
Adſperſus, volet in caupona vivere: nec, qui,
Frigus collegit, furnos & balnea laudat,
Vt fortunatam plenè præſtantia vitam.
Nec ſi te validus jactaverit Auſter in alto,
Idcircò navem trans Ægæum mare vendas.
Incolumi Rhodos, & Mitylene pulchra facit, quo
Penula ſolſtitio, campeſtre nivalibus auris,
Per brumam Tiberis, Sextili menſe caminus.
Dum licet, & vultum ſervat fortuna benignum,
Romæ laudetur Samos, & Chios, & Rhodos abſen
Tu, quamcunque Deus tibi fortunaverit horam,
Gratâ ſume manu: nec dulcia differ in annum.
Vt quocunque loco fueris, vixiſſe libenter
Te dicas. nam ſi ratio, & prudentia curas,
Non locus effuſi latè maris arbiter, aufert;
Cœlum, nõ animũ mutant, qui trans mare currunt
Strenua nos exercet inertia: navibus atque
Quadrigis petimus benè vivere. quod petis, hîc eſt,
Eſt Vlubris, animus ſi te non deficit æquus.

AD ICCIVM. XII.

Mixta laudatione, commendatione, narratione.

FRuctibus Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci
Si rectè frueris; non eſt ut copia major
Ab Iove donari poſſit tibi. tolle querelas.
Pauper enim non eſt, cui rerum ſuppetit uſus.
Si ventri benè, ſi lateri eſt, pedibúſque tuis, nil
Divitiæ poterunt regales addere majus.

Si fortè in medio poſitorum abſtemius herbis
Vivis, & urticâ: ſic vives protinus, ut te
Confeſtim liquidus fortunæ rivus inauret.
Vel quia naturam mutare pecunia neſcit,
Vel quia cuncta putas unâ virtute minora.
Miramur, ſi Democriti pecus edit agellos,
Cultáq;, dũ peregrè eſt animus ſine corpore velox
Cùm tu inter ſcabiem tantam, & contagia lucri,
Nil parvum ſapias, & adhuc ſublimia cures:
Quæ mare compeſcant cauſſæ; quid tẽperet annum
Stellæ ſponte ſuâ, juſſæne vagentur, & errent.
Quid premat obſcurum Lunæ, quid proferat orbe.
Quid velit, & poſſit rerum concordia diſcors:
Empedocles, an Stertinium deliret acumen?
Verùm ſeu piſces, ſeu porrum, & cæpe trucidas,
Vtere Pompejo Groſpho, &, ſi quid petet, ultro
Defer. nil Groſphus, niſi verum, orabit, & æquum.
Vilis amicorum eſt annona bonis ubi quid deeſt.
Ne tamen ignores, quo ſit Romana loco res:
Cantaber Agrippæ, Claudî virtute Neronis
Armenius cecidit: jus imperiúmque Phraates
Cæſaris accepit genibus minor. aurea fruges
Italiæ pleno diffudit copia cornu.

AD VINNIVM ASELLAM. XIII.

Dona commodè offerenda.

VT proficiſcentem docui te ſæpè, diúque,
Auguſto reddes ſignata volumina Vinni,
Si validus, ſi lætus erit, ſi denique poſcet.
Ne ſtudio noſtri pecces, odiúmque libellis
Sedulus importes, operâ vehemente miniſter.
Si te fortè meæ gravis uret ſarcina chartæ;
Abjicito potiùs, quàm quò perferre juberis
Clitellas ferus impingas, Aſinæque paternum
Cognomen vertas in riſum, & fabula fias.
Viribus uteris per clivos, flumina, lamas.
Victor propoſiti ſimul ac perveneris illuc,
Sic poſitum ſervabis onus, ne fortè ſub alâ
Faſciculum portes librorum, ut ruſticus agnum:
Vt vinoſa glomos furtivæ Pyrrhia lanæ:
Vt cum pileolo ſoleas conviva tribulis.
Ne vulgò narres te ſudaviſſe ferendo
Carmina, quæ poſſunt oculos aurẽſque morari
Cæſaris. oratus multâ prece nitere porrò.
Vade, vale. cave ne titubes, mandatáque frangas.

AD VILLICVM SVVM. XIV.

Vitam ruſticam urbanæ præfert.

Villice ſylvarum, & mihi me reddentis agelli,
Quem tu faſtidis, habitatum quinque focis, &
Quinq; bonos ſolitum Bariã dimittere patres;
Certemus, ſpinas animóne ego fortiùs, an tu
Evellas agro, &, melior ſit Horatius, an res.
Me quamvis Lamiæ pietas, & cura moratur
Fratrem mœrentis, rapto de fratre dolentis
Inſolabiliter: tamen iſtuc mens, animúſque
Fert, & amat ſpatiis obſtantia rumpere clauſtra.
Rure ego viventem, tu dicis in urbe beatum.
Cui placet alterius, ſua nimirum eſt odio ſors.
Stultus uterq; locum immeritum cauſſatur iniquè.
In culpâ eſt animus, qui ſe non effugit umquam.
Tu mediaſtinus tacitâ prece rura petebas;
Nunc urbem, & ludos, & balnea villicus optas.
Me conſtare mihi ſcis, & diſcedere triſtem,
Quandocumque trahunt inviſa negotia Romam.
Non eadem miramur: eo diſconvenit inter
Méque, & te. nam quæ deſerta, & inhoſpita teſqua
Credis, amœna vocat, mecum qui ſentit; & odit
Quæ tu pulchra vocas. fornix tibi, & uncta popina
Incutiunt urbis deſiderium, video, & quòd
Angulus iſte feret piper, & thus, ocyùs uva:
Nec vicina ſubeſt vinum præbere taberna
Quæ poſſit tibi: nec tibicina: ſed tamen urges
Iam pridem non tacta ligonibus arva, bovémque
Diſjunctum curas, & ſtrictis frondibus exples.
Addit opus pigro rivus, ſi decidit imber,
Multâ mole docendus aprico parcere prato.
Nunc, age, quid noſtrum concentum dividat, audi.
Quem tenues decuêre togæ, nitidíque capilli:
Quem ſcis immunem Cynaræ placuiſſe rapaci:
Quem bibulum liquidi mediâ de luce Falerni,
Cœna brevis juvat & prope rivũ ſomnus in herbâ.
Nec luſiſſe pudet, ſed non incidere ludum.
Non iſtis obliquo oculo mea commoda quiſquam
Limat, non odio obſcuro, morſúque venenat.
Rident vicini, glebas, & ſaxa moventem.
Cum ſervis urbana diaria rodere mavis.
Horum tu innumerum voto ruis. invidet uſum
Lignorum & pecoris tibi calo argutus, & horti.
Optat ephippia bos piger: optat arare caballus.
Quam ſcit uterque, libens, cenſebo, exerceat artem.

AD C. NVMONIVM VALLAM. XV.

De gulâ.

Quæ ſit hyems Veliæ, quod cœlũ, Valla, Salerni,
Quorum hominum regio, & qualis via (nam mihi Bajas
Muſa ſupervacuas Antonius, & tamen illis
Me facit inviſum, gelidâ cum perluor undâ
Per medium frigus. ſanè myrteta relinqui,
Dictáque ceſſantem nervis elidere morbum
Sulfura contemni, vicus gemit, invidus ægris.
Qui caput, & ſtomachũ ſupponere fontibus audent
Cluſinis, Gabióſque petunt, & frigida rura.
Mutandus locus eſt, & diverſoria nota
Præter agendus equus. quò tendis? nõ mihi Cumas
Eſt iter, aut Bajas, lævâ ſtomachoſus habenâ
Dicet eques. ſed equi frænato eſt auris in ore.)
Major utrùm populum frumenti copia paſcat,
Collectóſne bibant imbres, puteóſne perennes
Dulcis aquæ. nam vina nihil moror illius oræ.
Rure meo poſſum quidvis perferre, patíque.
Ad mare cùm veni, generoſum, & lene requiro,
Quod curas abigat: quod cum ſpe divite manet
In venas, animúmque meum: quod verba miniſtret:
Quod me Lucanæ juvenem commendet amicæ.
Tractus uter plures lepores, uter educet apros,
Vtra magis piſces, & echinos æquora celent,
Pinguis ut inde domum poſſim, Phæaxq; reverti;
Scribere te nobis, tibi nos accedere par eſt.
Mænius, ut rebus maternis atque paternis
Fortiter abſumptis, urbanus cœpit haberi,
Scurra vagus, non qui certum præſepe teneret:
Impranſus non qui civem dignoſceret hoſte:
Quælibet in quemvis opprobria fingere ſævus:
Pernicies, & tempeſtas, barathrúmque macelli,
Quidquid quæſierat, ventri donabat avaro.
Hic, ubi nequitiæ fautoribus, & timidis nil,
Aut paullum abſtulerat, patinas cœnabat omaſi
Vilis & agnini, tribus urſis quod ſatis eſſet.
Scilicet ut ventres lamnâ candente nepotum
Diceret urendos correctus. Mænius idem
Quidquid erat nactus prædæ majoris, ubi omne
Verterat in fumum, & cinerem; non hercule miror,
Aiebat, ſi qui comedunt bona: cùm ſit obeſo
Nil melius turdo, nil menſâ pulchrius amplâ.
Nimirum hic ego ſum, nam tuta, & parvula laudo,
Cùm res deficiunt; ſatis inter vilia fortis

Verùm, ubi quid melius contingit, & unctius, id
Vos ſapere, & ſolos aio benè vivere, quorum
Conſpicitur nitidis fundata pecunia villis.

AD QVINCTIVM. XVI.

Quis vir bonus cenſendus.

NE percunctéris, fundus meus, optime Quinc
Arvo paſcat herum, an baccis opulentet oliv
Pomiſne & pratis, an amictâ vitibus ulmo:
Scribetur tibi forma loquaciter, & ſitus agri.
Continui montes, niſi diſſocientur opacâ
Valle: ſed ut veniens dextrum latus adſpiciat So
Lævum diſcedens curru fugiente vaporet.
Temperiem laudes. quid, ſi rubicunda benignè
Corna vepres & pruna ferant? ſi quercus, & ilex
Multâ fruge pecus, multâ dominum juvet umbr
Dicas adductum propiùs frondere Tarentum.
Fons etiam rivo dare nomen idoneus; ut nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus:
Infirmo capiti fluit utilis, utilis alvo.
Hæ latebræ dulces, etiam, ſi credis, amœnæ,
Incolumem tibi me præſtant Septembribus hori
Tu rectè vivis, ſi curas eſſe, quod audis.
Iactamus jam pridem omnis te Roma beatum.
Sed vereor, ne cui de te plùs, quàm tibi credas,
Néve putes alium ſapiente bonóque beatum.
Neu ſi te populus ſanum, rectéque valentem
Dictitet, occultam febrem ſub tempus edendi
Diſſimules: donec manibus tremor incidat unct
Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
Si quis bella tibi terrâ pugnata maríque
Dicat, & his verbis vacuas permulceat aures:
Téne magis ſalvum populus velit, an populum
Servet in ambiguo, qui conſulit, & tibi, & urbi
Iuppiter: Auguſti laudes agnoſcere poſſis?
Cùm pateris ſapiens, emendatúſque vocari,
Reſpondéſne tuo, dic ſodes, nomine? nempe
Vir bonus & prudens dici delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodiè, cras, ſi volet, auferet: ut ſi
Detulerit faſces indigno, detrahet idem.
Pone, meum eſt, inquit. pono, triſtíſque recedo
Idem ſi clamet furem, neget eſſe pudicum,
Contendat laqueo collum preſſiſſe paternum:
Mordeat opprobriis falſis, mutémque colores?
Falſus honor juvat, & mendax infamia terret,
Quem, niſi mendoſum, & mendacem? vir bonus
quis?

Qui conſulta patrum, qui leges, juráque ſervat:
Quo multæ, magnæque ſecantur judice lites:
Quo reſponſore, & quo cauſſæ teſte tenentur.
Sed videt hunc omnis domus, & vicinia tota
Introrſum turpem, ſpecioſum pelle decorâ.
Nec furtum feci, nec fugi, ſi mihi dicat
Servus: habes pretium, loris non ureris, aio.
Non hominem occidi. non paſces in cruce corvos.
Sum bonus, & frugi. renuit negátque Sabellus.
Cautus enim metuit foveam lupus, accipitérque
Suſpectos laqueos, & opertum milvius hamum.
Oderunt peccare boni virtutis amore:
Tu nihil admittes in te, formidine pœnæ.
Sit ſpes fallendi: miſcebis ſacra profanis.
Nam de mille fabæ modiis, cùm ſurripis unum,
Damnum eſt, non facinus mihi pacto lenius iſto.
Vir bonus, omne forum quem ſpectat, & omne tri-
bunal,
Quandocunque Deos vel porco, vel bove placat;
Iane pater, clarè, clarè cùm dixit, Apollo;
Labra movet, metuens audiri: pulchra Laverna
Da mihi fallere: da juſto, ſanctóque videri:
Noctem peccatis, & fraudibus objice nubem.
Quo melior ſervo, quo liberior ſit avarus,
In triviis fixum cùm ſe demittit ob aſſem,
Non video. nam qui cupiet, metuet quoque. porrò
Qui metuens vivit, liber mihi non erit unquam.
Perdidit arma, locum virtutis deſeruit, qui
Semper in augendâ feſtinat, & obruitur re.
Vendere cùm poſſis captivum, occidere noli.
Serviet utiliter. ſine paſcat durus, arétque:
Naviget, ac mediis hyemet mercator in undis:
Annonæ proſit: portet frumenta, penúſque.
Vir bonus, & ſapiens audebit dicere, Pentheu
Rector Thebarum, quid me perferre, patíque
Indignum coges? adimam bona. nempe pecus, rem,
Lectos, argentum. tollas licet. in manicis, &
Compedibus ſævo te ſub cuſtode tenebo.
Ipſe Deus, ſimulatque volam, me ſolvet opinor,
Hoc ſentit; moriar. mors ultima linea rerum eſt.

AD SCÆVAM. XVII.

Potentiorum lucroſa amicitia.

QVamvis Scæva ſatis per te tibi cõſulis, & ſcis,
Quo tandem pacto deceat majoribus uti;
Diſce docẽdus adhuc, quę cẽſet amiculus; ut ſi

Cæcus iter monſtrare velit. tamen adſpice, ſi q
Et nos, quod cures proprium feciſſe, loquamur.
Si te grata quies, & primam ſomnus in horam
Delectat: ſi te pulvis, ſtrepitúſque rotarum,
Si lædit caupona; Ferentinum ire jubebo.
Nam neque divitibus contingunt gaudia ſolis;
Nec vixit malè, qui natus moriénſque fefellit.
Si prodeſſe tuis, paullóque benigniùs ipſum
Te tractare voles; accedes ſiccus ad unctum.
Si pranderet olus patienter, regibus uti,
Nollet Ariſtippus: ſi ſciret regibus uti,
Faſtidiret olus, qui me notat. utrius horum
Verba probes, & facta, doce: vel junior audi,
Cur ſit Ariſtippi potior ſententia. námque
Mordacem Cynicum ſic eludebat, ut aiunt:
Scurror ego ipſe mihi, populo tu. rectius hoc, &
Splendidius multò eſt, equus ut me portet, alat re
Officium facio. tu poſcis vilia; verùm es
Dante minor: quamvis fers te nullius egentem.
Omnis Ariſtippum decuit color, & ſtatus, & res,
Tentantem majora, ferè præſentibus æquum.
Contrà, quem duplici panno patientia velat,
Mirabor, vitæ via ſi converſa decebit.
Alter purpureum non exſpectabit amictum,
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet,
Perſonámque feret non inconcinnus utramque.
Alter Mileti textam, cane pejùs & angue,
Vitabit chlamydem; morietur frigore, ſi non
Retuleris pannum. refer, & ſine vivat ineptus.
Res gerere, & captos oſtendere civibus hoſtes;
Attingit ſolium Iovis, & cœleſtia tentat.
Principibus placuiſſe viris, non ultima laus eſt.
Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit ne non ſuccederet. eſto.
Quid, qui pervenit, fecítne viriliter? atqui
Hîc eſt, aut nuſquam, quod quærimus. hic on
horret
Vt parvis animis, & parvo corpore majus;
Hic ſubit, & perfert. aut virtus nomen inane eſt,
Aut decus & pretium rectè petit experiens vir.
Coram rege ſuo de paupertate tacentes,
Plus poſcente ferent. diſtat, ſumáſne pudenter,
An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi ſoror eſt, paupercula mater,
Et fundus nec vendibilis, nec paſcere firmus,
Qui dicit: clamat, victum date. ſuccinit alter,
Et mihi dividuo findetur munere quadra.
Sed tacitus paſci ſi poſſet corvus, haberet
Plus dapis, & rixæ multò minus, invidiæque.
Brundiſium comes, aut Surrentum ductus amœ-
num,
Qui queritur ſalebras, & acerbũ frigus, & imbres,
Aut ciſtam effractam, & ſubducta viatica plorat:
Nota refert meretricis acumina; ſæpè catellam
Sæpè periſcelidem raptam ſibi flentis: uti mox
Nulla fides damnis, veríſque doloribus adſit.
Nec ſemel irriſus triviis, attollere curat
Fracto crure planum: licet illi plurima manet
Lacryma: per ſanctum juratus dicat Oſirim,
Credite: non ludo. crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum; vicinia rauca reclamat.

AD LOLLIVM. XVIII.

Monitoria de tuendâ amicitiâ.

SI benè te novi, metues, liberrime Lolli,
Scurrantis ſpeciem præbere, profeſſus amicum.
Vt matrona meretrici diſpar erit, atque
Diſcolor; infido ſcurræ diſtabit amicus.
Eſt huic diverſum vitio vitium propè majus,
Aſperitas agreſtis, & inconcinna, graviſque,
Quæ ſe commendat tonſâ cute, dentibus atris,
Dum vult libertas mera dici, veráque virtus.
Virtus eſt medium vitiorum, & utrimque re
ductum.
Alter in obſequium plùs æquo pronus, & imi
Deriſor lecti, ſic nutum divitis horret,
Sic iterat voces, & verba cadentia tollit,
Vt puerum ſævo credas dictata magiſtro
Reddere, vel partes mimum tractare ſecundas.
Alter rixatur de lanâ ſæpè caprinâ,
Propugnat nugis armatus: ſcilicet, ut non
Sit mihi prima fides, &, verè quod placet, ut non
Acriter elatrem, pretium ætas altera ſordet.
Ambigitur quid enim? Caſtor ſciat, an Docilis plus:
Brundiſium Numicî meliùs via ducat, an Appî.
Quem damnoſa Venus, quem præceps alea nudat;
Gloria quem ſupra vires & veſtit, & ungit;
Quem tenet argenti ſitis importuna faméſque;
Quem paupertatis pudor, & fuga: dives amicus,
Sæpè decem vitiis inſtructior, odit, & horret:
Aut, ſi non odit, regit; ac veluti pia mater,
Plùs, quàm ſe, ſapere, & virtutibus eſſe priorem
Vult, & ait propè vera: Meæ, contendere noli,
Stultitiam patiuntur opes. tibi parvula res eſt.

Arcta decet ſanum comitem toga. deſine mecum
Certare. Eutrapalus, cuicunque nocere volebat,
Veſtimenta dabat pretioſa. beatus enim jam
Cum pulchris tunicis ſumet nova conſilia, & ſpes:
Dormiet in lucem; ſcorto poſtponet honeſtum
Officium: nummos alienos paſcet: ad imum
Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum.
Arcanum neque tu ſcrutaberis ullius unquam,
Commiſſúmque teges, & vino tortus, & irâ.
Nec tua laudabis ſtudia, aut aliena reprendes:
Nec, cùm venari volet ille, poëmata panges.
Gratia ſic fratrum geminorum, Amphionis, atque
Zethi diſſiluit: donec ſuſpecta ſevero
Conticuit lyra. fraternis ceſſiſſe putatur
Moribus Amphion. tu cede potentis amici
Lenibus imperiis; quotiéſque educet in agros
Ætolis onerata plagis jumenta, canéſque
Surge, & inhumanæ ſenium depone Camœnæ,
Cœnes ut pariter pulmenta laboribus empta;
Romanis ſolenne viris opus; utile famæ,
Vitæque, & membris: præſertim cùm valeas, &
Vel curſu ſuperare canem, vel viribus aprum
Poſſis. adde, virilia quòd ſpecioſiùs arma
Non eſt qui tractet. ſcis quo clamore coronæ
Prœlia ſuſtineas campeſtria. denique ſævam
Militiam puer, & Cantabrica bella tuliſti
Sub duce, qui templis Parthorum ſigna refixit;
Et nunc, ſi quid abeſt, Italis adjudicat armis.
Ac ne te retrahas, & inexcuſabilis abſis;
Quamvis nil extra numerum feciſſe, modúmque
Curas, interdum nugaris rure paterno.
Partitur lintres exercitus: Actia pugna
Te duce per pueros hoſtili more refertur.
Adverſarius eſt frater, lacus, Hadria: donec
Alterutrum velox victoria fronde coronet.
Conſentire ſuis ſtudiis qui crediderit te,
Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
Protinùs ut moneam (ſi quid monitoris eges tu)
Quid de quoque viro, & cui dicas, ſæpè videto.
Percunctatorem fugito: nam garrulus idem eſt:
Nec retinent patulæ commiſſa fideliter aures;
Et ſemel emiſſum volat irrevocabile verbum.
Non ancilla tuum jecur ulceret ulla, puérve,
Intra marmoreum venerandi limen amici:
Ne dominus pueri pulchri caræve puellæ,
Munere te parvo beet, aut incommodus angat.
Qualẽ commendes, etiam atq; etiã adſpice: ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.

Fallimur, & quondam non dignum tradimus. ergò
Quem ſua culpa premet, deceptus omitte tueri.
Vt penitùs notum, ſi tentent crimina, ſerves,
Tuteriſque tuo fidentem præſidio: qui
Dente Theonino cùm circumroditur; ecquid
Ad te pòſt paullò ventura pericula ſentis?
Nam tua res agitur, paries cùm proximus ardet:
Et neglecta ſolent incendia ſumere vires.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici;
Expertus metuit. tu, dum tua navis in alto eſt,
Hoc age, ne mutata retrorſum te ferat aura.
Oderunt hilarem triſtes, triſtémque jocoſi;
Sedatum celeres, agilem, gnavúmque remiſſi.
Potores bibuli mediâ de nocte Falerni,
Oderunt porrecta negantem pocula: quamvis
Nocturnos jures te formidare vapores.
Deme ſupercilio nubem. plerùmque modeſtus
Occupat obſcuri ſpeciem; taciturnus acerbi.
Inter cuncta leges, & percunctabere doctos;
Quâ ratione queas traducere leniter ævum:
Ne te ſemper inops agitet, vexétque Cupido:
Ne pavor, & rerum mediocriter utilium ſpes:
Virtutem doctrina paret, naturáne donet:
Quid minuat curas: quid de tibi reddat amicum:
Quid purè tranquillet: honos, an dulce lucellum,
An ſecretum iter, & fallentis ſemita vitæ.
Me quoties reficit gelidus Digentia rivus,
Quem Mandela bibit, rugoſus frigore pagus;
Quid ſentire putas? quid credis amice precari?
Sit mihi, quod nunc eſt, etiã minus; ut mihi vivam
Quod ſupereſt ævi, ſi quid ſupereſſe volunt Dî.
Sit bona librorum, & proviſæ frugis in annum
Copia: neu fluitem dubiæ ſpe pendulus horæ.
Sed ſatis eſt orare Iovem, qui donat, & aufert,
Det vitam, det opes: æquũ mî animum ipſe parabo.

AD MÆCENATEM. XIX.

Imitatores carpit.

PRiſco ſi credis, Mæcenas docte, Cratino,
Nulla placere diu, nec vivere carmina poſſunt,
Quæ ſcribuntur aquæ potoribus: ut malè ſanos
Adſcripſit Liber Satyris, Fauníſque poëtas,
Vina ferè dulces oluerunt manè Camœnæ.
Laudibus arguitur vini vinoſus Homerus.
Ennius ipſe pater nunquam, niſi potus, ad arma
Proſiluit dicenda. forum, puteálque Libonis

Mandabo ſiccis: adimam cantare ſeveris.
Hoc ſimul edixit; non ceſſavêre poëtæ
Nocturno certare mero, putere diurno.
Quid, ſi quis vultu torvo ferus, & pede nudo,
Exiguæque togæ ſimulet textore Catonem,
Virtutémne repræſentet, moréſque Catonis?
Rupit Iarbitam Timagenis æmula lingua;
Dum ſtudet urbanus, tenditque diſertus haberi,
Decipit exemplar vitiis imitabile. quòd ſi
Pallerem caſu, biberent exſangue cuminum.
O imitatores ſervum pecus, ut mihi ſæpè
Bilem, ſæpè jocum veſtri movêre tumultus:
Libera per vacuum poſui veſtigia princeps;
Non aliena meo preſſi pede. qui ſibi fidit
Dux, regit examen. Parios ego primus Iambos
Oſtendi Latio; numeros animóſque ſecutus
Archilochi, non res, & agentia verba Lycamben.
Ac ne me foliis ideò brevioribus ornes,
Quod timui mutare modos, & carminis artem:
Tẽperat Archilochi Muſam pede maſcula Sappho
Temperat Alcæus: ſed rebus, & ordine diſpar.
Nec ſocerum quærit, quem verſibus oblinat atris,
Nec ſponſæ laqueum famoſo carmine nectit.
Hunc ego non alio dictum priùs ore, Latinis
Vulgavi fidicen. juvat immemorata ferentem
Ingenuis oculíſque legi, manibúſque teneri.
Scire velis, mea cur ingratus opuſcula lector
Laudet, amẽtq; domi; premat extra limen iniquus
Non ego ventoſæ plebis ſuffragia venor
Impenſis cœnarum, & tritæ munere veſtis.
Non ego nobilium ſcriptorum auditor, & ultor,
Grammaticas ambire tribus, & pulpita dignor.
Hinc illæ lachrymæ. ſpiſſis indigna theatris
Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus,
Si dixi: rides, ait, & Iovis auribus iſta
Servas. fidis enim manare poëtica mella
Te ſolum, tibi pulcher. ad hæc ego, naribus uti
Formido; &, luctantis acuto ne ſecer ungui,
Diſplicet iſte locus, clamo, & diludia poſco.
Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram:
Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

AD LIBRVM SVVM. XX.

VErtumnum Ianúmque, liber, ſpectare videris:
Scilicet ut proſtes Soſiorum pumice mundus,
Odiſti claves, & grata ſigilla pudico:
Paucis oſtendi gemis, & communia laudas.
Non

Non ita nutritus. fuge, quò diſcedere geſtis.
Non erit emiſſo reditus tibi. quid miſer egi?
Quid volui? dices, ubi quis te læſerit. & ſcis
In breve te cogi, cùm plenus languet amator.
Quod ſi non odio peccantis deſipit augur,
Carus eris Romæ, donec te deſerat ætas.
Contrectatus ubi manibus ſordeſcere vulgi
Cœperis; aut tineas paſces taciturnus inertes;
Aut fugies Vticam; aut unctus mitteris Ilerdam.
Ridẽbit monitor non exauditus: ut ille,
Qui malè parentem in rupes detruſit aſellum
Iratus. Quis enim invitum ſervare laboret?
Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
Occupet extremis in vicis balba ſenectus.
Cùm tibi Sol tepidus plures admoverit aures;
Me libertino natum patre, & in tenui re
Majores pennas nido extendiſſe loqueris:
Vt quantùm generi demas, virtutibus addas:
Me primis urbis belli placuiſſe, domíque,
Corporis exigui, præcanum, Solibus aptum,
Iraſci celerem, tamen ut placabilis eſſem.
Fortè meum ſi quis te percunctabitur ævum;
Me quater undenos ſciat impleviſſe Decembres,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARVM LIBER II.

AD AVGVSTVM. I.

Veteres poëtæ an novis præſtent.

CVM tot ſuſtineas, & tanta negotia ſolus;
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes; in publica cõmoda peccẽ
Si longo ſermone morer tua tẽpora Cæſar.
Romulus, & Liber pater, & cum Caſtore Pollux,
Poſt ingentia facta, Deorum in templa recepti;
Dum

Dum terras hominúmque colunt genus,aſpera bel
Componunt, agros aſſignant,oppida condunt;
Ploravêre ſuis non reſpondere favorem
Speratum meritis.diram qui contudit hydram,
Notáque fatali portenta labore ſubegit;
Comperit invidiam ſupremo fine domari.
Vrit enim fulgore ſuo,qui prægravat artes
Infra ſe poſitas: exſtinctus amabitur idem.
Præſenti tibi maturos largimur honores,
Iurandáſque tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum aliàs, nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hic populus ſapiens & juſtus in uno,
Te noſtris ducibus, te Graiis ante ferendo
Cætera nequaquam ſimili ratione, modóque
Æſtimat: &, niſi quæ terris ſemota, ſuiſque
Temporibus defuncta videt, faſtidit, & odit.
Sic fautor veterum, ut tabulas peccare vetantes,
Quas his quinque viri ſanxerunt,fœdera regum
Vel Gabiis, vel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros, annoſa volumina vatum,
Dictitet Albano Muſas in monte locutas.
Si, quia Græcorum ſunt antiquiſſima quæque
Scripta,vel optima; Romani penſantur eâdem
Scriptores trutinâ; non eſt quod multa loquamur;
Nil intra eſt oleam,nil extra eſt in nuce duri.
Venimus ad ſummum fortunæ. pingimus, atque
Pſallimus, & luctamur Achivis doctiùs unctis.
Si meliora dies,vt vina, poëmata reddit;
Scire velim,pretium chartis quotus arroget annus.
Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos, veteréſque referri debet,an inter
Viles, atque novos? excludat jurgia finis.
Eſt vetus, atque probus,centum qui perficit annos.
Quid,qui deperiit minor uno menſe,vel anno,
Inter quos referendus erit, veteréſne poëtas,
An quos & præſens,& poſtera reſpuet ætas.
Iſte quidem veteres inter ponetur honeſtè,
Qui vel menſe brevi vel toto eſt junior anno.
Vtor permiſſo,caudæque pilos ut equinæ
Paulatim vello,& demo unum: demo etiam unum,
Dum cadat eluſus ratione ruentis acervi,
Qui redit ad faſtos,& virtutem æſtimat annis,
Miratúrque nihil,niſi quod Libitina ſacravit.
Ennius & ſapiens, & fortis,& alter Homerus,
Vt critici dicunt,leviter curare videtur,
Quò promiſſa cadant, & ſomnia Pythagorea.
Nævius in manibus non eſt, & mentibus hæret
Penè recens. adeò ſanctum eſt vetus omne poëma.

Ambigitur quoties uter utro ſit prior; aufert
Pacuvius docti famam ſenis, Accius alti.
Dicitur Afranî toga conveniſſe Menandro;
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi;
Vincere Cæcilius grauitate, Terentius arte.
Hos ediſcit, & hos arcto ſtipata theatro
Spectat Roma potens: habet hos,numerátq;poëtas,
Ad noſtrum tempus Livî ſcriptoris ab ævo.
Interdum vulgus rectum videt, eſt ubi peccat.
Si veteres ita miratur,laudátque poëtas,
Vt nihil anteferat, nihil illis comparet; errat:
Si quædam nimis antiquè,ſi pleraque durè
Dicere credat eos,ignavè multa fatetur;
Et ſapit, & mecum facit, & Iove judicat æquo.
Non equidem inſector, delendáque carmina Livi
Eſſe reor, memini quæ plagoſum mihi parvo
Orbilium dictare: ſed emendata videri,
Pulchráque, & exactis minimùm diſtantia, miror:
Inter quæ verbum emicuit ſi fortè decorum, &
Si verſus paullò concinnior unus,& alter;
Injuſtè totum ducit,vendítque poëma.
Indignor quidquam reprehendi: non quia craſsè
Compoſitum, illepidéve putetur;ſed quia nuper;
Nec veniam antiquis,ſed honorē,& præmia poſci.
Rectè nec ne crocum, floréſque perambulet Attæ
Fabula, ſi dubitem: clament periiſſe pudorem
Cuncti penè patres, ea cùm reprehendere coner,
Quæ gravis Æſopus,quæ doctus Roſcius egit:
Vel quia nil rectum,niſi quod placuit ſibi,ducunt,
Vel quia turpe putant parere minoribus, & quæ
Imberbes didicêre, ſenes perdenda fateri.
Iam Saliare Numæ carmen qui laudat, & illud,
Quod mecum ignorat, ſolus vult ſcire videri:
Ingeniis non ille favet, plaudítque ſepultis:
Noſtra ſed impugnat: nos,noſtráque lividus odit.
Quod ſi tam Græcis novitas inviſa fuiſſet?
Quàm nobis; quid nūc eſſet vetus,aut quid haberet
Quod legeret,tererétque viritim publicus uſus?
Vt primùm poſitis nugari Græcia bellis
Cœpit,& in vitium fortuna labier æqua;
Nunc athletarum ſtudiis, nunc arſit equorum:
Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amavit:
Suſpendit pictâ vultum,mentémque tabellâ:
Nunc tibicinibus, nunc eſt gaviſa tragœdis:
Sub nutrice puella velut ſi luderet infans;
Quod cupidè petiit,maturè plena reliquit.
Quid placet,aut odio eſt,quod nō mutabile credas?
Hoc paces habuêre bonæ, ventique ſecundi.

Romæ dulce diu fuit, & ſolenne, recluſâ
Manè domo vigilare: clienti promere jura:
Cautos nominibus certis expendere nummos:
Majores audire: minori dicere, per quæ
Creſcere res poſſet, minui damnoſa libido.
Mutavit mentem populus levis, & calet uno
Scribendi ſtudio. pueri, patréſque ſeveri,
Fronde comas vincti cœnant, & carmina dictant.
Ipſe ego, qui nullos me affirmo ſcribere verſus,
Invenior Parthis mendacior, & priùs orto
Sole, vigil calamum, & chartas, & ſcrinia poſco.
Navem agere ignarus navis timet: abrotonum ægro
Non audet, niſi qui didicit, dare. Quod medicorum eſt,
Promittunt medici: Tractant fabrilia fabri.
Scribimus indocti, doctíque poemata paſſim.
Hic error tamen, & levis hæc inſania, quantas
Virtutes habeat, ſic collige. vatis avarus
Nõ temerè eſt animus; verſus amat: hoc ſtudet unũ:
Detrimenta, fugas ſervorum, incendia ridet.
Non fraudem ſocio, pueróve incogitat ullam
Pupillo: vivit ſiliquis, & pane ſecundo:
Militiæ quamquàm piger, & malus, utilis urbi.
Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari;
Os tenerum pueri, balbúmque poeta figurat:
Torquet ab obſcenis jam nunc ſermonibus aurem:
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Aſperitatis & invidiæ corrector, & iræ:
Rectè facta refert: orientia tempora notis
Inſtruit exemplis: inopem ſolatur, & ægrum.
Caſtis cum pueris ignara puella mariti
Diſceret unde preces, vatem ni Muſa dediſſet?
Poſcit opem chorus, & præſentia Numina ſentit:
Cæleſtes implorat aquas doctâ prece blandus:
Avertit morbos: metuenda pericula pellit:
Impetrat & pacem, & locupletem frugibus annum.
Carmine Dî ſuperi placantur, carmine Manes.
Agricolæ priſci, fortes, parvóque beati,
Condita poſt frumenta, levantes tempore feſto
Corpus, & ipſum animum ſpe finis dura ferentem,
Cum ſociis operum, & pueris, & conjuge fidâ
Tellurem porco, Silvanum lacte piabant:
Floribus, & vino Genium memorem brevis ævi.
Feſcennina per hunc inventa licentia morem
Verſibus alternis opprobria ruſtica fudit,
Libertáſque recurrentes accepta per annos
Luſit amabiliter; donec jam ſævus apertam
In rabiem verti cœpit jocus, & per honeſtas

Ire domos impunè minax. doluêre cruento
Dente laceſſiti. fuit intactis quoque cura
Conditione ſuper communi. quin etiam lex,
Pœnáque lata, malo quæ nollet carmine quemquã
Deſcribi. vertêre modum, formidine fuſtis
Ad benè dicendum, delectandúmque redacti.
Græcia capta ferum victorem cepit, & artes
Intulit agreſti Latio: ſic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius, & grave virus.
Munditiæ pepulêre, ſed in longum tamen ævum
Manſerunt, hodiéque manent, veſtigia ruris.
Serus enim Græcis admovit acumina chartis,
Et poſt Punica bella quietus, quærere cœpit,
Quid Sophocles, & Theſpis, & Æſchylus utile ferrent.
Tentavit quoque, rem ſi dignè vertere poſſit.
Et placuit ſibi, naturâ ſublimis, & acer.
Nam ſpirat tragicum ſatis, & feliciter audet:
Sed turpem putat in ſcriptis metuítque lituram.
Creditur, ex medio quia res arceſſit, habere
Sudoris minimum; ſed habet comœdia tantò
Plus oneris, quantò veniæ minus. adſpice, Plautus
Quo pacto partes tutetur amantis ephebi,
Vt patris attenti, lenonis ut inſidioſi:
Quantus ſit Dorſennus edacibus in paraſitis:
Quàm non adſtricto percurrat pulpita ſocco.
Geſtit enim nummũ in loculos demittere, poſt hoc
Securus, cadat, an recto ſtet fabula talo,
Quem tulit ad ſcenam ventoſo gloria curru,
Exanimat lentus ſpectator, ſedulus inflat.
Sic leve, ſic parvũ eſt, animum quod laudis avarum
Subruit, aut reficit. valeat res ludicra, ſi me
Palma negata macrum, donata reducit opimum.
Sæpè etiam audacem fugat hoc, terrétque poëtam:
Quod numero plures virtute & honore minores,
Indocti, ſtolidíque, & depugnare parati,
Si diſcordet eques, media inter carmina poſcunt
Aut urſum, aut pugiles. his nam plebecula gaudet.
Verũ equitis quoq; jam migravit ab aure voluptas
Omnis, ad incertos oculos, & gaudia vana.
Quattuor, aut plures aulæa premuntur in horas,
Dum fugiunt equitum turmæ, peditúmque catervæ.
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.
Eſſeda feſtinant, pilenta, petorrita, naves:
Captivum portatur ebur, captiva Corinthus,
Si foret in terris, rideret Democritus; ſeu
Diverſum confuſa genus panthera camelo,
Sive elephas albus vulgi converteret ora:

Spectaret populum ludis attentiùs ipſis,
Vt ſibi præbentem mimo ſpectacula plura,
Scriptores autem narrare putaret aſello
Fabellam ſurdo. nam quæ pervincere voces
Evaluêre ſonum, referunt quem noſtra theatra?
Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuſcum:
Tanto cum ſtrepitu ludi ſpectantur, & artes,
Diuitiæque peregrinæ, quibus oblitus actor
Cùm ſtetit in ſcenâ, concurrit dextera lævæ.
Dixit adhuc aliquid? nil ſanè. quid placet ergò?
Lana Tarentino violas imitata veneno.
Ac ne fortè putes me, quæ facere ipſe recuſem,
Cùm rectè tractant alij, laudare malignè:
Ille per extentum funem mihi poſſe videtur
Ire poëta, meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falſis terroribus implet,
Vt magus; & modò me Thebis, modò ponit Athenis.
Verùm age, & his, qui ſe lectori credere malunt,
Quàm ſpectatoris faſtidia ferre ſuperbi,
Curam redde brevem, ſi munus Appolline dignum
Vis complere libris, & vatibus addere calcar,
Vt ſtudio majore petant Helicona virentem.
Multa quidem nobis facimus mala ſæpè poëtæ:
Vt vineta egomet cædam mea: cùm tibi librum
Sollicito damus, aut feſſo: cùm lædimur, unum
Si quis amicorum eſt auſus reprehendere verſum:
Cùm loca jam recitata revolvimus irrevocati:
Cùm lamentamur, non apparere labores
Noſtros, & tenui deducta poëmata filo:
Cùm ſperamus eò rem venturam, ut ſimulatque
Carmina reſcieris nos fingere, commodus ultrò
Arceſſas, & egere vetes, & ſcribere cogas.
Sed tamen eſt operæ pretium cognoſcere, quales
Ædituos habeat belli ſpectata, domíque
Virtus, indigno non committenda poëtæ.
Gratus Alexandro Regi Magno fuit ille
Chœrilus, incultis qui verſibus, & malè natis
Rettulit acceptos, regale numiſma, Philippos.
Sed veluti tractata notam, labémque remittunt
Atramenta, ferè ſcriptores carmine fœdo
Splendida facta linunt. idem Rex ille, poëma
Qui tam ridiculum, tam carè prodigus emit,
Edicto vetuit, ne quis ſe, præter Apellem,
Pingeret, aut alius Lyſippo duceret æra
Fortis Alexandri vultum ſimulantia. quòd ſi
Iudicium ſubtile videndis artibus illud
Ad libros, & ad hæc Muſarum dona vocares;
Bœotum in craſſo jurares aëre natum.

At neque dedecorant tua de ſe judicia, atque
Munera, quæ multâ dantis cum laude tulerunt
Dilecti tibi Virgilius Variúſque poëtæ.
Nec magis expreſſi vultus per aënea ſigna,
Quàm per vatis opus mores, animíque virorum
Clarorum apparent: nec Sermones ego mallem
Repentes per humum, quàm res componere geſtas,
Terrarúmque ſitus, & flumina dicere, & arces
Montibus impoſitas, & Barbara regna, tuíſque
Auſpiciis totum confecta duella per orbem.
Clauſtráque cuſtodem pacis cohibentia Ianum,
Et formidatam Parthis te principe Romam:
Si, quantum cuperem, poſſem quoque. ſed neque parvum
Carmen majeſtas recipit tua: nec meus audet
Rem tentare pudor, quam vires ferre recuſent.
Sedulitas autem ſtultè quem diligit, urget;
Precipuè cùm ſe numeris commendat, & arte.
Diſcit enim citiùs, meminítque libentiùs illud,
Quod quis deridet, quàm quod probat & veneratur.
Nil moror officium, quod me gravat: ac neque ficto
In peius vultu proponi cereus uſquam,
Nec pravè factis decorari verſibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere, & una
Cum ſcriptore meo, capſâ porrectus apertâ
Deferar in vicum vendentem thus & odores,
Et piper, & quidquid chartis amicitur ineptis.

AD IVLIVM FLORVM. II.

Se promiſsis non teneri. Inopiâque ad ſcribendos verſus impulſum.

Flore, bono claróque fidelis amice Neroni,
Si quis fortè velit puerum tibi vendere natum
Tibure, vel Gabiis; & tecum ſic agat: hic &
Candidus, & talos à vertice pulcher ad imos,
Fiet, erítque tuus nummorum millibus octo,
Verna miniſteriis ad nutus aptus heriles;
Litterulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cuilibet: argillâ quidvis imitaberis udâ.
Quin etiam canet indoctum, ſed dulce bibenti.
Multa fidem promiſſa levant, ubi pleniùs æquo
Laudat, venales qui vult extrudere merces.
Res urget me nulla: meo ſum pauper in ære.
Nemo hoc mangonū faceret tibi. non temere à me
Quivis ferret idem. ſemel hic ceſſavit, &c, ut fit,
In ſcalis latuit metuens pendentis habenæ.

Des nummos excepta nihil te ſi fuga lædat,
Ille ferat pretium pœnæ ſecurus, opinor.
Prudens emiſti vitioſum : dicta tibi eſt lex.
Inſequeris tamen hunc, & lite moraris iniquâ.
Dixi me pigrum proficiſcenti tibi : dixi
Talibus officiis propè mancum. ne mea ſævus
Iurgares ad te quòd epiſtola nulla veniret.
Quid tum profeci, mecum facientia jura
Si tamen attentas? quereris ſuper hoc etiam, q
Exſpectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta viatica multis
Ærumnis, laſſus dum noctu ſtertit, ad aſſem
Perdiderat: poſt hoc vehemẽs lupus, & ſibi, & h
Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
Præſidium regale loco dejecit, ut ajunt,
Summè munito, & multarum divite rerum
Clarus ob id factum donis ornatur honeſtis,
Accipit & bis dena ſuper ſeſtertia nummûm.
Fortè ſub hoc tempus, caſtellum evertere præto
Neſcio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis, quæ timido quoque poſſent addere ment
one, quò virtus tua te vocat ; i pede fauſto,
andia laturus meritorum præmia. quid ſtas?
Poſt hæc ille catus, quantumvis ruſticus, Ibit,
Ibit eò, quò vis, qui zonam perdidit, inquit.
Romæ nutriri mihi contigit, atque doceri,
Iratus Graiis quantum nocuiſſet Achilles.
Adjecêre bonæ paullò plus artis Athenæ :
Scilicet ut poſſem curvo dignoſcere rectum,
Atque inter ſylvas Academi quærere verum.
Dura ſed amovêre loco me tempora grato,
Civiliſque rudem belli tulit æſtus in arma,
Cæſaris Auguſti non reſponſura lacertis.
Vnde ſimul primum me dimiſêre Philippi,
Deciſis humilem pennis, inopémque paterni
Et laris, & fundi : paupertas impulit audax,
Vt verſus facerem. ſed, quod non deſit, habentem
Quæ poterunt unquam ſatis expurgare cicutæ,
Ni melius dormire putem, quàm ſcribere verſus?
Singula de nobis anni prædantur euntes :
Eripuêre jocos, Venerem, convivia, ludum :
Tendunt extorquere poemata? quid faciam vis?
Denique non omnes eadem mirantur, amántque.
Carmine tu gaudes : hic delectatur jambis ;
Ille Bioneis ſermonibus, & ſale nigro.
Tres mihi convivæ propè diſſentire videntur,
Poſcentes vario multùm diverſa palato. (alt
Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod jub

Qu

Quod petis, id ſanè eſt inviſum, acidúmque duobus.
Præter cætera, me Romæne poëmata cenſes
Scribere poſſe, inter tot curas, tótque labores?
Hic ſponſum vocat, hic auditum ſcripta, relictis
Omnibus officiis. cubat hic in colle Quirini,
Hic extremo in Aventino : viſendus uterque.
Intervalla vides humanè commoda. verùm
Puræ ſunt plateæ, nihil ut meditantibus obſtet.
Feſtinat calidus mulis geruliſque redemptor :
Torquet nunc lapidem, nunc ingens machin gnum
Triſtia robuſtis luctantur funera plauſtris:
Hàc rabioſa fugit canis, hàc lutulenta ruit ſus.
I nunc, & verſus tecum meditare canoros.
Scriptorum chorus omnis amat nemus, & urbes,
Ritè cliens Bacchi ſomno gaudentis, & um
Tu me inter ſtrepitus nocturnos atque diurn
Vis canere, & contracta ſequi veſtigia vatum
Ingenium, ſibi quod vacuas deſumpſit Athen
Et ſtudiis annos ſeptem dedit, inſenuítque
Libris, & curis ſtatuâ taciturnius exit
Plerumque, & riſu populum quatit. hîc
Fluctibus in mediis, & tempeſtatibus urb
Verba lyræ motura ſonum connectere digner
Frater erat Romæ conſulti rhetor: ut alter
Alterius ſermone meros audiret honores:
Gracchus ut hic illi foret, hic ut Mucius illi.
Qui minùs argutos vexat furor iſte poëtas?
Carmina compono; hic elegos, mirabile viſu,
Cælatúmque novem Muſis opus, adſpice pr mùm,
Quanto cum faſtu, quanto molimine circum-
Spectemus vacuam Romanis vatibus ædem.
Mox etiam, ſi fortè vacas, ſequere, & procul audi,
Quid ferat, & quare ſibi nectat uterque coronam.
Cædimur, & totidem plagis conſumimus hoſtem,
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Diſcedo Alcæus puncto illius. ille meo quis?
Quis, niſi Callimachus? ſi plus appoſcere viſus,
Fit Mimnermus, & optivo cognomine creſcit.
Multa fero, ut placem genus irritabile vatum,
Cùm ſcribo, & ſupplex populi ſuffragia capto.
Idem, finitis ſtudiis & mente receptâ,
Obturem patulas impunè legentibus aures.
Ridentur, mala qui componunt carmina : verùm

M 2 Gaudent

Gaudent ſcribentes, & ſe venerantur, & ultrò,
Si taceas, laudant, quidquid ſcripſêre, beati.
At qui legitimum cupiet feciſſe poëma,
Cum tabulis animum cenſoris ſumet honeſti:
Audebit quæcunque parum ſplendoris habebunt,
Et ſine pondere erunt & honore indigna feren-
tur,
Verba movere loco: quamvis invita recedant,
Et verſentur adhuc intra penetralia Veſtæ.
Obſcurata diu populo, bonus eruet, atque
Proferet in lucem ſpecioſa vocabula rerum:
Quæ priſcis memorata Catonibus, atque Cethe-
gis,
Nunc ſitus informis premit, & deſerta vetuſtas,
Adſciſcet nova, quæ genitor produxerit uſus,
Vehemens, & liquidus puróque ſimillimus amni,
Fundet opes, Latiúmque beabit divite linguâ.
Luxuriantia compeſcet: nimis aſpera ſano
Lævabit cultu: virtute carentia tollet;
Ludentis ſpeciem dabit, & torquebitur: ut, qui
Nunc Satyrum, nunc agreſtem Cyclopa movetur,
[illegible]tulerim ſcriptor delirus, inérſque videri,
[illegible] mea delectent mala me, vel denique fallant,
Quam ſapere, & ringi. Fuit haud ignobilis Argis,
Qui ſe credebat miros audire tragœdos;
In vacuo lætus ſeſſor, plauſórque theatro:
Cetera qui vitæ ſervaret munia recto
More, bonus ſanè vicinus, amabilis hoſpes,
Comis in uxorem, poſſet qui ignoſcere ſervis,
Et ſigno læſo non inſanire lagenæ:
Poſſet qui rupem & puteum vitare patentem.
Hic ubi cognatorum opibus, curíſque refectus,
Expulit elleboro morbum, bilémque meraco,
Et redit ad ſeſe; Pol me occidiſtis amici,
Non ſervaſtis, ait; cui ſic extorta voluptas,
Et demtus per vim mentis gratiſſimus error.
Nimirùm ſapere eſt abjectis utile nugis,
Et tempeſtiuum pueris concedere ludum,
Ac non verba ſequi fidibus modulanda Latinis;
Sed veræ numeróſque modóſque ediſcere vitæ.
Quocirca mecum loquor hæc, tacitúſque recordor:
Si tibi nulla ſitim finiret copia lymphæ,
Narrares medicis. quòd, quantò plura paraſti,
Tantò plura cupis, nulline fateriet audes?
Si vulnus tibi, monſtratâ radice, vel herbâ
Non fieret leviùs; fungeres radice, vel herbâ
Proficiente nihil curarier. audieras, cui
Rem Dî donarent, illi decedere pravam

Stultitiam; &, cùm ſis nihilo ſapientior, ex quo
Plenior es, tamen uteris monitoribus iiſdem?
At ſi divitiæ prudentem reddere poſſunt,
Si cupidum timidúmque minus te: nempe ruberes,
Viveret in terris te ſi quis avarior uno.
Si proprium eſt, quod quis librâ mercatur, & ære;
Quædam, ſi credis conſultis, mancipat uſus:
Qui te paſcit ager, tuus eſt, & villicus Orbi
Cùm ſegetes occat, tibi mox frumenta daturus,
Te dominum ſentit. das nummos: accipis uvam,
Pullos, ova, cadum temeti. nempe modo iſto [illegible]
Paullatim mercaris agrum; fortaſſe trecentis,
Aut etiam ſupra, nummorum millibus emptum.
Quid refert, vivas numerato nuper, an olim?
Emptor Aricini quondam, Veientis & arvi,
Emptum cœnat olus, quamvis aliter putat: [illegible]
Sub noctem gelidam lignis calefactat aënum [illegible]
Sed vocat uſque ſuum, quà populus adſita [illegible]
Limitibus vicina refugit jurgia, tamquam
Sit proprium quidquam. puncto quod [illegible]
horæ,
Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc [illegible]
premâ
Permutet dominos, & cedat in altera ju[illegible]
Sic quia perpetuus nulli datur uſus, & hæ[illegible]
Hæredem alterius, velut unda ſupervenit und[illegible]
Quid vici proſunt, aut horrea? quidve Calab[illegible]
Saltibus adjecti Lucani, ſi metit Orcus
Grandia cum parvis, non exorabilis auro.
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena ſigilla, [illegible]
bellas,
Argentum, veſtes Getulo murice tinctas,
Sunt qui non habeant, eſt qui non curat habere.
Cur alter fratrum ceſſare, & ludere, & ungi
Præferet Herodis palmetis pinguibus alter
Dives, & importunus, ad umbram lucis ab ortu
Sylveſtrem flammis & ferro mitiget agrum:
Scit Genius, natale comes qui temperat aſtrum,
Naturæ Deus humanæ, mortalis in unum-
quodque caput, vultu mutabilis albus, & ater.
Vtar, & ex modico, quantum res poſcet, acervo
Tollam: nec metuam, quid de me judicet hæres,
Quod non plura datis invenerit. & tamen idem
Scire volam, quantum ſimplex, hilaríſque nepoti
Diſcrepet, & quantum diſcordet parcus avaro.
Diſtat enim, ſpargas tua prodigus, an neq; ſumptum
Invitus facias: neque plura parare labores.
Ac potiùs, puer ut feſtis Quinquatribus, olim

Exigue, gratóque fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domus procùl abſit. ego, utrum
Nave ferar magnâ, an parvâ, ferar unus, & idem.
Non agimur tumidis velis Aquilone ſecundo:
Non tamen adverſis ætatem ducimus Auſtris.
Viribus, ingenio, ſpecie, virtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis uſque priores.
Non es avarus: abi. quid, cætera jam ſimul iſto
Cum vitio fugêre? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & irâ?
Somnia, terrores magicos, miracula, ſagas,
Nocturnos Lemures, portentáque Theſſala rides.
Natales gratè numeras? ignoſcis amicis?
Lenior & melior fis accedente ſenectâ?
Quid te exempta juvat ſpinis de pluribus una?
Vivere ſi rectè neſcis, decede peritis.
Luſiſti ſatis; ediſti ſatis, atque bibiſti.
Tempus abire tibi eſt: ne potum largiùs æquo
Rideat, & pulſet laſciva decentiùs ætas.

Q. HORATII FLACCI DE ARTE POETICA LIBER, AD PISONES.

HVmano capiti cervicem pictor equinam
Iungere ſi velit, & varias inducere plumas,
Vndiq; collatis membris, ut turpiter atrum
Deſinat in piſcem mulier formoſa ſupernè;
Spectatum admiſſi riſum teneatis amici?
Credite Piſones, iſti tabulæ fore librum
Perſimilem, cujus, velut ægri ſomnia, vanæ
Fingentur ſpecies, ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formæ. Pictoribus atque poëtis
Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.
Scimus, & hanc veniam petimúſque damúſque viciſſim:

Sed

Sed non ut placidis coeant immitia, non ut
Serpentes avibus geminentur, tigribus agni.
Inceptis gravibus plerumque, & magna profeſſis
Purpureus, latè qui ſplendeat, unus, & alter
Aſſuitur pannus, cùm lucus, & ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluvius deſcribitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: & fortaſſe cupreſſum
Scis ſimulare. quid hoc, ſi fractis enatat exſpes
Navibus, ære dato qui pingitur? amphora cœpit
Inſtitui, currente rotâ cur urceus exit?
Denique ſit, quod vis, ſimplex duntaxat, & unum.
Maxima pars vatum, pater, & juvenes patre digni,
Decipimur ſpecie recti: brevis eſſe laboro,
Obſcurus fio. ſectantem lævia, nervi
Deficiunt, animíque: profeſſus grandia, turget.
Serpit humi tutus nimiùm, timidúſque procellæ.
Qui variare cupit rem prodigialiter unam,
Delphinum ſylvis appingit, fluctibus aprum.
In vitium ducit culpæ fuga, ſi caret arte.
Æmilium circa ludum faber imus & ungues
Exprimet, & molles imitabitur ære capillos:
Infelix operis ſummâ, quia ponere totum
Neſciet. hunc ego me, ſi quid componere curem,
Non magis eſſe velim, quàm pravo vivere naſo,
Spectandum nigris oculis, nigróque capillo.
Sumite materiam veſtris, qui ſcribitis, æquam
Viribus; & verſate diu, quid ferre recuſent,
Quid valeant humeri. cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deſeret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc virtus erit & Venus, aut ego fallor,
Vt jam nunc dicat, jam nunc debentia dici
Pleraque differat, & præſens in tempus omittat.
Hoc amet, hoc ſpernat promiſſi carminis auctor.
In verbis etiam tenuis, cautúſque ſerendis.
Dixeris egregiè, notum ſi callida verbum
Reddiderit junctura novum. ſi fortè neceſſe eſt
Indiciis monſtrare recentibus abdita rerum;
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget, dabitúrque licentia ſumpta pudenter.
Et nova fictáque nuper habebunt verba, fidem, ſi
Græco fonte cadant, parcè detorta. quid autem
Cæcilio, Plautóque dabit Romanus, ademptum
Virgilio Varióque? ego cur acquirere pauca
Si poſſum, invideor; cùm lingua Catonis, & Ennî
Sermonem patrium ditaverit, & nova rerum
Nomina protulerit? licuit, ſemperque licebit
Signatum præſente notâ producere nomen.

Vt ſilvæ foliis pronos mutantur in annos,
Prima cadunt; ita verborum vetus interit ætas,
Et juvenum ritu florent modò nata, vigéntque.
Debemur morti nos, noſtráque. ſive receptus
Terrâ Neptunus, claſſes Aquilonibus arcet,
Regis opus, ſterilíſve diu palus, aptáque remis
Vicinas urbes alit, & grave ſentit aratrum:
Seu curſum mutavit iniquum frugibus annis,
Doctus iter melius. Mortalia facta peribunt;
Ne dum ſermonum ſtet honos, & gratia vivax.
Multa renaſcentur, quæ jam cecidêre; cadéntque,
Quæ nunc ſunt in honore; vocabula, ſi volet uſus;
Quem penes arbitriũ eſt,& jus, & norma loquendi.
Res geſtæ regúmque, ducúmque, & triſtia bella,
Quo ſcribi poſſent numero, monſtravit Homerus.
Verſibus impariter junctis querimonia primùm,
Poſt etiam incluſa eſt voti ſententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiſerit auctor,
Grammatici certant, & adhuc ſub judice lis eſt.
Archilochum proprio rabies armavit iambo.
Hunc ſocci cepere pedem, grandéſque cothurni,
Alternis aptum ſermonibus, & populares
Vincentem ſtrepitus, & natum rebus agendis.
Muſa dedit fidibus Divos, pueróſque Deorum,
Et pugilem victorem,& equum certamine primum,
Et juvenum curas, & libera vina referre.
Deſcriptas ſervare vices, operúmque colores,
Cur ego, ſi nequeo, ignoróque, poëta ſalutor?
Cur neſcire, pudens pravè, quàm diſcere malo?
Verſibus exponi tragicis res comica non vult.
Indignatur item privatis, ac prope ſocco
Dignis carminibus narrari cœna Thyeſtæ.
Singula quæque locum teneant ſortita decenter.
Interdum tamen & vocem comœdia tollit,
Iratúſque Chremes tumido delitigat ore,
Et tragicus plerumque dolet ſermone pedeſtri
Telephus & Peleus, cùm pauper, & exſul uterque,
Projicit ampullas, & ſeſquipedalia verba,
Si curat cor ſpectantis tetigiſſe querela.
Non ſatis eſt pulchra eſſe poëmata: dulcia ſunto;
Et quocunque volent, animum auditoris agunto.
Vt ridentibus arrident, ita flentibus adſunt
Humani vultus. Si vis me flere, dolendum eſt
Primùm ipſi tibi: tunc tua me infortunia lædent
Telephe, vel Peleu. malè ſi mandata loquêris,
Aut dormitabo, aut ridebo. Triſtia mœſtum
Vultum verba decent: iratum, plena minarum?
Ludentem, laſciva: ſeverum, ſeria dictu.

Format enim natura priùs nos intùs ad omnem
Fortunarum habitum; juvat, aut impellit ad iram,
Aut ad humum mœrore gravi deducit, & angit:
Pòſt effert animi motus interprete linguâ.
Si dicentis erunt fortunis abſona dicta,
Romani tollent equites, peditéſque cachinnum.
Intererit multum, divúſne loquatur, an heros;
Maturúſne ſenex, an adhuc florente juventa
Fervidus: an matrona potens, an ſedula nutrix:
Mercatórne vagus, cultórne virentis agelli:
Colchus, an Aſſyrius: Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam ſequere, aut ſibi convenientia finge.
Scriptor. honoratum ſi fortè reponis Achillem,
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer;
Iura neget ſibi nata; nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox, invictáque; flebilis Ino,
Perfidus Ixion, Io vaga, triſtis Oreſtes.
Si quid inexpertum ſcenæ committis, & audes
Perſonam formare novam; ſervetur ad imum
Qualis ab incepto proceſſerit, & ſibi conſtet.
Difficile eſt propriè communia dicere: túque
Rectiùs Iliacum carmen deducis in actus,
Quàm ſi proferres ignota indictáque primus.
Publica materies privati juris erit, ſi
Nec circa vilem patulúmque moraberis orbem;
Nec verbum verbo curabis reddere fidus
Interpres: nec deſilies imitator in arctum,
Vnde pedem proferre pudor vetet, aut operis lex.
Nec ſic incipies ut ſcriptor cyclicus olim:
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?
Parturient montes; naſcetur ridiculus mus.
Quantò rectiùs hic, qui nil molitur ineptè!
Dic mihi Muſa virum, captæ poſt tempora Trojæ,
Qui mores hominum multorum vidit, & urbes.
Non fumum ex fulgore, ſed ex fumo dare lucem
Cogitat, ut ſpecioſa dehinc miracula promat,
Antiphaten, Scyllámque, & cum Cyclope Charibdin;
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo.
Semper ad eventum feſtinat, & in medias res
Non ſecùs ac notas, auditorem rapit, &, quæ
Deſperat tractata niteſcere poſſe, relinquit.
Atque ita mentitur; ſic veris falſa remiſcet,
Primo ne medium, medio ne diſcrepet imum.
Tu,quid ego & populus mecum deſideret, audi.
Si plauſoris eges aulæa manentis, & uſque

Seſſuri, donec cantor, Vos plaudite, dicat;
Ætatis cujuſque notandi ſunt tibi mores;
Mobilibúſque decor naturis dandus, & annis,
Reddere qui voces jam ſcit puer, & pede certo
Signat humum; geſtit paribus colludere, & iram
Colligit, ac ponit temerè, & mutatur in horas.
Imberbis juvenis tandem cuſtode remoto,
Gaudet equis, canibúſque, & aprici gramine campi;
Cereus in vitium flecti, monitoribus aſper,
Vtilium tardus proviſor, prodigus æris,
Sublimis, cupidúſque, & amata relinquere pernix.
Converſis ſtudiis, ætas, animúſque virilis
Quærit opes, & amicitias: inſervit honori:
Commiſiſſe cavet, quod mox mutare laboret.
Multa ſenem circumveniunt incommoda: vel quod
Quærit, & inventis miſer abſtinet, ac timet uti;
Vel quod res omnes timidè, gelidéque miniſtrat,
Dilator, ſpe longus, iners, avidúſque futuri;
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero; cenſor caſtigatórque minorum.
Multa ferunt anni venientes commoda ſecum;
Multa recedentes adimunt. ne fortè ſeniles
Mandentur juveni partes, pueróque viriles.
Semper in adjunctis ævóque morabimur aptis.
Aut agitur res in ſcenis, aut acta refertur.
Segniùs irritant animos demiſſa per aurem,
Quàm quæ ſunt oculis ſubjecta fidelibus, & quæ
Ipſe ſibi tradit ſpectator. non tamen intùs
Digna geri promes in ſcenam; multáque tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præſens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palàm coquat exta nefarius Atreus;
Aut in avem Procne vertatur, Cadmus in anguem.
Quodcunque oſtendis mihi ſic, incredulus odi.
Néve minor, neu ſit quincto productior actu
Fabula, quæ poſci vult, & ſpectata reponi.
Nec Deus interſit, niſi dignus vindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui perſona laboret.
Actoris partes chorus, officiúmque virile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non propoſito conducat, & hæreat aptè.
Ille bonis faveátque, & concilietur amicis,
Et regat iratos, & amet peccare timentes.
Ille dapes laudet menſæ brevis: ille ſalubrem
Iuſtitiam, legéſque, & apertis otia portis.
Ille tegat commiſſa, Deóſque precetur, & oret,
Vt redeat miſeris, abeat fortuna ſuperbis.
Tibia non, ut nunc, orichalco vincta, tubæque

Æmula,

Æmula, ſed tenuis, ſimpléxque foramine pauco
Adſpirare, & adeſſe choris erat utilis, atque
Nondum ſpiſſa nimis complere ſedilia flatu.
Quò ſanè populus numerabilis, utpote parvus,
Et frugi, caſtúſque, verecundúſque coibat.
Poſtquàm cœpit agros extendere victor, & urbem
Latior amplecti murus, vinóque diurno
Placari Genius feſtis impunè diebus;
Acceſſit numeriſque modiſque licentia major.
Indoctus quid enim ſaperet, libérque laborum,
Ruſticus urbano confuſus, turpis honeſto?
Sic priſcæ motúmque, & luxuriam addidit arti
Tibicen, traxítque vagus per pulpita veſtem.
Sic etiam fidibus voces crevêre ſeveris,
Et tulit eloquium inſolitum facundia præceps;
Vtiliúmque ſagax rerum & divina futuri
Sortilegis non diſcrepuit ſententia Delphis.
Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum,
Mox etiam agreſtes Satyros nudavit, & aſper
Incolumi gravitate jocum tentavit: eò quòd
Illecebris erat, & gratâ novitate morandus
Spectator, functúſque ſacris, & potus, & exlex.
Verùm ita riſores, ita commendare dicaces
Conueniet Satyros, ita vertere ſeria ludo;
Ne, quicunque Deus, quicunque adhibebitur heros,
Regali conſpectus in auro nuper, & oſtro,
Migret in obſcuras humili ſermone tabernas,
Aut dum vitat humum, nubes, & inania captet.
Effutire leves indigna tragœdia verſus,
Vt feſtis matrona moveri juſſa diebus,
Intererit Satyris paullùm pudibunda protervis.
Non ego inornata & dominantia nomina ſolùm,
Verbáque, Piſones, Satyrorum ſcriptor amabo:
Nec ſic enitar tragico differre colori,
Vt nihil interſit, Davúſne loquatur, & audax
Pythias, emuncto lucrata Simone talentum:
An cuſtos, famulúſque Dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen ſequar, ut ſibi quivis
Speret idem. ſudet multùm, fruſtráque laboret
Auſus idem. tantùm ſeriés, juncturáque pollet:
Tantum de medio ſumptis accedet honoris.
Sylvis deducti caveant, me judice, Fauni,
Ne, velut innati triviis, ac penè forenſes,
Aut nimiùm teneris juvenentur verſibus unquam,
Aut immunda crepent, ignominioſáque dicta.
Offenduntur enim, quibus eſt equus, & pater, & res:
Nec ſi quid fricti ciceris probat & nucis emptor,
Æquis accipiunt animis, donántve coronæ.

Syllaba

Syllaba longa brevi ſubjecta, vocatur jambus
Pes citus: unde etiam trimetris accreſcere juſſit
Nomen iambeis, cum ſenos redderet ictus,
Primus ad extremum ſimilis ſibi. non ita pridem,
Tardior ut paullò, graviórque veniret ad aures,
Spondeos ſtabiles in jura paterna recepit
Commodus; & patiens: non ut de ſede ſecundâ
Cederet, aut quartâ ſocialiter. hic & in Acci
Nobilibus trimetris apparet ratus, & Enni.
In ſcenam miſſos magno cum pondere verſus,
Aut operæ celeris nimiùm, curâque carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quivis videt immodulata poëmata judex;
Et data Romanis venia eſt indigna poëtis.
Idcircóne vager, ſcribámque licenter? an omnes
Viſuros peccata putem mea, tutus & intra
Spem veniæ cautus? vitavi denique culpam,
Non laudem merui. Vos exemplaria Græca
Nocturnâ verſate manu, verſate diurnâ.
At veſtri proavi Plautinos & numeros, &
Laudavêre ſales: nimiùm patienter utrumque,
Ne dicam ſtultè, mirati; ſi modò ego, & vos
Scimus in urbanum lepido ſeponere dicto,
Legitimúmque ſonum digitis callemus, & aure.
Ignotum tragicæ genus inveniſſe Camœnæ
Dicitur, & plauſtris vexiſſe poëmata Theſpis:
Quæ canerent, ageréntque peruncti fæcibus ora.
Poſt hunc perſonæ, pallæque repertor honeſtæ
Æſchylus, & modicis inſtravit pulpita tignis,
Et docuit magnúmque loqui, nitíque cothurno.
Succeſſit vetus his comœdia, non ſine multâ
Laude: ſed in vitium libertas excidit, & vim
Dignam lege regi. lex eſt accepta, chorúſque
Turpiter obticuit ſublato jure nocendi.
Nil intentatum noſtri liquêre poëtæ:
Nec minimum meruêre decus, veſtigia Græca
Auſi deſerere, & celebrare domeſtica facta:
Vel qui prætextas, vel qui docuêre togatas.
Nec virtute foret, clariſque potentius armis,
Quam linguâ, Latium, ſi non offenderet unum-
Quemque poëtarum limæ labor, & mora. vos o
Pompilius ſanguis carmen reprehendite, quod non
Multa dies, & multa litura coercuit, atque
Perfectum decies non caſtigavit ad unguem.
Ingenium miſerâ quia fortunatius arte
Credit, & excludit ſanos Helicone poëtas
Democritus, bona pars non ungues ponere curat,
Non barbam: ſecreta petit loca, balnea vitat.

Nanciſ-

Nanciſcetur enim pretium noménque poëtæ,
Si tribus Anticyris caput inſanabile, numquam
Tonſori Licino commiſerit. ô ego lævus,
Qui purgo bilem ſub verni temporis horam!
Non alius faceret meliora poëmata. verùm
Nil tanti eſt. ergo fungar vice cotis, acutum
Reddere quæ ferrum valet, exſors ipſa ſecandi.
Munus & officium nil ſcribens ipſe docebo.
Unde parentur opes: quid alat, formétque poëtam;
Quid deceat, quid non: quò virtus, quò ferat error.
Scribendi rectè, ſapere eſt & principium & fons.
Rem tibi Socraticæ poterunt oſtendere chartæ:
Verbáque proviſam rem non invita ſequentur.
Qui didicit, patriæ quid debeat, & quid amicis,
Quo ſit amore parens, quo frater amãdus, & hoſpes,
Quod ſit conſcripti, quod judicis officium; quæ
Partes in bellum miſſi ducis: ille profectò
Reddere perſonæ ſcit convenientia cuique.
Reſpicere exemplar vitæ morúmque jubebo
Doctum imitatorem, & vivas hinc ducere voces.
Interdum ſpecioſa jocis, moratáque rectè
Fabula, nullius Veneris, ſine pondere, & arte,
Valdiùs oblectat populum meliúſque moratur,
Quam verſus inopes rerum, nugæque canoræ.
Grajis ingenium, Grajis dedit ore rotundo
Muſa loqui, præter laudem, nullius avaris.
Romani pueri longis rationibus aſſem
Diſcunt in partes centum diducere. dicat
Filius Albini, ſi de quincunce remota eſt
Uncia, quid ſuperat? poteras dixiſſe, triens. eu.
Rem poteris ſervare tuam. redit uncia: quid fit?
Semis. ad hæc animos ærugo, & cura peculî
Cum ſemel imbuerit; ſperamus carmina fingî
Poſſe linenda cedro, & lævi ſervanda cupreſſo?
Aut prodeſſe volunt, aut delectare poëtæ;
Aut ſimul & jucunda, & idonea dicere vitæ.
Quidquid præcipies, eſto brevis, ut citò dicta
Percipiant animi dociles, teneántque fideles.
Omne ſupervacuum pleno de pectore manat.
Ficta voluptatis causâ, ſint proxima veris.
Nec quodcunque volet, poſcat ſibi fabula credî:
Neu pranſæ Lamiæ vivum puerum extrahat alvo.
Centuriæ ſeniorum agitant expertia frugis:
Celſi prætereunt auſtera poëmata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miſcuit utile dulcî,
Lectorem delectando paritérque monendo.
Hic meret æra liber Soſiis: hic & mare tranſit,
Et longum noto ſcriptori prorogat ævum.

Sunt

Sunt delicta tamen, quibus ignoviſſe velimus.
Nam neque chorda ſonum reddit, quem vult m
nus, & mens:
Poſcentique gravem perſæpe remittit acutum:
Nec ſemper feriet, quodcunque minabitur, arcu
Verùm ubi plura nitent in carmine, non ego pau
Offendar maculis quas aut incuria fudit,
Aut humana parùm cavit natura. quid ergo?
Vt ſcriptor ſi peccat idem librarius uſque,
Quamvis eſt monitus, veniâ caret, & citharœdu
Ridetur chordâ qui ſemper oberrat eâdem.
Sic mihi, qui multùm ceſſat, fit Chœrilus ille,
Quem bis térque bonum cum riſu miror; & ide
Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
Verùm opere in longo fas eſt obrepere ſomnum.
Vt pictura, poëſis erit: quæ, ſi propiùs ſtes,
Te capiat magis; & quædam ſi longiùs abſtes.
Hæc amat obſcurum; volet hæc ſub luce videri,
Iudicis argutum quæ non formidat acumen.
Hæc placuit ſemel: hæc decies repetita placebit.
O major juvenum, quamvis & voce paternâ
Fingeris ad rectum, & per te ſapis, hoc tibi dictum
Tolle memor: certis medium & tolerabile rebus
Rectè concedi. conſultus juris, & actor
Cauſſarum mediocris, abeſt virtute diſerti
Meſſallæ, nec ſcit quantum Caſcellius Aulus:
Sed tamen in pretio eſt. Mediocribus eſſe poëtis
Non homines, non Dî, non conceſſere columnæ.
Vt gratas inter menſas ſymphonia diſcors,
Et craſſum unguentum, & Sardo cum melle papa-
ver
Offendunt: poterat duci quia cœna ſine iſtis:
Sic animis natum inventúmque poëma juvandis,
Si paullùm ſummo diſceſſit; vergit ad imum.
Ludere qui neſcit, campeſtribus abſtinet armis,
Indoctúſque pilæ, diſcíve, trochíve, quieſcit,
Ne ſpiſſæ riſum tollant impunè coronę.
Qui neſcit, verſus tamen audet fingere? quid ni?
Liber, & ingenuus præſertim cenſus equeſtrem
Summam nummorum, vitióque remotus ab omni.
Tu nihil invitâ dices, faciéſve Minervâ:
Id tibi judicium eſt, ea mens. ſi quid tamen olim
Scripſeris, in Meci deſcendat judicis aures,
Et patris, & noſtras, nonúmque prematur in annū.
Membranis intùs poſitis delere licebit
Quod non edideris: Neſcit vox miſſa reverti.
Silveſtres homines, ſacer interpréſque Deorum
Cædibus, & victu fœdo deterruit Orpheus:
Dictus

Dictus ob hoc lenire tigres rapidóſque leones.
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa movere ſono teſtudinis, & præce blandâ
Ducere quò vellet. fuit hæc ſapientia quondam,
Publica privatis ſecernere, ſacra profanis:
Concubitu prohibere vago: dare jura maritis:
Oppida moliri: leges incidere ligno.
Sic honor, & nomen divinis vatibus, atque
Carminibus venit. poſt hos inſignis Homerus,
Tyrtæúſque mares animos in Martia bella
Verſibus exacuit. dictæ per carmina ſortes,
Et vitæ monſtrata via eſt, & gratia regum
Pieriis tentata modis, ludúſque repertus,
Et longorum operum finis; ne fortè pudori
Sit tibi Muſa lyræ ſolers, & cantor Apollo,
Naturâ fieret laudabile carmen, an arte,
Quæſitum eſt. ego nec ſtudium ſine divite venâ,
Nec rude quid proſit video ingenium: alterius ſic
Altera poſcit opem res, & conjurat amicè.
Qui ſtudet optatam curſu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer: ſudauit. & alſit.
Abſtinuit Venere & vino. qui Pythia cantat
Tibicen, didicit priùs, extimuítque magiſtrum.
Nunc ſatis eſt dixiſſe, ego mira poëmata pango:
Occupet extremum ſcabies, mihi turpe relinqui eſt,
Et, quod non didici, ſanè neſcire fateri.
Vt præco, ad merces turbam qui cogit emendas,
Aſſentatores jubet ad lucrum ire poëta
Dives agris, dives poſitis in fœnore nummis.
Si verò eſt, unctum qui rectè ponere poſſit.
Et ſpondere levi pro paupere, & eripere atris
Litibus implicitum; mirabor, ſi ſciet inter-
noſcere mendacem verúmque beatus amicum.
Tu ſeu donaris, ſeu quid donare voles cui,
Nolito ad verſus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ. clamabit enim, pulchrè, benè, rectè;
Palleſcet ſuper his. etiam ſtillabit amicis
Ex oculis rorem: ſaliet; tundet pede terram.
Vt. qui conducti plorant in funere, dicunt,
Et faciunt propè plura dolentibus ex animo: ſic
Deriſor vero plus laudatore movetur,
Reges dicuntur multis urgere culullis,
Et torquere mero, quem perſpexiſſe laborent,
An ſit amicitiâ dignus. ſi carmina condes,
Numquam te fallant animi ſub vulpe latentes.
Quinctilio ſi quid recitares, corrige, ſodes,
Hoc, aiebat, & hoc. meliùs te poſſe negares
Bis térque expertum fruſtrà; delere jubebat;
Et

Et malè tornatos incudi reddere verſus.
Si defendere delictum, quam vertere, malles;
Nullum ultra verbum, aut operam ſumebat in
nem:
Quin ſine rivali téque & tua ſolus amares.
Vir bonus & prudens verſus reprehendit inertes;
Culpabit duros: incomptis allinet atrum
Tranſverſo calamo ſignum: ambitioſa recidet
Ornamenta: parum claris lucem dare coget:
Arguet ambiguè dictum: mutanda notabit:
Fiet Ariſtarchus; nec dicet, cur ego amicum
Offendam in nugis? hæ nugæ ſeria ducent
In mala, deriſum ſemel, exceptúmque ſiniſtrè.
Vt mala quem ſcabies, aut morbus regius urget,
Aut fanaticus error, & iracunda Diana,
Veſanum tetigiſſe timent, fugiúntque poëtam;
Qui ſapiunt? agitant pueri, incautíque ſequuntur.
Hic, dum ſublimes verſus ructatur, & errat,
Si veluti merulis intentus decidit auceps
In puteum, foveámque: licet, Succurrite, longum
Clamet, io cives; non ſit, qui tollere curet.
Si quis curet opem ferre, & demittere funem;
Qui ſcis, an prudens huc ſe dejecerit, atque
Servari nolit? dicam, Siculíque poëtæ
Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætnam
Inſiluit. ſit jus, liceátque perire poëtis.
Invitum qui ſervat, idem facit occidenti.
Nec ſemel hoc fecit, nec, ſi retractus erit jam,
Fiet homo, & ponet famoſæ mortis amorem,
Nec ſatis apparet, cur verſus factitet: utrùm
Minxerit in patrios cineres, an triſte bidental
Moverit inceſtus, certè furit, ac velut urſus,
Objectos caveæ valuit ſi frangere clathros,
Indoctum doctúmque fugat recitator acerbus:
Quem verò arripuit, tenet occidítque legendo,
Non miſſura cutem, niſi plena cruoris, hirundo.

FINIS.

ERRATA.

P.3.od.9.in tit. Lydia lege Lydiæ. L.Ep. od.2.p. 57.Obliua lege Oliua.ibid.od.13.p.96. Parræ leg Parcæ.